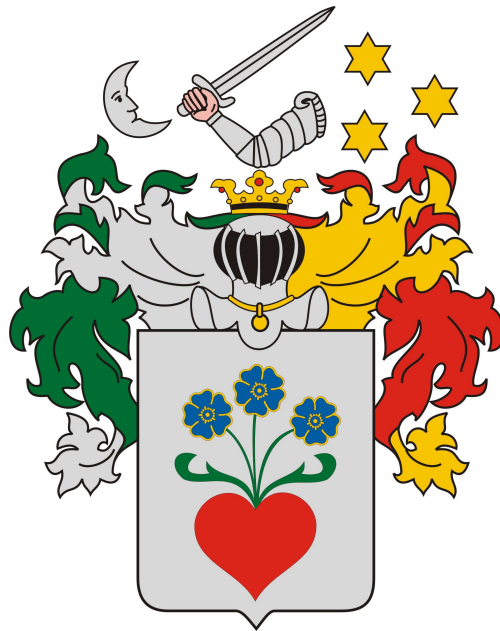

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Sümege Város Önkormányzata

Felülvizsgálat 2015. június

Készítették:

Andrási Zsuzsanna

Hende Éva

Buzás Lászlóné

Tartalomjegyzék

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk	8
Célok	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	10
1. Jogszabályi háttér bemutatása	10
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	40
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	59
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	67
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	75
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	86
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	89
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	90
1. A HEP IT részletei.....	90
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	90
A beavatkozások megvalósítói.....	91
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	92
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	103
3. Megvalósítás.....	106
A megvalósítás előkészítése	106
A megvalósítás folyamata.....	106
Monitoring és visszacsatolás	107
Nyilvánosság	107
Érvényesülés, módosítás.....	109
4. Elfogadás módja és dátuma	110

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Sümeg Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A település bemutatása

Fekvése

Sümeg város, Veszprém megye délnyugati szegletén, Zala és Vas megyék szomszédságában, a Bécset-Balatonnal összekötő 84-es számú út mentén helyezkedik el, területe közel 6450 ha nagyságra tehető.

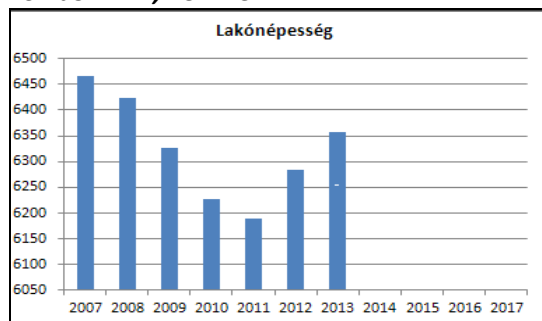
Demográfia

Sümeg járás lakosaiból 6357 fő Sümegen él. A városban a lakások száma meghaladja a 2500-at. A lakónépesség száma a rendszerváltozás után csökkenő tendenciát mutatott, kisebb emelkedés 2001-ben jelentkezett, 2007 óta lassú csökkenéssel kellett szembenézni, mely szerencsére az utóbbi két évben megfordulni látszik. Országos tendencia a kistelepülések (falvak és kisvárosok egyaránt) lassú népességcsökkenése, melyben a születés-halálozás egyenlőtlensége mellett szerepet játszik az iparosodott nagyvárosok gazdasági és közösségi vonzása is. Sümegen és környékén viszonylag magas a munkanélküliek száma, így a foglalkoztatási okok miatt bekövetkezett vándorlás elmélyítheti a lakónépesség folyamatos csökkenését.

1. számú táblázat: Lakónépesség

	Fő	Változás
2007	6467	
2008	6423	99%
2009	6327	99%
2010	6226	98%
2011	6190	99%
2012	6283	102%
2013	6357	101%
2014		0%

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

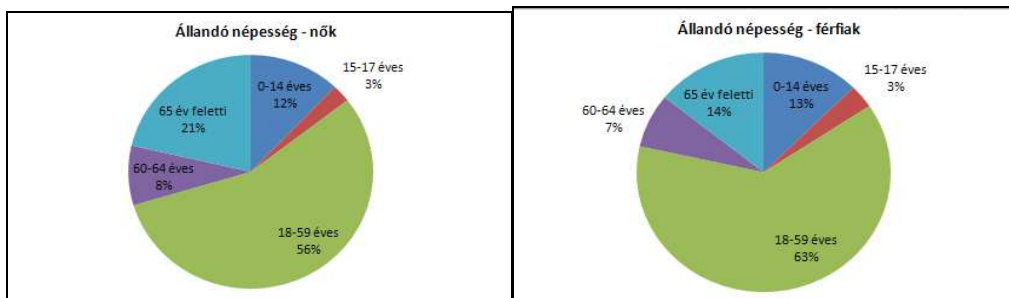

Az esélyegyenlőségi program intézkedéseibe bele kell foglalni azokat a pontokat is, amelyek megakadályozzák a népességcsökkenést. Népségmentartó intézkedések nélkül, a kedvezőtlen folyamatok fokozódhatnak, és ez korosztály szerinti negatív irányú átrendeződést is eredményezhet.

2. számú táblázat: Állandó népesség

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	3350	3104	6454	52%	48%
0-2 évesek			133		
0-14 éves	400	383	783	51%	49%
15-17 éves	81	97	178	46%	54%
18-59 éves	1853	1933	3786	49%	51%
60-64 éves	273	224	497	55%	45%
65 év feletti	709	436	1145	62%	38%

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

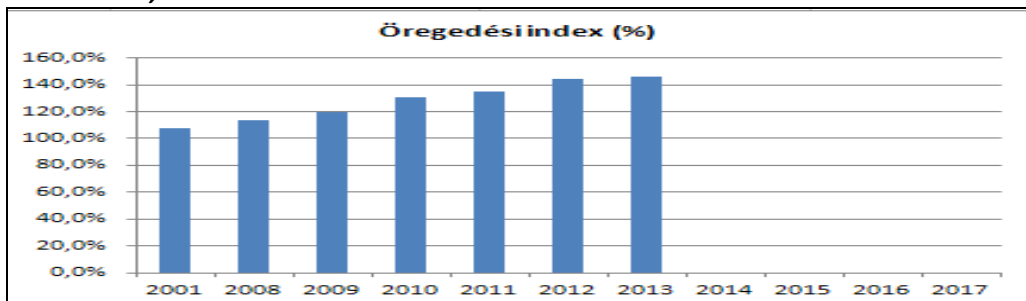

Az állandó népesség nemek szerinti megoszlása azt mutatja, hogy a településen magasabb a fiatal és az idős nők száma, mint a férfiaké, ez is igazolja, hogy a nőekkel, mint külön célcsoporttal foglalkozni kell az esélyegyenlőséggel kapcsolatban. A korcsoport szerinti megoszlás arról ad tanúbizonyságot, hogy még mindig az aktív korúak száma van túlsúlyban, de az idősek száma is viszonylag nagyinak mondható és folyamatosan emelkedik, amelyet a következő táblázat is igazol. A nemek szerinti megosztásban csak az aktív korúak tekintetében képviselnek magasabb számarányt a férfiak.

3. számú táblázat: Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	1130	1046	108,0%
2008	1006	882	114,1%
2009	1021	851	120,0%
2010	1072	820	130,7%
2011	1087	804	135,2%
2012	1122	776	144,6%
2013	1145	783	146,2%

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

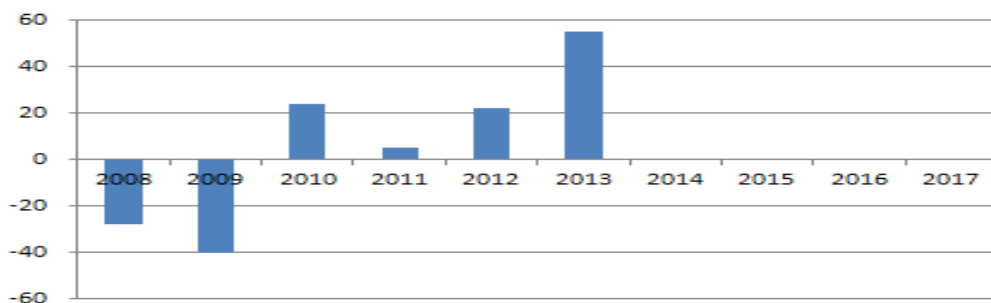
2001-óta minden évben növekedést mutat az öregedési index. Ez a szám, arra enged következtetni, hogy 100 fő 14 év alatti gyermekre mennyi 65 éven felüli jut. Az index minden évben 100 feletti volt, vagyis a 65 éven felüliek számaránya magasabb, a település előregedő. Az időseknek a településen fokozottabb ellátására van szükség, ezért kiemelt figyelemmel célszerű az időseket, mint külön célcsoportot elemezni. Azonban ez a magas index nem azt jelenti, hogy a gyerekekre vagy más célcsoportra kevesebb figyelmet kell fordítani, hiszen az esélyegyenlőség mélységének vizsgálata, a feltárt problémák kezelése és lehetőségekhez mért megoldása e program célja.

4. számú táblázat: Belföldi vándorlás

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	101	129	-28
2009	102	142	-40
2010	138	114	24
2011	135	130	5
2012	140	118	22
2013	140	85	55

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

Belföldi vándorlások - egyenleg (fő)

A belföldi vándorlások elemzése azt az adatot nyújtja, hogy a város milyen fokú vonzerővel rendelkezik. Látható, hogy első kettő vizsgált évben az elvándorlás magasabb számarányt mutat, így az egyenleg negatív értéket ad. Okát nagy valószínűséggel befolyásolta a gazdasági válság okozta egyéni szociológiai problémák megoldására tett kísérlet. Az utolsó négy vizsgált évben az egyenleg már pozitív, kis mértékű betelepülést láthatunk. Elképzelhető, hogy a kisebb falvakból munkahely reményében költöztek be családok, azonban azt is tudjuk, hogy térségközponti szerepében Sümeg közösségi infrastruktúrában jól ellátott, mely megkönnyíti az alapoktatás, az egészségügyi szakellátás, a szolgáltatások igénybe vételét, valamint az ingázó munkavállalók munkahelyre való eljutását. Ebben az időszakban, a városban családi házas építési telkek kerültek kialakításra, amelyeken 10 új családi ház épült.

5. számú táblázat: Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	39	105	-66
2009	52	128	-76
2010	44	116	-72
2011	42	101	-59
2012	46	106	-60
2013	46	140	-94

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

A természetes szaporodás tekintetében egyértelműen negatív egyenlegekkel találkozhatunk, amely szintén igazolja a korábbi állítást, miszerint a település lakosság száma folyamatosan csökken. A halálozások száma minden vizsgált évben jelentősen meghaladta a születéseket.

Gazdaság

A város mezőgazdasági tevékenysége közepes szintűnek mondható. Mészköben, agyagban és bazaltban gazdag földjének felszíne változatosan tagolt. A települést övező dombokon elsősorban a szőlőművelés, míg a Marcal-völgyében a mezőgazdasági termelés honos. A főleg tölgy-, és bükkfából álló erdőségei vadban gazdagok. Az ipari tevékenység ritka a településen, ennek is köszönhetően a levegője tiszta és kellemes.

Intézmények

Sümeg intézményellátottsága a népességszámhoz viszonyítva jónak mondható. A nevelési, oktatási intézmények megfelelő kapacitással rendelkeznek. Az egészségügyi alapellátást háziorvosi szolgálat, szakorvosi rendelő, kórház, idősek otthona biztosítja. Az alapszolgáltatás intézményei (posta, bank, kereskedelmi egységek, vendéglátóegységek, javítóműhelyek) a jelenlegi igényeknek megfelelően rendelkezésre állnak. A kereskedelmi lehetőségeket a 84-es út melletti két szupermarket is javítja.

Közszolgáltatások

A településen az ivóvíz hálózatra minden lakóház rá van kötve, a szennyvízcsatorna fejlesztések folyamatosak. Az összes lakóház elektromos árammal való ellátása megfelelő. A vezetékes telefon ellátottság az igényeknek megfelelően biztosított, a mobil telefon vételi lehetősége kielégítő. A gázellátás szintén biztosított a város területén.

Kultúra, turizmus

Sümeget hazánkban, mint egy dunántúli kis ékszerdobozt, a barokk kor gyöngyszemét emlegetik. Legismertebb műemlék a vár, amelyet a 84-es úton a város felől érkezők már messziről láthatnak, és amely számos látnivalót és programot kínál. A látványos várprogramoknak, lovasjátékoknak, a kiemelkedő szálláslehetőségnek, valamint a végvári napok rendezvényeinek köszönhetően, az ide látogatók száma évről-évre emelkedik. Európai hírű a Maulbertsch freskókkal díszített plébánia templom, hiszen ezek festőjét a „magyar Michelangelo”-nak is nevezik. A múzeumok bemutatják a város és környéke neves szülőiteit, képet adnak a település történetéről. A művelődési ház évente több regionális és országos művészeti találkozónak ad otthont, a város a konferenciaturizmus egyik kedvelt központja. A látogatók számára több étterem üzemel egész évben, a Püspöki palotában kiváló kézműves borospince működik. Bár a megye 10 városa közül a lakosság számát tekintve az egyik legkisebb, a „Balaton kapujának” is nevezett Sümeget idegenforgalmi szempontból a megye jelentősebb települései közé sorolják. A városban található értékek fejlesztéséből akár a hátrányos helyzetű csoportok is profitálhatnak.

Értékeink, küldetésünk

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítésével a város szeretne előretekintően gondolkodni a város helyzetét és a hátrányos helyzetű csoportokat illetően. A város célja, hogy minden lakója számára elérhetőek legyenek a közszolgáltatások, illetve biztosítsa a mélyszegénységben élők és romák, az idősek, a nők, a gyermekek, valamint a fogyatékkal élők számára az esélyegyenlőséget az élet különböző területein. A célcsoportok körében fellelhető problémák elemzésével közelebb kerülünk a rejtett problémákhoz, melynek megoldását az intézkedési terv fogja tartalmazni, ahol ezek ütemezésére is szükség van. A terv elkészítése segíti a város vezetését, hogy tudatosan törekedjen a hátrányos helyzetű csoportok problémáinak megoldására és aktívan vegyenek részt az ezzel kapcsolatos jövőbeni tervek kidolgozásában.

Az esélyegyenlőségi program intézkedései révén, olyan településen kívánunk élni, ahol a roma lakosság integrálódik a város mindennapi életébe, és a mélyszegénységben élők számára bizonyos módszerekkel legalább az alapvető életfeltételeket biztosítani tudjuk. Kiemelt terület a hátrányos helyzetű gyermekek állapotának javítása, mivel ez későbbi életszínvonalukat is meghatározhatja. Az idősek célcsoportjának helyzetére is kiemelt figyelmet fordítunk, hogy könnyítsük problémáik megoldását. A nők célcsoportjának helyzetén azért szeretnénk változtatni, hogy az esélyegyenlőségüket a munkaerőpiacon és egyéb területeken is érvényesíteni tudják a férfiakkal szemben. Különös figyelmet fordítunk a fogyatékosokra, annak érdekében, hogy visszakapják az életbe vetett bizalmukat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Sümege település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

Az EU 2020 stratégia

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedéstervezet. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell, két területen is megjelenik. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek. A Nemzeti

Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózási politikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózási szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Roma Integráció Évtizede Program

Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervéről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amely a Kormány feladatául tűzi ki, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövid távú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Sümegegy Város Polgármesteri Hivatala jogszabályi kötelezettségének eleget téve 2010-ben megalkotta az esélyegyenlőségi tervét, melyet Sümegegy Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 36/2010. (II. 9.) határozatával hagyott jóvá. A települési esélyegyenlőségi tervben a települési önkormányzat elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, kiemelt figyelmet fordítva a lakhatásra, a közoktatásra, az egészségügyre, a foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. A Program alapvető célja volt, hogy biztosítsa a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Cél továbbá az esélyegyenlőséget elősegítő lépések, szolgáltatások megvalósítása a hátrányos helyzetűek hátrányainak csökkentése és a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 70/A §-ban megfogalmazott esélyegyenlőségi klauzula minél szélesebb körű érvényesítése. 2011-ben ezt a tervet felülvizsgálták, melynek célja az elfogadott tervben foglaltak megvalósulásának vizsgálata, illetve a jövőre vonatkozóan irányadó célok megfogalmazása.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Költségvetési koncepció – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § értelmében a jegyző, által elkészített, a következő évre vonatkozó költségvetési koncepciót a polgármester február 15-éig, ha a központi költségvetésről szóló törvényt az Országgyűlés a naptári év kezdetéig nem fogadta el, a központi költségvetésről szóló törvény hatálybalépését követő negyvenötödik napig nyújtja be a képviselő-testületnek, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá.

A költségvetési koncepció vizsgálata azt bizonyítja, hogy minden évben felméri a rendelkezésre álló pénzeszközöket, melynek segítségével tisztában lesznek a vezetők azzal, hogy mennyi forrás áll rendelkezésre az egyes célcsoportokkal kapcsolatos beavatkozásokra, fejlesztésekre. Sümeg Város Önkormányzata a Sümeg Városért Közalapítványnak átadott pénzeszközökön keresztül valamint direkt finanszírozással támogatja a közösségi esélyegyenlőség biztosításaként a helyi civil szervezeteket.

Gazdasági program - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

A gazdasági program keretében fejlesztési prioritások kerülnek meghatározásra. A munkanélküliség jelenlegi állapota, kezelése kardinális kérdés egy öregedő településen, az ezzel kapcsolatos célkitűzések az élhető település népességmegtartását célozzák. Fontos az alapoktatási, egészségügyi és szociális ellátások problémáinak kezelése, mely minden célcsoporthoz szorosan fűződő terület. Nem utolsó sorban hangsúlyos a település infrastrukturális adottságainak fejlesztése, hiszen hátrányos helyzetű térség révén az esélyegyenlőség elveinek érvényesülése ezen a területen szükséges. Mivel a település, és a térség a Balaton kapujában helyezkedik el, kiemelkedő építészeti és kulturális örökséggel rendelkezik, meg kell találni azokat a lehetőségeket, mely biztosítja a lakosság számára az ebből adódó előnyök realizálását.

Köznevelés-fejlesztési terv – A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodjék a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekeik részére aránytalan teherrel járna. A köznevelésről szóló törvény alapján az állam gondoskodási kötelezettsége – az óvodai nevelés kivételével – megfogalmazódik. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszeresse a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésekor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszeresse az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését (Mnkt. 24. §).

A köznevelés fejlesztési terv keretein belül középpontba került a gyermekek célcsoportjának elemzése. A terv kistérségi szinten esélyegyenlőségi szakértő bevonásával készült el, ezen belül Sümeg település részletes elemzése is megtörtént. Az oktatási intézmények számbavételével feltárták a problémákat és erre vonatkozóan megoldási javaslatokat dolgoztak ki.

Településrendezési terv – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat az épített környezet, a település tervszerű alakítása és védelme érdekében e törvény és végrehajtási rendeleteinek keretei között településfejlesztési és településrendezési feladatokat lát el. Ha országos közérdekből vagy kiemelt nemzetgazdasági érdekből szükséges, törvény a települési önkormányzatot kötelezheti, hogy - a Kormány által rendeletben meghatározott határidőre - gondoskodjon a településfejlesztési koncepciójának, integrált

településfejlesztési stratégiájának és a településrendezési eszközeinek elkészítéséről, módosításáról, azok jóváhagyásáról. Ilyen esetben a pénzügyi fedezetnek az éves központi költségvetésben történő tervezéséről a Kormány gondoskodik.

Településszerkezeti terv - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.

Településfejlesztési koncepció - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében - a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a település egészére készített, a változások irányait és a fejlesztési célokat hosszú távra meghatározó dokumentum.

A településfejlesztés és a településrendezés célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítása érdekében a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítása, a közérdek érvényesítése az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának biztosításával, a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme, valamint az erőforrások kíméletes és környezetbarát hasznosításának elősegítése.

A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

A településfejlesztéssel kapcsolatban kidolgozott dokumentumok közül a fejlesztési koncepció az esélyegyenlőséggel kapcsolatban említést tesz a demográfiai problémákról, intézményi ellátottságról, egészségügyi és szociális ellátásról, infrastruktúráról és ezekre vonatkozóan megfogalmazza a település hiányosságait. A településrendezéssel kapcsolatos tervek kiemelt hangsúlyt fektetnek a természeti és épített környezet védelmére, valamint a lakásproblémák elemzésével kapcsolatban is segítséget nyújtanak.

Az esélyegyenlőségi program készítése során figyelembevételbe kerültek még a Turizmusfejlesztési koncepció prioritása (2007), és a város Bűnmegelőzési és Közbiztonsági koncepciója (2006).

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Jelen tanulmány az alábbi térségi, társulási dokumentumokhoz kapcsolódik:

- Sümeg Térségi Marcal Forrásvidék – A vidék forrása, helyi vidékfejlesztési terv
- Sümegi Kistérség Gazdaságfejlesztési Programja (2004)
- Sümegi Kistérség Közoktatási Intézkedési Terve (2011-2014)

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőségi program készítéséhez főképp a TEIR adatbázis nyújtott segítséget. Itt az egyes célcsoportoknak megfelelően részletes adatokat találhattunk az elemzés készítéséhez, főleg a népességet, munkanélküliséget és az iskolázottságot tekintve. Az egyéb adatok beszerzéséhez HEP fórum került megrendezésre, melyre intézményvezetők és az egyes célcsoportok képviselőit hívtuk meg. A hiányzó adatok beszerzésében így tőlük is kaptunk segítséget.

2013. április 09-én zajlott fórum képei:

2013. június 12-én zajlott fórum képei:

Egyes adatok összehasonlításra kerültek regionális, országos adatokkal. A nők illetve a fogyatékosok célcsoportja esetén szembesülhettünk jelentősebb adathiánnyal. Sümeg városában nem lehet meghatározni szegregátumot, így ezen adatok elemzésével nem foglalkoztunk.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A hétköznapi életben egyre gyakrabban találkozhatunk a mélyszegénység fogalmával és ebbe az állapotba kerülők létszáma is folyamatos növekedést mutat. Ez a csoport tartósan a létminimum szintje alatt él, és nincs esélye arra, hogy ebből önerőből kilépjen. Ezért szükséges a városban olyan programokat létrehozni, melyek segítik számukra az életszínvonal emelését. Az Európa 2020 stratégiának is alapvető célja, hogy 20 millióval csökkenjen a szegénységben és kirekesztettségben élők száma. Magyarország számára fél millió fővel szükséges csökkenteni ezt a létszámot.

A mélyszegénység kialakulásának okai több területre vezethetők vissza: munkahelyek megszűnésére, munkanélküliségre, oktatási- képzési hiányosságokra, egyéni vagy családi válsághelyzetekre stb. A mélyszegénység jelentkezésének területei főképpen a következők: alapvető életfeltételek hiánya, lakhatási körülmények megoldatlansága, egészségi állapot súlyos csökkenése, gyermekek ellátásának elégtelensége.

A szegénység és a romák együttes elemzése azért történhet, mert a mélyszegénységben élők jelentős hányada a roma nemzetiséghez tartozik. Azonban nem szabad abba a hibába esni, hogy a roma népeiséget és problémáit összemoszuk a mélyszegénységgel. Nagy a közös metszete a két rétegnek, de teljesen nem fedik egymást, ami Sümeg település esetén is igazolható.

Ma Magyarországon a roma népesség foglalkoztatási rátája kiemelkedően alacsony, alig éri el a 20%-ot. A roma nők 10%-os foglalkoztatási rátája különösen aggasztó. A munkavállalói alulmotiváltság gyökereit az eltérő családi kultúrában kell keresni. Köztudott, hogy a roma családszerkezet a nagycsaládra épül, a nők igen fiatalon, gyakran minimális iskolázottsággal (8 általános, legfeljebb OKJ szakma) már gyermeket vállalnak. A szociális rendszer lehetővé teszi három gyermek után a tíz éves alanyi jogú anyasági ellátás igénylését. Középkorúan, nem versenyképes vagy nem létező szakmai végzettséggel kívül rekednek a munkaerőpiacon, képzésre való motiváltságuk pedig nincs. A többségi társadalomhoz való integrálódást mutatja az egyedülálló, vagy legfeljebb 2 gyermeket nevelő roma családok esete, ugyanis a többnyire jelentősen eltérő, komfortos életterük fenntartása, a közösségben való létezés igénye elegendő motivációt biztosít akár a felnőttképzésben való részvételre is. Sümegen Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik, kiváló együttműködéssel a helyi és megyei önkormányzattal. Szerencsére itt a családok alacsony %-a tartozik a mélyszegénységgel illetett halmazba.

A roma népesség körében országos szinten, 2009-ben a szegénységi arány a 2000-es évhez közelít és eléri a 70%-ot. A romák esetében a nők célcsoportjának helyzete sokkal rosszabb képet ad, mint a férfiaknál. A nőknél sokkal alacsonyabb az iskolázottsági szint, jobban kiszorulnak a munkaerőpiacról és alacsonyabb a jövedelmük is.

Sümegen 129 fő roma regisztrált a 2010. évi Kisebbségi önkormányzati választáskor, a 2014. évin már csak 37 fő. A számuk feltételezésünk szerint több, de egyre többen nem vállalják fel roma származásukat. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat szoroson együttműködik a köznevelési intézményekkel a roma származású gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása miatt, illetve a Munkaügyi Kirendeltséggel a romák képzési lehetőségeit illetően.

E célterület vonatkozásában a következőkben tekintünk át azokat az alapvető jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (továbbiakban: Szt.) A törvény meghatározza a pénzügyi, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat. A törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit. A helyi önkormányzatok a törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

A családok támogatásáról szóló **1998. évi LXXXIV. törvény** (a továbbiakban: Cst.) A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló **1991. évi IV. törvény** (a továbbiakban: Ft.) A törvény célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskereső támogatásának biztosítása.

A nemzetiségek jogairól szóló **2011. évi CLXXIX. tv.** a törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénységben élők jövedelmi és vagyoni helyzete a létminimumot sem éri el. Ez jelentős problémát okoz az alapvető ellátásban, gyermekek iskoláztatásában. Ennek oka, hogy nem találnak munkahelyet, vagy a családban csak egy fő dolgozik, akinek jövedelme nem elég a szükségletek biztosításához. A családok helyzetét jelenleg a jogosultságok alapján igénybe vehető szociális támogatások segítik. Ezeknek a támogatásoknak a mértékét az állam határozza meg, az önkormányzatnak lehetősége van ezt kiegészíteni.

A városban a jogosult jövedelmi helyzete alapján az alábbi támogatások vehetőek igénybe:

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Sümegi Járási Hivatalánál: aktív korúak ellátása, ezen belül foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás; időskorúak járadéka; ápolási díj; közgyógyellátás.

Sümeg Város Önkormányzatánál: Települési támogatás, azon belül lakhatás költségeihez nyújtott települési támogatás, ápolási támogatás; rendkívüli települési támogatás; az elhunyt eltemettetésének költségeihez nyújtott települési támogatás; köztemetés

A gyermekkel rendelkező családok helyzetét több egyéb támogatás is segíti.

A mélyszegénységben élők többsége munkanélküli és kap segítyt. Ebből az összegből azonban az alapvető életfeltételek biztosítása sem megoldható. Azok, akik segélyre sem jogosultak, egy állásinterjú sem tudnak a megfelelő formában megjeleníteni, így még fokozottabban hátrányos helyzetbe kerülnek a többi jelentkezőhöz képest.

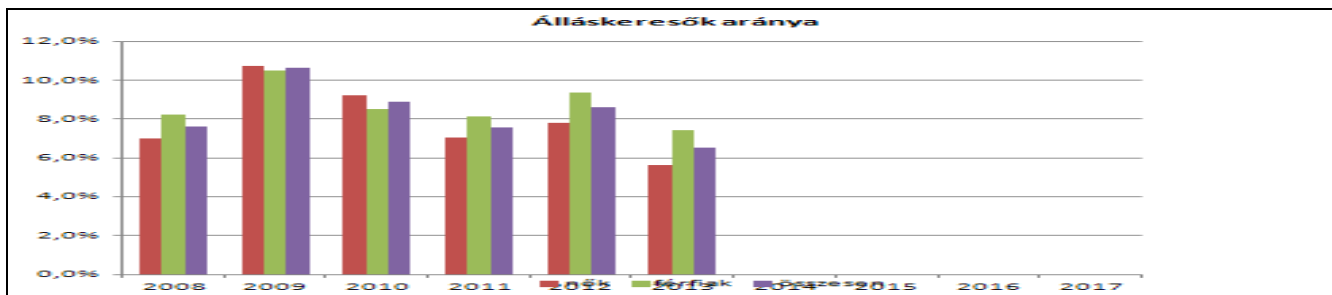
A városban a veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma csekély, évente 1-2, viszont a komfort nélküli lakások számaránya 10%-a az összes lakásállománynak. Ennek oka, hogy a mélyszegénységben élőknek nincs annyi forrásuk, melyből fordítani tudnának lakásuk karbantartására.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskereső száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskereső száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	2341	2421	4762	164	7,0%	199	8,2%	363	7,6%
2009	2291	2379	4670	246	10,7%	250	10,5%	496	10,6%
2010	2282	2328	4610	211	9,2%	198	8,5%	409	8,9%
2011	2260	2303	4563	159	7,0%	187	8,1%	346	7,6%
2012	2226	2301	4527	174	7,8%	215	9,3%	389	8,6%
2013	2207	2254	4461	124	5,6%	167	7,4%	291	6,5%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Sümegeen is, mint az összes többi környező településen az elmúlt években növekedett a munkanélküliség szintje. Igaz már csak csekély mértékben, de még mindig érezhető a gazdasági válság hatása. 2008-ban jelentősen emelkedett a munkanélküliek száma, ez a szám 2010 végére már mérséklődött, de a település aktív lakosságához képest még mindig magas az arány. Ennek oka az is, hogy Sümegeen és környékén az elmúlt évtizedben több jelentős üzem szűnt meg, így az emberek többsége más városba jár dolgozni. A legtöbb elbocsátott nő könnyűipari végzettséggel rendelkezett, és az átképzésre már kevesen vállalkoztak. A térségben több kisebb társas vállalkozás is megszűnt, valamint a szomszédos megyében lévő, de helyi munkaerő-piaci érdekeltségű multinacionális cégek (Flextronics Kft, Seton-Lindgens Kft.) építették le létszámaikat. Ezek a megszűnt munkahelyek alacsony szakképzettséget igénylő munkavégzés lehetőségét csökkentették, melyre az aktív korúak szakképzettségét illetően a legnagyobb szükség lenne. A regionális és megyei munkanélküliségi átlaghoz (6,8%) képest kiugróan rosszabb rátákkal rendelkezik a sümegei térség. A Sümegei járás átlagos munkanélküliségi rátája 11,8%, amely arra enged következtetni, hogy a járás településeihez viszonyítva Sümege még elfogadható rátával rendelkezik, a környező kis településeken viszont sokkal magasabb munkanélküliségi szinttel találkozhatunk.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012	2013
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	363	496	409	346	389	291
20 éves és fiatalabb	fő	11	11	8	9	20	13
	%	3,0%	2,2%	2,0%	2,6%	5,1%	4,5%
21-25 év	fő	63	49	61	37	53	34
	%	17,4%	9,9%	14,9%	10,7%	13,6%	11,7%
26-30 év	fő	34	46	32	45	43	35
	%	9,4%	9,3%	7,8%	13,0%	11,1%	12,0%
31-35 év	fő	52	75	47	33	40	24
	%	14,3%	15,1%	11,5%	9,5%	10,3%	8,2%
36-40 év	fő	39	70	52	39	46	37
	%	10,7%	14,1%	12,7%	11,3%	11,8%	12,7%
41-45 év	fő	37	61	46	42	38	30
	%	10,2%	12,3%	11,2%	12,1%	9,8%	10,3%
46-50 év	fő	47	53	55	41	40	32
	%	12,9%	10,7%	13,4%	11,8%	10,3%	11,0%
51-55 év	fő	57	87	59	52	54	36
	%	15,7%	17,5%	14,4%	15,0%	13,9%	12,4%
56-60 év	fő	22	43	49	46	53	41
	%	6,1%	8,7%	12,0%	13,3%	13,6%	14,1%
61 év felett	fő	1	1	0	2	2	9
	%	0,3%	0,2%	0,0%	0,6%	0,5%	3,1%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

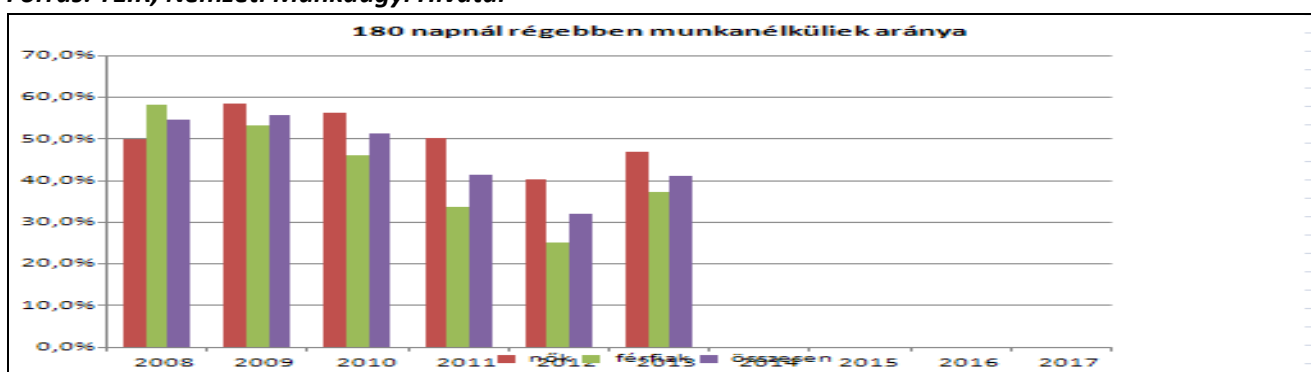

A munkanélküliség elemzés korcsoportonkénti lebontásában azt mutatja, hogy kiugró értékkel a pályakezdők esetén találkozhatunk, vagyis a pályakezdők elhelyezkedési lehetőségeire vonatkozó programokra kell nagyobb hangsúlyt fektetni. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Másik magas értéket az időskorúak esetén tapasztalhatunk, akik esetleges elbocsátások miatt a nyugdíjig már nehezen találnak munkát. A szükséges átképzés vagy nem biztosított, vagy az egyén nem vállalja fel. Általános tendencia, hogy a munkaerőpiac általában a 26-50 éves tapasztalt és gyakorlott korosztályból választ munkavállalót, így az idős korosztály átképzése nagymértékben felesleges, mert gyakorlat híján és a csökkenő teherbírás miatt a versenyszférában való foglalkoztatásra minimális az esély.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	164	199	363	82	116	198	50,0%	58,3%	54,5%
2009	246	250	496	144	133	277	58,5%	53,2%	55,8%
2010	211	198	409	119	91	210	56,4%	46,0%	51,3%
2011	159	187	346	80	63	143	50,3%	33,7%	41,3%
2012	174	215	389	70	54	124	40,2%	25,1%	31,9%
2013	124	167	291	58	62	120	46,8%	37,1%	41,2%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott munkanélküliek számának több, mint 40%-a már 180 napnál régebben regisztrált vagyis tartósan munkanélküli - kivéve a 2012-es évet - mely magasnak mondható. Mivel jelentős a tartós munkanélküliek részaránya, így a munkahelyteremtéssel kapcsolatos beavatkozások egyre sürgetőbbek. A tartós munkanélküliek számának csökkenését befolyásolták a közfoglalkoztatási programok beindulása.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	517	577	1094	16	3,1%	22	3,8%	38	3,5%
2009	477	565	1042	11	2,3%	15	2,7%	26	2,5%
2010	473	539	1012	18	3,8%	8	1,5%	26	2,6%
2011	446	522	968	16	3,6%	13	2,5%	29	3,0%
2012	433	496	929	21	4,8%	20	4,0%	41	4,4%
2013	455	473	928	19	4,2%	14	3,0%	33	3,6%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskeresők száma 2008-ban 3,5%-a volt a 18-29 évesek számának. Ez az érték a következő két évben csökkeni kezdett, majd 2011-re újra emelkedett a korábbi évekhez képest.

Az ifjúsági munkanélküliség oka, hogy a munkaerő-piaci kereslet és kínálat nem illeszkedik egymáshoz. Elsősorban a multinacionális cégek kedvelik a fiatal munkavállalókat tömegesen, azonban ezek a térségünkben nincsenek számottevően jelen. Így kevés a fiatalok elhelyezkedési lehetősége a városban és környékén. Emiatt, sokan a főiskola/egyetem után már nem térnek vissza a városba, amely összefüggésbe hozható a népesség csökkenéssel.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.5. számú táblázat: Alacsony iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	5643	2947	2696	5059	2572	2487	584	10,3%	375	12,7%	209	7,8%

Forrás: TEIR, KSH Népszámlálás

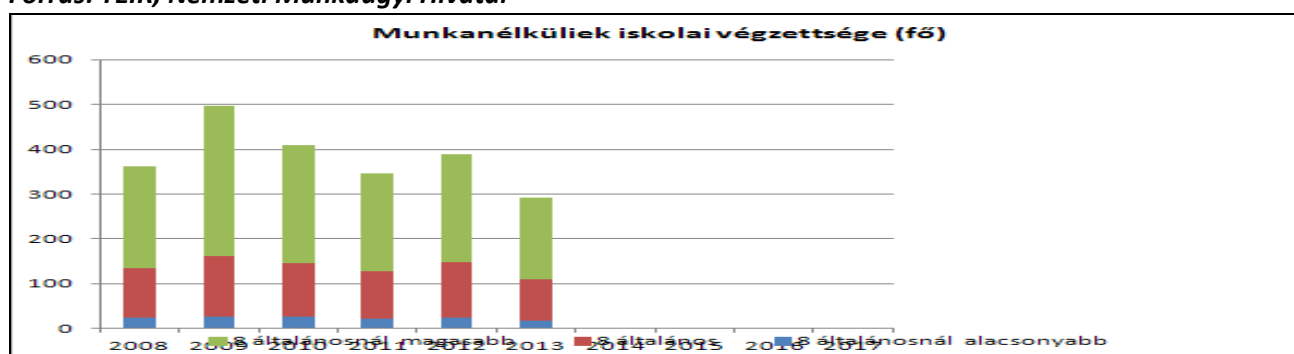
A 2001-es népszámlálási adatok alapján a 15 évesnél idősebb lakosság száma: 5643. Ebből 584-en nem rendelkeznek még általános iskolai végzettséggel sem. A nagyobb hányad a nők közül kerül ki, a feltételezett okoknál érdemes lenne vizsgálni az életkort is. Ismert tény, hogy a II. világháború és az azt követő 20 éves időintervallumban a nők tömegesen jelentek meg a munkaerőpiacon, ahol betanított munkát végeztek. A munkavégzés oka a társadalmi szerkezet teljes átalakulása, háború következtében a férfiak számának drasztikus csökkenése, illetve a nőkre háruló családfenntartó szerep kiéléződése. A szocializmus illetve a mezőgazdasági TSZ-ek megléte továbbra is biztosította a betanított munka intézményét, a családok megélhetése papírral igazolt szakmai végzettség híján is biztosított volt. Jellemzően

a nők a nagykorúság eléréseivel már gyermeket vállaltak. A rendszerválást követően a foglalkoztatásnál a papírra helyeződött a hangsúly, az EU csatlakozással pedig felértékelődött a magasan kvalifikált értelmiség fogalma. Úgy véljük, hogy az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők számának nagy részét az 50 év körüli és afölötti korcsoport teszi ki, valamint számításba kell venni az értelmi fogyatékosokkal bíró lakosságot is, de nem elhanyagolható azoknak a száma sem, akik a 16 éves tankötelezettségi kor betöltése után már nem folytatják tanulmányaikat, és ezért nem szerzik meg az általános iskolai végzettséget. A mai kiterjesztett szociális háló lehetővé teszi a mélyszegénységben élők alapfokú iskolai kimenetelének biztosítását, jó példa erre az Alföldön található bentlakásos általános iskola, valamint a fővárosban lévő hajléktalan óvoda megléte is. Az összlakosságához viszonyítva, magas a képzetlenek aránya, mely növeli a helyi munkanélküliségi rátát, azonban vizsgálni kell a képzetlenség szintjét is.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	363	25	6,9%	110	30,3%	228	62,8%
2009	496	26	5,2%	136	27,4%	334	67,3%
2010	409	26	6,4%	120	29,3%	263	64,3%
2011	346	22	6,4%	105	30,3%	219	63,3%
2012	389	25	6,4%	123	31,6%	241	62,0%
2013	291	18	6,2%	92	31,6%	181	62,2%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ha az iskolai végzettség szerint vizsgáljuk a regisztrált munkanélküliek összetételét, azt az eredményt kapjuk, hogy a munkanélküliek közül a legkevesebb a kevesebb, mint 8 általános iskolát végzettek aránya, középső értéket vesz fel a 8 általános iskolai végzettségűek száma, és a munkanélküliek közül a legtöbben magasabb végzettséggel rendelkeznek, mint 8 általános iskola. Az elhelyezkedési lehetőségeket nagymértékben befolyásolja a környéken és a vonzáskörzetbe települt vállalkozások, ipari tevékenységek profilja.

A leggyakrabban az elégtelen kereslet okoz munkanélküliséget, ezt hívjuk **konjunkturális munkanélküliségnek**. Ez azt jelenti, hogy az elégtelen kereslet országos szintű, és azért alakult ki, mert az ország termékei iránt nincs megfelelő kereslet a világpiacra. Magyarországon a '90-es évek elején ez történt, a KGST összeomlása miatt megszűnt a termékeink piaca az ún. keleti blokkban és nem tudtuk ugyanazokat a termékeket nyugaton eladni, így rengeteg munkahely megszűnt. Szintén munkanélküliséget okoz, ha a munkakereslet és a munkakínálat szerkezetében tér el egymástól, ezt **strukturális munkanélküliségnek** nevezzük. Ilyenre is van példa Magyarországon, pl. a bányászok körében, akik iránt nincs munkakereslet, miközben mondjuk orvoshiány van sok kórházban. A megoldás az átképzés lenne, de átképezhető-e a bányászok orvossá? A strukturális munkanélküliség egyik speciális megjelenési formája az ún. **női munkanélküliség**. Több szakma is elnőiesedett, jellemzően azok, amelyekben sok a munkanélküli az

utóbbi években (pl. az adminisztrációval foglalkozók körében vagy a pedagógusok között). Arról nem is beszélve, hogy sajnos még mindig sok helyen jellemző az a gyakorlat, amikor két egyformán alkalmas jelölt közül a férfit választják ki a munkakör betöltésére. **Technológiai munkanélküliségről** akkor beszélünk, amikor a technikai fejlődés következtében alakul ki munkanélküliség, leginkább az alacsonyan képzett vagy képzetlen munkavállalók körében. A technikai fejlődés során elsősorban magasan képzett emberekre van szükség a fejlett gépek programozásához, kezeléséhez, míg a betanított vagy segéd munkások körében (akik korábban a munkát kézzel vagy egyszerűbb gépekkel végezték) megnőhet a munkanélküliség. **Súrlódásos munkanélküliségről** akkor beszélünk, ha az emberek munkahelyi problémák, munkahely-váltás vagy lakóhely-változtatás miatt veszítik el munkahelyüket. Ez a fajta munkanélküliség általában átmeneti, különösebb problémát nem okoz. **Önkéntes munkanélküliségről** akkor van szó, ha az emberek mindenféle kényszerítő ok nélkül nem hajlandók munkát vállalni az adott bér mellett, mert pl. örököltek, és van miből megélniük.

Sümege és térségében nem alakult ki számottevő ipari tevékenység, az emberek megélhetését a szolgáltató szektor, illetve a mezőgazdaság jelenti. A lakosság jelentős része a lakóhelye és a munkahelye között ingázik. A gazdasági válság hatására gyakorlatilag a teljesen eltűnt könnyűipar a foglalkoztatás területéről tömegesen lökte ki az ott dolgozókat. A térség lakosságának mintegy 10%-a veszítette el a munkahelyét ebben az időszakban. Elsősorban a nők jelentek meg tömegével a munkanélküli hivatalban, s ha megvizsgáljuk a munkanélküli hivatalok által kínált képzési lehetőségeket, a képzések zöme szintén már telített piacon szorgalmazza az átképzéseket.

A célnak annak kellene lennie, hogy meg tudjuk mondani, milyen típusú munkaerőre, milyen szakmákra lesz szükség 4-5 év múlva, és ezekben a szakmákban kellene képeznünk több embert. Persze hiába tudjuk, hogy jelenleg pl. Magyarországon rohamléptekben haladunk afelé, hogy hiány legyen vízvezeték szerelők, ácsok, burkolók és hasonló szakemberekből, ha a gyerekek vagy szüleik nem választják ezeket a szakmákat megfelelő létszámban. Kötelezni pedig senkit nem lehet rá.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő	Fő	%
2009	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2010	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2011	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2012	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TEIR, TÁKISZ

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2009	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2010	33	0	0,0%	33	100,0%	0	0,0%
2011	47	0	0,0%	47	100,0%	0	0,0%
2012	52	0	0,0%	52	100,0%	0	0,0%
2013	40	0	0,0%	27	67,5%	13	32,5%

Forrás: TEIR, TÁKISZ

A településen általános iskolai felnőttoktatásra nincs lehetőség, kizárólag középfokú felnőttoktatás folyik. Az iskolázatlanok bevonása az oktatásba 2010-től történik a településen. Az alacsony iskolázottság problémájára ez részben megoldást nyújt. Ahhoz, hogy általános iskolai felnőttképzés indulhasson a településen szükség lenne felmérni az erre vonatkozó igényt.

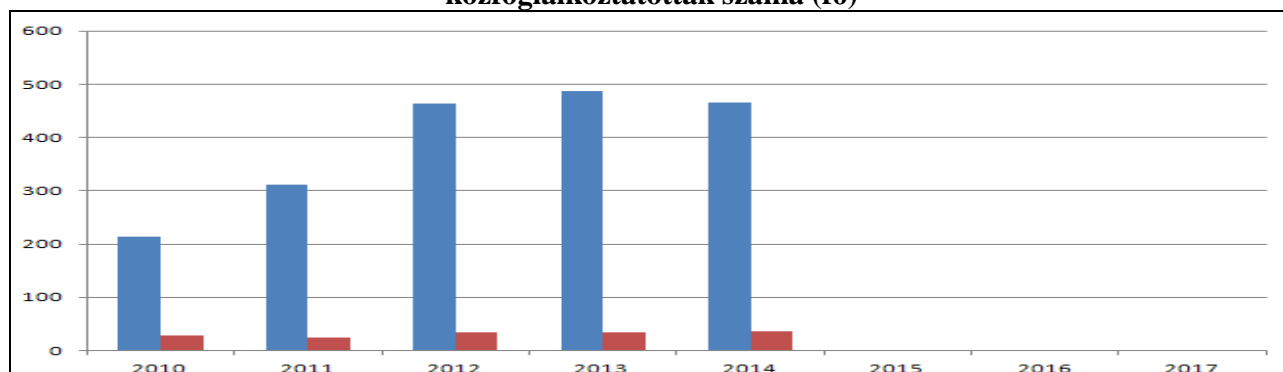
c) közfoglalkoztatás

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	214	4%	29	15%
2011	311	7%	25	13%
2012	464	10%	34	17%
2013	487	9%	35	
2014	466		37	

Forrás: Helyi adat

közfoglalkoztatottak száma (fő)

A közfoglalkoztatottak száma 2010-től 2012-re több mint, a duplájára emelkedett. Az arányuk az aktív korú lakossághoz képest 2012-re már elérte a 10%-os értéket. A közfoglalkoztatottak számából hozzávetőlegesen 10-20%-ot tesz ki a roma lakosság. Így törekedni kell ennek a részarányának a növelésére.

Az elmúlt években a hátrányos helyzetűek, inaktív munkaeő-piacra történő visszakерülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekezett segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást. Sümegen a közfoglalkoztatási programok csökkentik a munkanélküliek számát, de jelentős jövedelemnövekedést nem eredményeznek. Ennek több oka van: a) az alulképzett, vagy nem versenyképes szakmával rendelkező emberek zöme beletörődött és alkalmazkodott a létminimum alatti ingerszegény életvitelbe. b) A szakmával rendelkező munkanélküliek még végzettségüknek megfelelő területen is alul vannak fizetve. Tény, hogy Magyarországon a vállalkozások zöme szakipari kényszervállalkozás, melynek állománya alig haladja meg a 1-3 főt. A rendkívül magas adózási kötelezések, az állandóan változó jogszabályi környezet, valamint az üzleti ismeretek hiánya alulmotiválja a lakosságot, belekényszerül a közfoglalkoztatás csapdjába vagy kényelmébe, hiszen köztudott, hogy a feketegazdaság visszaszorítására tett kísérletek eredménytelenek. c) A magasan kvalifikált képzettséggel rendelkezők a helyváltoztatási képtelenség valamint az alulfizettség közötti szakadékban vergődnek. Még rosszabb helyzetben vannak a pályakezdők, akik szakmai gyakorlat hiányában képtelenek a végzettségnek megfelelő elhelyezkedésre, s ha hozzáteszük azt, hogy gyermekvállalás előtt álló vagy kisgyermekes nők, akkor a felveőpiac részükre be is zárult. Marad a közfoglalkoztatás állam által

biztosított formája, ahol közfoglalkoztatási minimálbérért számára nem megfelelő szakmai munkát végez munkájának totális elismerése és pozitív értékelése nélkül.

A közfoglalkoztatottak folyamatos munkahelyi stressznek vannak kitéve, hiszen a foglalkoztatása határozott időre szól, melyet ismételt munkanélküliség követ. Ördögi kör ez, mely sem a foglalkoztatónak, sem a munkavállalónak nem jó!

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	vendéglátó helyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó	befizetett iparűzési adó	működő foglalkoztatási programok száma helyben	foglalkoztatási programokban részt vevők száma
2008	771	91	50	0	114.165eFt	144.344eFt	2	36
2009	776	124	49	0	128.384eFt	136.642eFt	3	42
2010	812	131	50	0	140.065eFt	135.033eFt	2	63
2011	838	134	50	0	142.754eFt	135.169eFt	3	44
2012	764	134	50		161.299eFt	159.203eFt		
2013	752	137	52		175.868eFt	170.768eFt		
2014	737	138	53		191.098eFt	191.025eFt		

Forrás: TEIR, TSAR ; Helyi adatok

A regisztrált vállalkozások száma, és a kiskereskedelmi üzletek száma az elmúlt években emelkedett a városban, míg a lakosság száma folyamatosan csökkent. Ez részben elősegítette a munkanélküliségi mutatók javulását. Mint ahogy korábban említettük, a településen a szolgáltató szektor jelenléte erős, nagyobb arányú foglalkoztatást azonban a kiskereskedelmi üzletek, valamint a vendéglátóhelyek eredményeznek, amely az összes vállalkozás mintegy 22%-a. A regisztrált vállalkozások száma 2009-ről 2010-re emelkedett jelentősen, ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta is ekkor csökkent nagyobb mértékben. A vendéglátóhelyek száma az évek során nem emelkedett. Ennek oka, hogy az idegenforgalom kiszolgálásában maximalizálódott a kereslet kielégítése.

A munkanélkülieknek 3 havonta jelentkezni kell a kirendeltségen, ekkor az ügyintéző köteles tájékoztatni a fennálló munkalehetőségeket, képzéseket illetően. A Kirendeltség a hátrányos helyzetű csoportok, a roma kisebbség felzárkóztatási, képzési, foglalkoztatási feladataiban civil szervezetekkel, a Cigány Kisebbségi Önkormányzatokkal és más roma szervezetekkel tart fenn együttműködést.

A kivetett és befizetett iparűzési adó között lényeges különbség nem mutatkozik. 2008-ban például a befizetett adó azért volt nagyobb, mert 2007-ről elmaradt tartozásokat ekkor rendezték. 2010-ben több volt a kivetett, mint a befizetett, mert ekkor többen kérvényezték a tartozásuk anyagi problémák miatti halasztását. A foglalkoztatási programok száma 2-3 körül ingadozik a településen. Ezek keretében a munkavállalók az önkormányzatnál, vagy mezőgazdasági idénymunkák keretében kerülnek foglalkoztatásra. Ezek a programok csökkentik a munkanélküliek számát, de a jövedelemben csekély változást idéznek elő.

A jövőben továbbra is tervezik a közfoglalkoztatási programok fenntartását, a települési gazdasági program kiemelt prioritása a munkahelyteremtés, azonban erre vonatkozóan konkrét programok ad-hoc jellegűek.

3.2.11. számú táblázat: A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbuszal	vonat járatok átlagos száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelíthetőség	átlagos utazási idő kerékpáron
Legközelebbi centrum	15 min	18	30 min	10	20 min	-	-
Megyeszékhely	50 min	16	120 min	11	90min	-	-
Főváros	140 min	5	240 min	23	240 min	-	-

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV

A településen fellépő foglalkoztatási problémák nem feltétlenül hozhatóak összefüggésbe a közlekedéssel. A menetrend elemzése arról adott információt, hogy a legközelebbi centrumok viszonylag gyorsan elérhetőek és a járatok beosztása a munkaidőhöz is alkalmazkodik. A megyeszékhelyre való utazás annyiban jelenthet problémát, hogy a menetidő viszonylag hosszú, így ha valaki ide jár dolgozni, legtöbbször autóval kell közlekednie. A főváros pedig főként vonattal bizonyult könnyebben elérhetőnek.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	van	Közmunka program; Óvoda:szakmai gyakorlat,gyakornok mentorálása,
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzasközpontban	van	IGR (Ifjúsági Garancia Rendszer)-GINOP 5.2.1.-14. (2015. évtől) ;TÁMOP-os támogatások,Pályakezdők munkatapasztalat szerzési támogatása
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	van	Főiskolai hallgatók szakmai gyakorlata,pályaorientáció
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzasközpontban	van	TÁMOP-os bérköltség és bértámogatás; IGR (Ifjúsági Garancia Rendszer)

Forrás: helyi adatgyűjtés

3.2.13. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon részvevő fiatalok száma

év	fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen		fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzaskörzetben		az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen		az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzaskörzetben	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2008	1	3	30	22	1	2	8	9
2009	2	3	24	16	2	3	12	13
2010	2	4	27	18	1	10	9	11

2011	3	6	25	17	16	28	14	16
2012	2	4	65	27	16	28	13	18
2013	10	4	45	16	20	10	35	15
2014	5	2	25	14	20	10	35	15

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az elemzésből látható, hogy a fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok száma a településen viszonylag alacsony. A főiskolai/egyetemi szakmai gyakorlatban főleg az intézmények nyújtanak segítséget (óvoda, iskola, szociális intézmények), vagyis a pedagógiai, egészségügyi terület biztosított, de például pénzügyi vagy mérnöki területen kevés a lehetőség a multinacionális vállalatok hiánya miatt. A fiatalok elhelyezkedését segítette az „Első munkahely garancia program”, de ezen törekvések ellenére a területen még mindig magas a pályakezdő munkanélküliek aránya, így további beavatkozásokra lenne szükség. A közfoglalkoztatási program nem nyújt számukra a képzettségüknek megfelelő szakmai és fizetési feltételeket.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek

	van/nincs	Felsorolás
<i>felnőttképző programok a településen</i>	van	"Emberi tényezők szerepe és kiaknázása az idősgondozásban", Szociális gondozó és ápoló gyakorlati képzés, Közfoglalkoztatási képzés, TÁMOP 3.1.4. pályázat helyi továbbképzései, Óvoda szakmai továbbképzések, ECDL képzés, Közigazgatási alapvizsga, anyakönyvi szakvizsga
<i>felnőttképző programok a vonzásközpontban</i>	van	Munkaviszonyban nem állók képzése; TÁMOP 112-11/1.; GINOP 5.2.1.-14. (2015. évtől)
<i>egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen</i>	van	Start munkaprogram keretében mezőgazdasági képzés
<i>egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzásközpontban</i>	van	álláskeresési tanácsadás; munkaközvetítés; munkaerőpiaci és foglalkoztatási információ nyújtás; Humán szolgáltatás, Munkatanácsadás, Pályaválasztási tanácsadás; Pályaorientációs tanácsadás; csoport tájékoztató; képzési információk nyújtása; beszélgetés
<i>Helyi foglalkoztatási programok a településen</i>	van	Közmunka, Start program
<i>Helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban</i>	van	Közmunka, Start program

Forrás: Helyi adat

3.2.15. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon résztvevő felnőttek száma

év	felnőttképző programok a településen		felnőttképző programok a vonzasközpontban		egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen		egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzaskörzetben		helyi foglalkoztatási programok a településen		helyi foglalkoztatási programok a vonzaskörzetben	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2008	4	32	5	6	-	-	7	5	42	76	59	87
2009	3	38	7	9	-	-	9	11	55	67	69	79
2010	8	55	9	10	-	-	11	9	114	124	137	148
2011	9	57	10	9	-	-	15	14	145	167	158	175
2012	4	39	13	17	5	9	12	16	190	289	203	314
2013	10	5	25	10								
2014	7	2	20	5								

Forrás: Helyi adat

A településen a felnőttképző programok megjelennek például az önkormányzati hivatal vonatkozásában. Ennek keretében több lehetőség van a dolgozók számára továbbképzésen részt venni, melyet pályázat keretében tudnak finanszírozni. A szociális ellátási területen minden évben lehetőség van a szakmai gyakorlat eltöltésére a Napfény Szociális és Segítő Központban. Az intézmények dolgozói is kapnak lehetőséget arra, hogy a szakmájukhoz kapcsolódó tanfolyamon bővítsék szaktudásukat a munka hatékonyságának növelése érdekében. A gimnázium pedig felnőttek számára is biztosít esti tagozaton elvégezhető oktatást 2010 óta. A TÁMOP-3.1.5.-09 keretében az iskolában végrehajtásra került a pedagógusok továbbképzése a „Korszerű tudással a jövőért” című pályázat keretében 2010-ben.

Az egyéb munkaerő-piaci területen, a munkát keresők részt vehetnek pályaaorientációs tanácsadáson, amely segíti őket az esetleges átképzésről való döntésben. Feltárja azokat a képességeket, amely segít új szakma választásában.

A felnőttek foglalkoztatását a településen és a vonzasközpontban egyaránt segítik a már korábban említett közmunka programok és a Start munka. A Start munka 2013-ben 7 területen indult el: mezőgazdasági növénytermesztés, belvíz-elvezetési rendszerek karbantartása, illegális hulladéklerakóhelyek megszüntetése, mezőgazdasági utak karbantartása, patakmedrek rendbetétele, téli közfoglalkoztatás, közúthálózat fejlesztése.

Jelenleg a Munkaügyi Kirendeltség szervezésében folyik a TÁMOP 2.1.6. program, amely foglalkoztatás bővítését szolgáló bértámogatást nyújt azoknak, akik munkaerő-piaci hátránnyal rendelkeznek alacsony iskolai végzettségük miatt, pályakezdés miatt, akiknek problémái az idősebb korból fakadnak, akiknek munkaerő-piaci nehézségei a gyermekgondozás, vagy hozzá tartozó ápolás miatti nehézségekből adódnak.

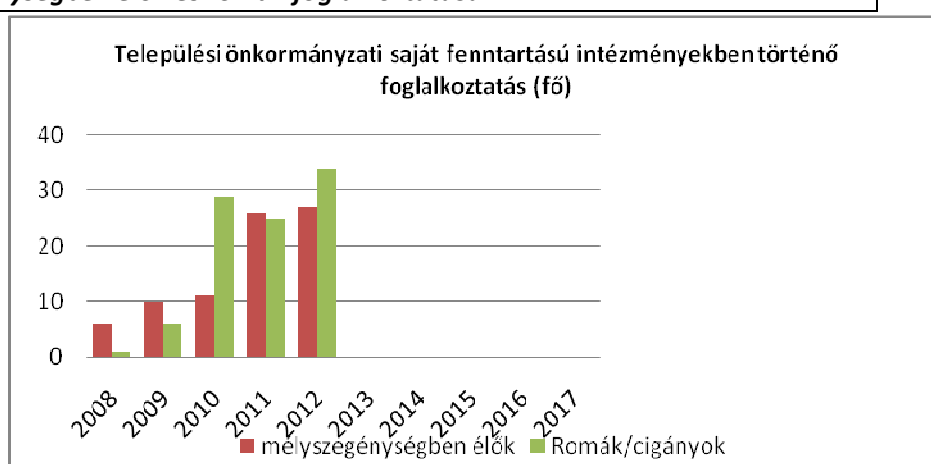
A jövőben vizsgálni kellene azokat a területeket, amelyekben a munkaerőhiány a leginkább fellépő probléma, és ezekkel kapcsolatos képzések elindítását kell kitűzni célként. A város munkanélküliségi adatai igazolják, hogy a munkanélküliek közül leginkább középosztály foglalkoztatására van kereslet.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

3.2.16. számú táblázat: Mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása

év	mélyszegénységben élők	Romák/ cigányok
2008	6	1
2009	10	6
2010	11	29
2011	26	25
2012	27	34

Forrás: Helyi adat

A településen a mélyszegények és romák foglalkoztatásában részt vesz: a Napfény Szociális és Segítő Központ, az általános iskola és az önkormányzat, közfoglalkoztatási és Start program keretében. A Segítő Központ és az iskola esetében a felmerülő gondozási illetve karbantartási munkálatok elvégzésével foglalkoznak. A közfoglalkoztatási programok esetében pedig főleg ők vesznek részt a település körüli mezőgazdasági, területrendezési feladatok ellátásában. Az adatok alapján kimutatható, hogy a mélyszegények és romák foglalkoztatás egyre nagyobb jelentőséget kapott az évek során, mely javította a többségi társadalomba való integrálódásuk esélyeit. A foglalkoztatásban az önkormányzat tölti be a legnagyobb részarányt.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Országos szinten azt láthatjuk, hogy foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerőpiaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá. A munkaerőpiacon a romákat sújtó diszkrimináció leggyakrabban a munkára való jelentkezés során valósul meg. Természetesen arra is akadhat példa, hogy a roma munkavállalót alkalmazták, de a munkahelyen főnöke vagy esetleg kollégái cigány származása miatt olyan légkört teremtenek számára, amelyben hosszútávon nem képes megmaradni. Magyarországon számos településen a munkaügyi diszkrimináció egyik speciális típusa a települési önkormányzatok által szervezett közhasznú-, közcélú munkák keretében megvalósuló hátrányos megkülönböztetés. Ennek egyik formája, amikor a munkára kötelezett romákat kizárólag a „legalantasabb” munkák (utcaseprés, szemétszedés, ároktisztítás) elvégzésére kötelezik iskolai végzettségtől függetlenül, míg a közhivatalokban (polgármesteri hivatal), közintézményekben (iskola, óvoda) kizárólag nem romák dolgozhatnak. Országosan ismert olyan eset is, amikor a romákat a közhasznú foglalkoztatás során munkaszerződés, megfelelő munkaruha, szerszámok, és védőital nélkül dolgoztatták, embertelen körülmények között.

Sümegeen a hátrányos helyzetűek megkérdezése alapján nem kiemelkedő szintű a hátrányos megkülönböztetés. A roma lakosság kevés ilyen negatív tapasztalattal találkozott. A mélyszegények esetében probléma, hogy nem tudtak olyan szintű önéletrajzot készíteni, mint amit elvár a munkáltató, vagy nem tudnak olyan ruházatban megjelenni, amely egy interjúhoz alapkövetelmény. Ha a városban hátrányos megkülönböztetést láthatunk, az nem pusztán etnikai okokból történik, hanem viselkedésszerű problémák okozzák.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E területen az Szt. 25. -55.§-ai alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása, azon belül foglalkoztatást helyettesítő támogatás, és egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, ápolási díj, települési támogatás, melynek formái: lakhatás költségeihez nyújtott települési támogatás, a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy számára nyújtott települési támogatás; az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás; gyermekek beiskolázási költségeihez kapcsolódó hozzájárulás; rendkívüli települési támogatás.

Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, valamint a segélyezett részére elszámolási kötelezettség írható elő.

Természetbeni ellátás különösen a közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, energiafelhasználási támogatás, települési támogatások közül a köztemetés; a tüzelőutalvány; a közüzemi díj átvállalása; élelmiszer, tanszer, vagy ruházat vásárlása; gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz részben, vagy egészben történő kifizetése.

Munkaerő-piaci szolgáltatások:

Az Ft. III. fejezete rögzíti a munkaerő-piaci szolgáltatások és foglalkoztatást elősegítő támogatásokat.

Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások a következők:

- a) munkaerőpiaci és foglalkozási információ nyújtása,
- b) munka-, pálya-, álláskeresési, rehabilitációs, helyi (térsgéi) foglalkoztatási tanácsadás,
- c) munkaközvetítés.

Álláskeresők támogatása

A támogatott képzésben részesíthető személyek körét és a képzési támogatásként adható juttatásokat az Ft. 14. §-a rögzíti.

A hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának bővítését szolgáló támogatások nyújthatók az Ft. 16. §- alapján a munkaadó részére a törvényben rögzített feltételek esetén.

Az álláskeresők vállalkozóvá válását elősegítő támogatás nyújtható az Ft. 17. §-a szerint, annak az álláskeresőnek, valamint rehabilitációs ellátásban részesülő személynek, aki munkaviszonyon kívüli tevékenységgel gondoskodik önmaga foglalkoztatásáról, ideértve azt is, aki vállalkozást indít, vagy vállalkozáshoz csatlakozik. A munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatásáról az Ft. 18. §-a rendelkezik, eszerint támogatás nyújtható új munkahelyek teremtéséhez, a meglévő munkahelyek megtartásához, a foglalkoztatási szerkezetátalakítás elősegítéséhez, valamint a munkaerő szakmastruktúrájának korszerűsítéséhez fűződő foglalkoztatáspolitikai célok elérése érdekében.

Az álláskeresők ellátására vonatkozóan az Ft. 25. §-a szerint álláskeresési járadék folyósítható annak az álláskereső személynek, aki megfelel a törvény e rendelkezése szerinti feltételeknek.

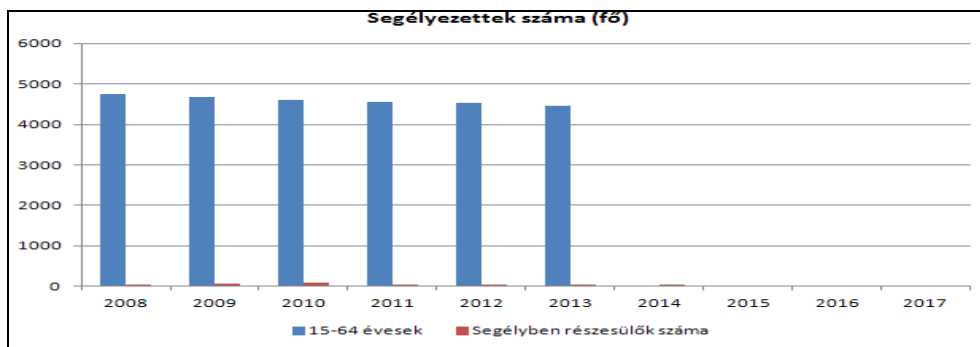
Az Ft. 30. §-a szerint az álláskereső kérelmére nyugdíj előtti álláskeresési segélyt kell megállapítani a jogszabályban rögzített feltételek esetén.

Az álláskereső részére járó álláskeresési járadék, álláskeresési segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatos helyközi utazási költségtérítés állapítható meg az Ft. 32. §-a szerint.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	4762	28	0,6%
2009	4670	66	1,4%
2010	4610	83	1,8%
2011	4563	17	0,4%
2012	4527	5	0,1%
2013	4461	12	0,3%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

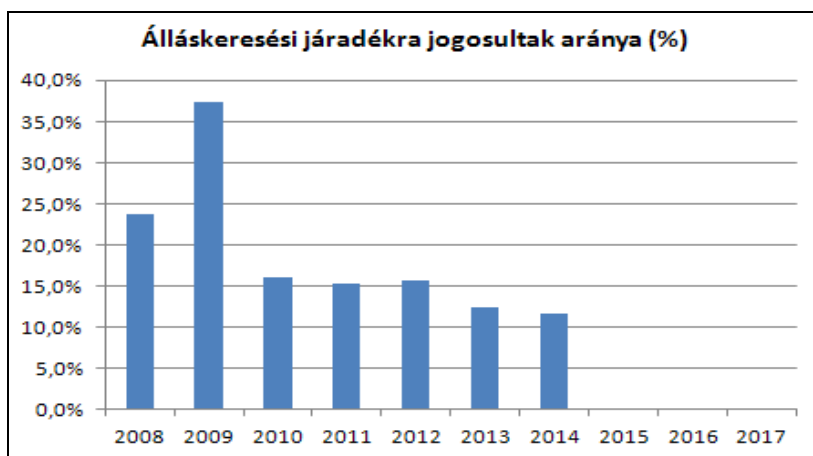

A segélyben részesülők száma 2008-tól gyors növekedésen ment keresztül, egészen 2010-ig, amely összefüggésben hozható a munkanélküliségi ráta növekedésével is. Továbbá 2011 évben módosult az álláskeresői ellátások rendszere, és ettől fogva álláskeresői segélyben csak azok a személyek részesülhetnek, akik nyugdíj előtt állnak. A lakónépességhez viszonyítva a segélyben részesülők aránya 2010-ig folyamatosan növekedett.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresői járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	363	86	23,7%
2009	496	185	37,3%
2010	409	66	16,1%
2011	346	53	15,3%
2012	389	61	15,7%
2013	291	36	12,4%
2014	216	25	11,6%

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresői járadékra jogosultak aránya 2008-ban a munkanélküliek 23,7%-a volt. Ez a következő évben jelentősen megemelkedett a munkanélküliek számával párhuzamosan. A következő évben jelentősen csökkent, így már kevésbé arányosan a munkanélküliek számának csökkenésével. A 2012-es évre kezdett el újra emelkedni a támogatottak létszáma.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akikről helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	106	2,23%	28	7,70%	0	0
2009	63	1,35%	66	13,30%	0	0
2010	88	1,91%	83	20,30%	0	0
2011	98	2,15%	17	4,90%	0	0
2012	24	0,40%	91	23,40%	0	0
2013	23	0,43%	117	40,20%	1	0

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az ellátások szerkezetében változás történt. A rendszeres szociális segély 2015. február 28.-tól megszűnt. Ebben az ellátási formában részesülők, a törvényi változás alapján, vagy foglalkoztatást helyettesítő támogatásra, vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra lettek jogosultak 2015. március 01.-től.

Összességében megállapítható, hogy Sümeg a szociális ellátások tekintetében átlagos képet mutat, ellátórendszere kiépített, ellátáshoz való hozzáférhetőség jó, azonban a jelenleg elérhető ellátások rendszere nem nyújt kielégítő segítséget a kialakuló helyzet megoldásában.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.

A lakhatás költségeihez nyújtott települési támogatás (továbbiakban lakásfenntartási támogatás) a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által életvitelszerűen lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A polgármester a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzintézetek kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt.

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága (General Comment No. 4, the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights) 1991-ben egy indoklást adott ki, melyben értelmezte a megfelelő lakás fogalmát, amely bármely ország lakáspolitikájának kiinduló pontja kell, hogy legyen. Ez a következő elemeket tartalmazza:

1. a lakhatás jogi biztonsága, azaz védelem az erőszakos kilakoltatás ellen;
2. alapszolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés (ivóvíz, energia, szennyvízcsatorna, fűtés, világítás, stb.);
3. megfizethetőség (a lakhatással kapcsolatos költségeknek olyan szinten kell lennie, hogy más alapvető szükséglet kielégítését vagy megszerzését ne veszélyeztesse);
4. lakás alapvető minőségi és mennyiségi elemei (alapterület, fűtés, stb.);
5. biztosítani kell az elesett csoportok lakáshasználatának lehetőségét (idősek, gyerekek, mozgáskorlátozottak, halálos betegek, HIV fertőzöttek, természeti katasztrófák áldozatai, stb.);
6. elhelyezkedés (a megfelelő lakásnak olyan helyen kell lennie, amely lehetővé teszi a munkába járást, valamint egészségügyi szolgáltatás, iskola, és egyéb szociális szolgáltatások igénybe vételét);
7. kulturális megfelelés (a lakás megépítési módjának és az építéshez használt anyagoknak alkalmasnak kell lennie a kulturális identitás és különbözőség kifejezésére).

Az ezen tényezőknek meg nem felelő lakásokat tekintjük *elégtelen lakhatási feltételeknek*.

a) bérlakás-állomány

A városban található bérlakás állomány hozzávetőlegesen az összes lakásállomány 10%-át teszi ki. Ez lehetőséget ad azoknak, akik nem rendelkeznek akkora jövedelemmel, hogy önálló lakást tudnának venni, de a havi bérleti díjat ki tudják fizetni. Bérlakások tekintetében a város az igényeknek megfelelően ellátott. A bérlakások csekély része biztosít elégtelen lakhatási körülményeket.

b) szociális lakhatás

A szociális lakásállományra vonatkozóan nincsenek pontos adatok. De arra vonatkozóan vannak információk, hogy léteznek ilyen lakások és a szociálisan rászorulóknak igénybe vehetik ezeket. E típus tekintetében nagyobb az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok esetében nincs adata az önkormányzatnak.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	bérlakás állomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	szociális lakásállomány (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	2533	210	89	8	nincs adat	-	nincs adat	-
2009	2544	200	87	7	nincs adat	-	nincs adat	-
2010	2546	198	84	8	nincs adat	-	nincs adat	-
2011	2556	189	84	8	nincs adat	-	nincs adat	-
2012	2588		84	8	nincs adat		nincs adat	-
2013	2590		84	9	nincs adat		nincs adat	-
2014			84	10	nincs adat		nincs adat	-

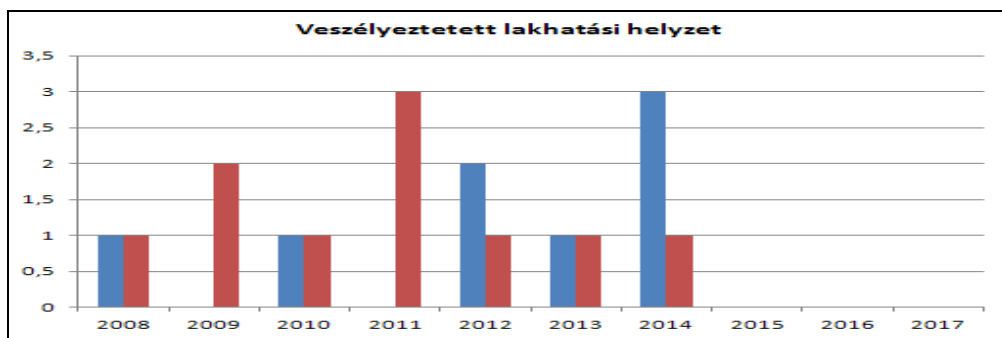
Forrás: TEIR, KSH-TSTAR; Helyi adat

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

3.4.2. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

év	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2008	1	1
2009	0	2
2010	1	1
2011	0	3
2012	2	1
2013	1	1
2014	3	1

Forrás: Helyi adat

Az összes lakásállományhoz viszonyítva elenyésző a veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma. A kialakulás oka a karbantartási munkák elmulasztása, ennek következtében pedig a házak állapotának jelentős fokú romlása. Sok lakás esetében értesül az önkormányzat arról, hogy a közüzemi szolgáltatások igénybevételére a lakóknak nincs jövedelmük. Az önkormányzat lakásfenntartási támogatással tudja segíteni a rászorulókat. A településen aktívan működik a Magyar Vöröskereszt, illetve a Máltai Szeretetszolgálat csoportja, illetve az önkormányzatnak is van szárazélelmezési programja. Az időnként megszervezett adományosztás hozzásegíti ezeket a családokat a jövedelmük átcsoportosításával nélkülözéseik mérséklésére.

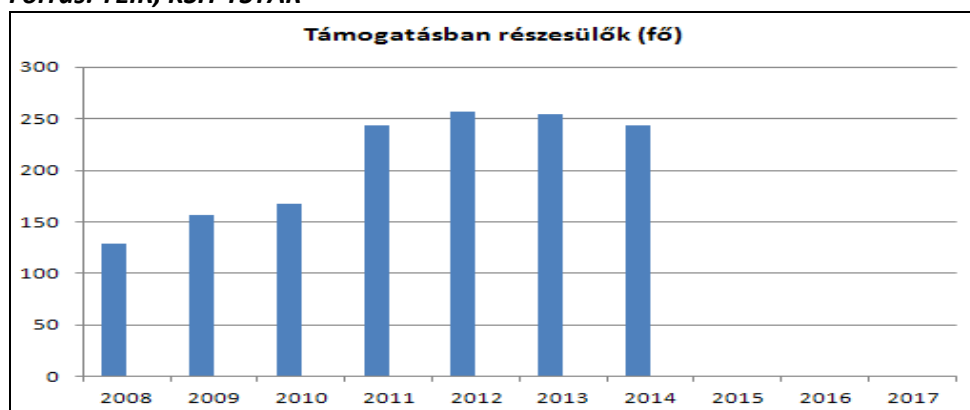
A hajléktalanok számáról a szociális intézmények nem tudtak adatot szolgáltatni. Az önkormányzatiroda által közölt adatok esetében, pedig feltételezhetjük, hogy csak a bejelentés alapján van jelen a településen a hajléktalanság.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	129	0
2009	156	0
2010	167	0
2011	244	0
2012	257	0
2013	254	0
2014	244	0

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

A lakhatási feltételeket a lakásfenntartási támogatásokkal segíti az önkormányzat. A lakásfenntartási támogatás a szociális rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által életvitelszerűen lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás.

Lakhatás költségeihez nyújtott települési támogatásban részesíthető az a személy, akinek a háztartásában (életvitelszerűen a lakásban élők) az egy fogyasztási egységre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg az öregségi mindenkori legkisebb összegének 200%-át (57.00,-Ft-ot), egyedül élő esetén annak 250 %-át /71.250.- Ft-ot/, és a háztartás tagjai egyikének sincsen vagyona Az ellátás fél évre állapítható meg. Önkormányzati bérlakásban élőknél külön feltétel, az előrefizető mérő - 60 napon belüli - felszerelésének kötelezettsége, de ez meg is védheti a bérlőt az éves villanyáram elszámolás miatti eladósodástól.

Sümegeen a lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma 2008 óta folyamatosan növekedett. 2008-ról 2011-re majdnem megduplázódott. Ennek egyik oka a 2008-ban bekövetkezett gazdasági válság, amely során megnövekedett a munkanélküliség, nehezebb lett a népesség számára a jövedelem elosztása, a lakás fenntartásának kiadásai az alapszükségletek kielégítése mögé sorolódtak. Az alacsony reálkereset, illetve a korábbi gáz-ártámogatás megszűnését a törvényi feltételek módosítása követte; a korábban 28,5 eFt-os átlagjövedelemi jogosultsági határ 71 eFt-ra emelkedett. A magasabb jövedelemhatárba már többen beleesnek. A nyilvántartottak száma azonban korántsem jelenti azt, hogy „csak” ennyien szorulnak rá a támogatásra. Tudjuk, hogy sokan szégyenlik a segély bármilyen formában történő igénylését, a közösségtől elidegenült környezetben élők pedig nem tudják, hogy jogosultak lehetnének. Hermetikusan, önként elzárt életterükbe nem áramlik az információ, így kívül rekednek a szociális hálón. Még a közmunkaprogramokban foglalkoztatottak között is előfordul, hogy az életközösség titkolása miatt nem él a lehetőséggel. Úgy véljük, hogy Sümegeen a rászorulókat egyharmada van nyilvántartásban.

A felmérések szerint a támogatást főleg a közszolgáltatások finanszírozására, bérleti díjhoz, közös költséghez, illetve tüzelőanyag költséghez veszik igénybe. A városban adósságcsökkentési támogatás igénybevételére nincs lehetőség.

A normatív lakásfenntartási támogatás 2015. február 28.-án megszűnt, de az önkormányzat települési támogatásként, továbbra is biztosítja a rászorulókat részére a lakásfenntartási támogatást, melynek összege – amennyiben a kérelmező a támogatás feltételeinek megfelel - nem lehet kevesebb, mint havi 2.000,-Ft, és legfeljebb 5.000,-Ft.

f) eladósodottság

Az eladósodottság tekintetében beszélhetünk a komfort nélküli lakások arányáról a városban: 2556 lakásból 165 tekinthető komfort nélkülinek, vagyis a lakások 6,5%-a. Így a lakásfenntartási támogatások kiegészítésére is szükség lenne, természetesen a fenntartható komfortváltozások elősegítésével. Az önkormányzatnak tevékenyen részt kell vennie abban, hogy elősegítse a városlakók számára a lakhelyet, akár szükséglakások számának a növelésével.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A településsel kapcsolatban elmondható, hogy külön szegregátummal nem rendelkezik, így az ebből származó hátrányoktól is mentes. A vezetékes víz, gáz és csatornahálózatra a lakások jelentős része rá van kötve, kevés kivétellel, amelyek főleg az elhagyatott vagy időszakosan lakott házakat jelentik.

3.5 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló **1997. évi CLIV. törvényt**, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,

b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
 c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	5	3	2
2009	5	3	2
2010	5	3	2
2011	5	3	2
2012	5	3	2
2013	5	3	2
2014	5	3	2

Forrás: helyi adat

Az önkormányzatnak kötelező biztosítani a lakosok számára az alapvető egészségügyi ellátást. Az egészségügyi alapellátást háziorvosi szolgálat, gyermekorvosi szolgálat, szakorvosi rendelő, és kórház biztosítja a városban. Három felnőtt háziorvosi és két gyermek háziorvosi körzet működik külön háziorvossal, akik a feladatot vállalkozói tevékenység keretében látják el. Két fogorvosi körzet van, melyet szintén vállalkozói keretek között működnek. A rendelési idő lejártá után a kórházzal szemben található épületben ügyelet működik. A gyermekek ellátását négy védőnő biztosítja, az egy védőnőre jutó 3 év alatti gyermekek átlagos száma az utóbbi időben megemelkedett, mert a vidéki körzetekben lévő gyermekek gondozását is ellátják. A városban az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés a lakosság számára megfelelően biztosított. A gyermekekkel kapcsolatos további problémákban segítséget nyújthat a működő Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat, pedagógiai szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, logopédiai tanácsadás, pályaválasztási tanácsadás és a Gyermejkölési Szolgálat. A járóbeteg ellátás a kórház területén található, az új Járóbeteg Szakellátó Központban, melynek átadására 2011-ben került sor. A járóbeteg ellátás a lakosság részére belgyógyászat, diabetológiai szakrendelés, sebészet, nőgyógyászati szakrendelés, urológiai szakrendelés, fül- orr-gégészeti, csecsemő- és gyermekgyógyászat, szemészet, reumatológiai, neurológiai, pszichiátriai és kardiológiai szakrendelés keretében biztosított.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés, rehabilitációs ellátás

A kórház területén és a városban is több szűrőprogram jelenik meg minden évben. Gondolhatunk itt a tüdőszűrésre, látás és hallásvizsgálatra, szív- és érrendszeri megbetegedések vizsgálatára, egészségügyi tájékoztató programokra. Ezek alkalmanként kerülnek megrendezésre. A komolyabb szűrések, vizsgálatok elvégzésére a 30km-es körzetben található ajkai kórházban van lehetőség. A rehabilitációs ellátások tekintetében a kórház területén található járóbeteg szakellátó központban működik reumatológia, a többi rehabilitációs ellátás az ajkai kórházban vehető igénybe. A Veszprém megyei Drogambulancia Központnak kirendeltsége működik a városban.

Az óvodában, iskolában tanuló gyerekek számára az oktatási intézmény rendszeresen biztosítja az általános egészségügyi, védőnői és fogászati szűréseket. Az általános iskolai és középiskolai egészségnevelési programok nagy hangsúlyt fektetnek a káros függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, drogfogyasztás, helytelen táplálkozás), kialakulásának megelőzésében. A prevenció és szűrőprogramokban a lakosság részvétele nem teljes körű, szükséges az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése, a preventív módszerek elterjesztése. A gyermekek esetében a Gyermejkölési Szolgálat a gyermek testi, és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a

veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését segíti elő, melynek érdekében észlelő- és jelzőrendszert működtet, koordinál.

c) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat (ill. intézményei) által biztosított közétkeztetés és az önkormányzati intézményekben piaci szereplők által biztosított étkeztetés (pl. iskolai, munkahelyi büfék) rendszeres ellenőrzése szükséges, szakember bevonásával, hogy azok kínálata és az ételek minősége mennyiben felel meg az általuk ellátott korosztályok egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Az iskolai büfék esetén elvárás, hogy jelenjenek meg a kínálatban az egészségesebb táplálkozást támogató gyümölcsök, joghurtok, gabonapelyhek, egészséges ételek.

d) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportprogramokhoz való hozzáférést a nevelési – oktatási intézmények biztosítják a tanköteles gyermekek részére kötelező tanóra, fakultatív tanóra, valamint DSK illetve egyéni sportfoglalkozások révén. A városnak van Sportegyesülete, ahol öt szakosztály működik (labdarúgás, autó-motor sport, asztalitenisz, küzdősport, tömegsport), illetve kiemelkedő a Röplabda Egyesület működése. A városban kedvelt a horgászat, az íjászat, valamint a vadásztevékenység, melyek szervezett keretek között, civil szerveződéseként működnek. A lakosság számára az esti órákban egyénileg szervezett divatsportok is elérhetőek, mint a Pilates vagy a Zumba. A mozgásszervi vagy tartáselégtelenség miatt kialakult problémák kezelésére igénybe vehető gyógytorna, valamint az idős lakosság részére időstorna, melyet speciálisan képzett szakemberek vezetnek. Településünk és kistérségünk környezetvédelmi területekben, illetve túraútvonalakban gazdag. A labdajátékokhoz kapcsolódóan többször kerülnek megrendezésre bajnokságok. Az ipari park területén működő sportházban: fallabda és kondicionáló gépek vehetőek igénybe. A város rendelkezik sportfejlesztési koncepcióval, mely a szabadidő hasznos eltöltése érdekében szépen összefoglalja a település által nyújtott infrastrukturális adottságokat.

e) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos nappali ellátásról **kettő** idősek otthona gondoskodik a városban. Ezekben az intézményekben az akadálymentes közlekedés biztosított. A városban működik a házi segítségnyújtás, melynek keretében szociális végzettséggel rendelkező dolgozók segítik az otthon lakó idősek ellátását. A gyermekekkel kapcsolatos szociális problémák megoldásáról a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat gondoskodik. A kórház területén pedig pszichiátriai problémákkal kapcsolatos ellátás folyik.

f) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Ezzel kapcsolatban a városban nem volt tapasztalat.

g) pozitív jogok adományozása (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A városban az egészségüggyel kapcsolatban igénybe vehető juttatások a következők: közgyógyellátási igazolvány, ápolási díj, települési támogatás.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	209
2009	252
2010	262
2011	254
2012	305
2013	241

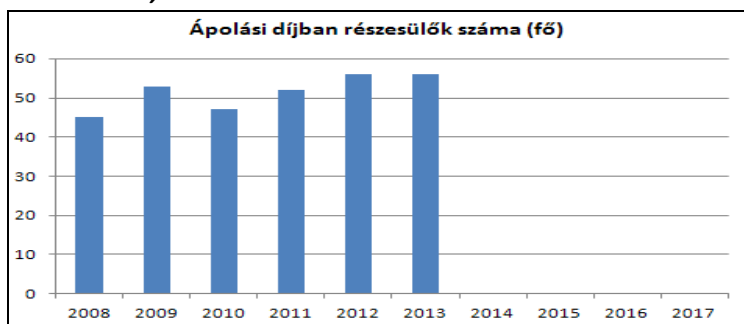
Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	45
2009	53
2010	47
2011	52
2012	56
2013	56

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma egészen 2010-ig emelkedett, majd 2011-re 3%-kal csökkent. Az ápolási díjban részesítettek száma 2008 és 2011 között évente ingadozott.

Az egészségüggyel kapcsolatos pozitív jogok adományozása tekintetében több civil szervezet is működik a városban: Sümegi Menopauza és Osteoporosis Egyesület, Mozgássérültek Országos Egyesületének Sümegi Csoportja, Transzplantáltak Veszprém Megyei Érdekvédelmi és Sport Egyesülete.

3.6 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, az oktatási, szociális intézmények, a templomok, a civil szervezetek, a sportegyesületek, az azonos érdekekre, érdeklődésre létrejött szerveződések és folytathatnánk a sort. Sümegen erős a civil szervezetek jelenléte, és az Ő általuk szervezett programok, rendezvények igen népszerűek, közösségformáló erejűek.

Sümeg városában a közművelődési feladatokat az önkormányzat fenntartásában önálló jogi személyként működő Kisfaludy Sándor Művelődési Központ látja el. Itt működik a Városi könyvtár, internet-hozzáféréssel, és ez az épület a színházi előadásoknak, a táncpróbáknak és a kiállításoknak is kiváló helyet ad. A Művelődési Központban évente többször kerülnek megrendezésre az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javítását célzó előadások, beszélgetések. Sümegen kiemelkedő jelentőségű a hastánc, a showtánc és a néptánc oktatása, ennek keretében pedig évente megrendezésre kerül egy-egy gála. A Művelődési Központ udvara több eseménynek nyújt helyszínt: városi majális, gyermeknap, szüreti fesztivál. A városi sportpályán minden évben több sportrendezvény kerül megrendezésre, mely programok széles választékát kínálja a város minden korosztálya számára. Szintén szeptemberben zajlik a Mária napi búcsú az

ezt kísérő körmenettel. A Művelődési Központban októberben ünnepséget rendeznek az Idősek Világnapja alkalmából. Szintén az esélyegyenlőség keretében, októberben, a szegénység világnapja alkalmából adománygyűjtés zajlik a rászorulóknak.

A Püspöki Palotában rendezett kiállítások a helyiek és a városba látogató turisták körében is népszerűek, hozzájuk minden alkalommal megnyitó ünnepség is csatlakozott, melyen az érdeklődők, a városvezetés képviselői mellett a városi szervezetek - pl. Városvédő Egyesület - is megjelenésükkel támogatták a kulturális eseményt. A Püspöki Palota és környezete koncerteknek, városi rendezvényeknek is helyszínt biztosított az elmúlt években, így például a Sümegi Barokk Napoknak, és a Szent Jakab Napi Borfesztiválnak is. A Püspöki Palota más borvidékek bemutatkozásának is lehetőséget biztosít egy-egy rendezvény alkalmával.

A város múzeumokkal is büszkélkedhet: Kocsi Múzeum, Kisfaludy Múzeum, Püspöki Palota, Bormúzeum várja a látogatókat.

Mivel Sümegen kiemelkedő jelentőségű a zeneoktatás, ennek fenntartása érdekében több civil szervezet is tevékenykedik. Így évente többször kerülnek megrendezésre hangversenyek. Egyrészt Sümeg Város Fúvószenekarának előadásában, másrészt vendégelőadókkal.

A vár nemcsak az idegenforgalomban de a programszervezésben is kiemelkedő szerepet játszik. Márciustól már folyamatosan lovasversenyeken vehetnek részt a látogatók a Capári Lovardában. Augusztusban kerülnek megrendezésre a Végvári Napok, amelynek keretében több lovas és kézműves program várja a gyermekeket és felnőtteket egyaránt. A turistákat októberben is fogadja még választék, ekkor zajlik a hagyományos Kolbászfesztivál az Öreghegy hotelben.

A teljesség igénye nélkül a városban a közösségi életet szervező legfőbb civil szervezetek a következők:

- *Sümegi Városvédő és Szépítő Egyesület*
- *Sümegi Fúvós Egyesület*
- *Sümeg Városi Sportegyesület*
- *Sümegi Röplabda Egyesület*
- *Sümeg Közművelődési és Információs Közalapítvány*
- *Petőfi Ifjúsági Színpad*
- *Menopauza és Osteoporosis Egyesület*
- *Sümegi Önkéntes Tűzoltó Egyesület*
- *Baltoni Szőlő és Borkultúra Egyesület*
- *Sümeg Püspöki Palotáért Közalapítvány*

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Vannak jogi normák, amelyeknek megtartásáról az állam végső esetben kényszerrel gondoskodik, illetve amelyeknek megszegését kényszereszközökkel torolja meg. Vannak erkölcsi, vallási szabályok, higiénias normák, stb., amelyeknek megszegését a társadalom tagjai többé-kevésbé egyöntetű és erős rosszállással, megvetéssel büntetik. Vannak szokások, illemszabályok, divatszabályok, amelyeknek büntetése a társadalom többi tagjai részéről megnyilvánuló erősebb-enyhébb helytelenítés. Beszélhetünk egy-egy nemzeti kisebbség, vallási csoport, társadalmi réteg szubkultúrájáról. Ha a szubkultúrában szereplő viselkedési norma ellentétben áll a helyi társadalomban uralkodó, elfogadott normáktól, akkor az egyén dilemma előtt áll: mely normákat kövesse és melyektől térjen el.

A város bűnözésének helyzetében a legmagasabb számban személy-, közrend-, és vagyon elleni bűncselekmények kerülnek elkövetésre. Az utóbbi időben, a lakosság megváltozott anyagi helyzete, a bekövetkezett gazdasági válság, az elszegényedés hozzájárult a tulajdon elleni bűncselekmények terjedéséhez. A városban működő Rendőrőrs, a Polgárőrség, és a Várost Védők Egyesületének tagjai eredményes együttműködéssel járulnak hozzá a rend fenntartásához.

A városban ritkán találkozhatunk etnikai jellegű konfliktusokkal, de ezekkel kapcsolatban a rendőrség fellépése eddig eredményesnek bizonyult.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A Magyar Vöröskereszt illetve a Máltai Szeretetszolgálat rendszeresen szervez ruha- és ételosztást. A bevásárlóközpontok (Spar, Tesco) előtt gyűjtőkonténerek vannak elhelyezve. A Napfény Szociális Segítő

Központ az ellátotti körét rendszeresen segíti ruhanemű kiosztásával. A városnak óriási segítséget nyújtanak a Lovagrendek étel, ruhanemű, gyógyászati segédeszköz, játék adományai. Több helyi civil szervezet gyűjt és juttat el határon túli testvértelepülések, természeti katasztrófák károsultjai részére adományokat. Az önkormányzat évek óta jó kapcsolatot ápol a Gyermekétkeztetési Alapítvánnyal, a GYEA EUINT keretében évente többször került sor, tartós élelmiszer-csomagok kiosztására. Az önkormányzat biztosítja a nyári gyermekétkeztetést a rászoruló és igénylő gyermekek részére.

3.7 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat 1994 óta működik a településen. A partnerség az önkormányzattal a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési feltételeit biztosítja, támogatja a nemzetiséget a pályázati tevékenységében, a tevékenységek finanszírozásához nyújt kiszámítható támogatást. Az önkormányzat és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat kölcsönösen együttműködik. Sümeg Város Roma Önkormányzata rendszerint havonta ülésezik, ahol az év elején elfogadott munkaterv alapján döntenek a szükséges kérdésekben.

A Nemzetiségi Önkormányzat már több programmal próbálta javítani a romák esélyegyenlőségét. A 2000-es évek óta Kisebbségi Nap kerül megszervezésre, ezt követően gyermekek számára nyári tábort szerveznek. A tábor minden évben nagy népszerűségnek örvendett, közel 100 fő szociálisan rászorult roma gyermek nyári kikapcsolódását sikerült megvalósítani. Jelenleg a roma nők képzési esélyeit igyekeznek növelni pályázati keretek között.

Az önkormányzat kiemelten tevékenykedik a roma gyermekek esélyegyenlőségének javításában. Együttműködési megállapodást kötött az általános és középiskolával is, annak érdekében, hogy ösztönözze a roma gyerekeket a továbbtanulásra, segítsen a roma gyerekekkel kapcsolatban felmerülő problémák megoldásában, ajánlásokat tesz a roma diákok számára ösztöndíj elnyeréséhez. Ezen célkitűzések realizálását a Mészáros - Ábrahám Alapítvány is elősegíti.

A roma emberek igénylik, hogy a munkahelyteremtésről legyenek konkrét, jövőbeni elképzelések, vagy ha erre nincs lehetőség, akkor a segélyezés terén próbáljanak megoldást találni. Jogszabályi felhatalmazás és a szükséges állami támogatás híján nem mindig sikerül a fenti igényeket kielégíteni, azonban az önkormányzat törekszik alapvető feladatainak eleget téve a cigánység kultúráját megőrizni, a közösségi szellemet ápolni és a szociálisan rászorulóknak részére képzéseket, a gyermekek számára képességfejlesztő programokat szervezni, vagy azokban közreműködni. Az önkormányzat együttműködik a helyi vállalkozókkal az olyan pályázatok elnyerésében, amely a roma lakosság foglalkoztatását segíti elő.

3.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Foglalkoztatási alulmotiváltság	Képzés és életvezetési tanácsadás szervezés
Célcsoport alacsony képzettségi szintje	Kompetenciáknak megfelelő munkahely teremtése
Elégtelen és helytelen táplálkozás	Az élelmiszerellátás elősegítése: kertgondozás, főzés praktikái, élelmiszersegélyek

A problémák kezelése a legtöbb helyi önkormányzat számára pályázati források bevonását igényli, hiszen a vagyongazdálkodás a működési kiadások biztosításán túl a fejlesztési lehetőségek finanszírozását már erősen korlátozottan teszi lehetővé.

A képzési és foglalkoztatási kiadások támogatására a helyi Munkaügyi Központok által biztosított Társadalmi Megújulás Operatív Program – TÁMOP, a rövid és hosszú távú közfoglalkoztatás államilag garantált vissza nem térítendő támogatásai nyújtanak és nyújthatnak finanszírozási megoldásokat. Természetesen maga a foglalkoztató is igényelhet képzési és foglalkoztatási támogatást: önkormányzat szintén a TÁMOP keretéből, gazdálkodó szervezetek pedig infrastrukturális vagy eszközfejlesztés kapcsolt

fejlesztéseként a Gazdaságfejlesztési Operatív Program - GOP és a Társadalmi Megújulás Operatív Program – TÁMOP kereteiből.

A munkahelyteremtés a város Gazdaságfejlesztési Programjában prioritásként került meghatározásra, az iparterületre vagy nem iparterületi tevékenységgel a város területére betelepülő nagyobb foglalkoztatókat helyi adókedvezménnyel segítik, valamint a gazdálkodó szervezetek a Gazdaságfejlesztési Operatív Program – GOP keretéből infrastrukturális fejlesztéseket tudnak realizálni (vásárlás és építés, felújítás) 45%-os vissza nem térítendő támogatással, vagy akár kedvezményes (THM:7%) fejlesztési hitellel kombinálva.

Általánosan megfigyelt jelenség, hogy a mélyszegénységben élők vagyoni elleni bűncselekményeik többnyire bolti lopásokban nyilvánulnak meg, ahol maguk, vagy gyermekeik, családtagjaik részére élvezeti cikkeket tulajdonítanak el. Minden emberben egészséges vágyként jelenik meg az élvezeti cikkek iránti kielégítetlen szükséglet, nyilván jelen esetben a határokat szükséges megszabni. Talán átgondolandó lehetne a település non- és for-profit szervezetei részéről a segélyként átadott szárazélelmiszer csomagok összetételének kismértékű változtatása.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Általánosságban elmondható, hogy a 0-18 éves lakosság száma és aránya csökkenő tendenciát mutat a településen a lakosság idősebb korosztályaihoz képest. A 0-18 éves korosztályon belül a fiatalabb korosztályok (0-2 és 3-5 évesek) aránya csökken az idősebb korosztályokhoz képest, ami az alacsonyabb születési adatokkal, és növekvő negatív demográfiai trendekkel hozható kapcsolatba. Az átlagos természetes éves népszaporulat a 2008-2011-es időszakra -68 fő.

A 6-14 évesek (általános iskolás korosztály) aránya a 0-18 éves lakosság tekintetében a legmagasabb, a teljes korosztály számának 50%-át teszi ki a vizsgált időszakban.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyermekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	1	12	-	10
2009	1	11	-	10
2010	1	13	-	14
2011	1	11	-	12
2012	1	12	-	12
2013	1	12	-	12
2014	1	12	-	12

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR; helyi adat

Az alábbi táblázatból látható, hogy a város bölcsődéjébe beíratott gyermekek száma 2008 óta majdnem azonos számot mutat. A bölcsődébe beíratott gyerekek száma teljes egészében lefedi a bölcsődei férőhelyek számát, vagyis a bölcsődei férőhelyek száma viszonylag kevésnek mondható. Ennek oka az igen szigorú ÁNTSZ előírásoknak való megfelelés, valamint az infrastrukturális hiányok fennállása. Pillanatnyilag a bölcsődei csoport az óvoda részeként funkcionál, további csoportok kialakítása egyenlőre nem lehetséges. A bővítési szükséglet felméréséhez minimum 2 év távlatában szükséges megvizsgálni az esetleges igénylők családszerkezetét a rentábilis működés biztosíthatósága érdekében. A bölcsődei csoportok számát abban az esetben érdemes bővíteni, ha a családi háttér nem tudja biztosítani a dolgozó szülőknek a gyermek biztonságos felügyeltét.

A bölcsődében két gondozónő neveli a gyermekeket a bölcsődei csoport gondozásának - nevelésének szakmai programjában meghatározott alapelvek szerint:

a, A gondozás – nevelés egységének elve

A gondozás és nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre.

b, Az egyéni bánásmód elve

A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással a gyermek életkori - és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését.

c, Az állandóság elve

A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját” gondozónőrendszer, csoportállandóság) növeli az érzelmi biztonságot.

d, Az aktivitás, az önállóság segítésének elve

A biztonságos és tevékenységre motiváló környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek ösztönzése, elismerése az igényekhez igazodó segítése, a gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

e, A pozitívumokra támaszkodás elve

A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

f, Az egységes nevelő hatások elve

A gyermekkel foglalkozó felnőttek, a gyermek elfogadásában, öntevékenységének biztosításában egyetértenek, az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

g, A rendszeresség elve

Az ismétlődés tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményez a napi események sorában, növeli a gyermek biztonságérzetét.

h, A fokozatosság elve

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti az alkalmazkodást, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

év	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0
2014	0	0

Forrás: helyi adat

A településen nem található családi napközi.

4.4.1. számú táblázat: Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	4	
Óvodai férőhelyek száma	200	
Óvodai csoportok száma	7	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:30-16:30	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	-	
év	Helyhiány miatt elutasított gyermekek száma (fő)	Ebből hátrányos / halmozottan hátrányos helyzetű (fő)
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0
2014	0	0

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR; helyi adat

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	159	8	240	1	181	nem válik külön
2009	157	8	240	1	179	nem válik külön
2010	179	8	240	1	193	nem válik külön
2011	163	8	240	2 ?	198	nem válik külön
2012	172	8	240	1	191	nem válik külön
2013	172	8	200	1	176	nem válik külön
2014	157	7	200	1	168	nem válik külön

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR; helyi adat

Sümegeen egy óvoda működik, a Kompanik Zsófia óvoda. A városban 8 óvodai csoport van, melybe 2011-ben összesen 198 kisgyermek járt. Az óvodai férőhelyek száma nincs teljesen kihasználva, így lenne még kapacitás további gyermekek nevelésére. Az óvodában a kompetencia alapú nevelés elvét alkalmazzák, mely alkalmas a kisgyermek egyéni készségeinek korai fejlesztésére.

4.4.7 számú táblázat: Általános iskolában tanulók száma; 4.4.8. számú táblázat: Általános iskolák adatai; 4.4.9. számú táblázat: Általános iskolások adatai – el- és bejárás; 4.4.12. számú táblázat: A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	270	268	538	196	36,4%
2011/2012	254	261	515	192	37,3%

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	12	12	24	-	-	#ÉRTÉK!	1
2011/2012	11	12	23	-	-	#ÉRTÉK!	1
A településen élő általános iskolás korú gyermekek összlétszáma					508		
Más településről bejáró általános iskolások létszáma					117		
Más településre eljáró általános iskolások létszáma					87		

Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	140	
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	41	
tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	%
2010/2011	71	13,2
2011/2012	69	13,4

Forrás: helyi adat

Sümegeen egy általános iskola található, melyben kompetencia alapú oktatás folyik. A 2011/2012 tanévben 8 évfolyamon összesen 24 osztályban 497 diák járt. Minden évfolyamon 3 osztály indult, és a 4. évfolyamig egy-egy osztály testnevelési tagozatos.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a Veszprém Megyei Kormányhivatal Sümegi Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztálya a gyermeket védelembe veszi.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	6	8	43
2009	6	5	38
2010	12	3	52
2011	15	10	55
2012	12	nincs adat	53
2013	11	nincs adat	91

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

Az alábbi táblázatban látható, hogy 2008 óta folyamatosan növekedett a veszélyeztetett gyermekek száma, mely 2011-ben a gyermekek körülbelül 5%-át jelentette. A veszélyeztetett gyermekek számának növekedése a növekvő munkanélküliségre vezethető vissza, mivel a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény esetében csak vagyoni és jövedelemvizsgálat folyik, így döntően a családok bevétele határozza meg a jogosultságot. Szó volt már a várost érintő gazdasági válság okozta foglalkoztatási traumáról, a 2010-2011-ben hirtelen megugró adat arra enged következtetni, hogy a családok felérték a

tartalékaikat, valamint a megjelent közfoglalkoztatási modell csak tovább ront az egyébként is súlyos megélhetési helyzeteken

Szintén a növekedés mondható el a védelembe vett gyermekek számáról. 2011-ben már a 2008-as adatok több mint dupláját jelenti, ami a 0-18 éves korúak 1,5%-a.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az előbbieken (hátrányos helyzetű a)–c) pontjaiban) meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A város oktatási - nevelési intézményei adatait áttanulmányozva megállapítható, hogy az óvodában a gyermekek több mint 30%-a hátrányos helyzetű, és 10%-a halmazottan hátrányos helyzetű, az általános iskolában 27% hátrányos helyzetű és 8%-a halmazottan hátrányos helyzetű.

A hátrányos- és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint a védelembe vett gyermekek esetében általánosságban elmondható, hogy a környezeti nehézségek (elhanyagolt lakókörnyezet, koszos, szemetes, rendezetlen, egészségtelen lakóház, udvar), a szülőknek felróható magatartás (gyermekét nem járattja iskolába, bűncselekményt követ el gyermekével szemben, gyermekét bűncselekményre, szabálysértésre biztatja), gyermeknek felróható magatartás (nem jár iskolába, egészségére káros anyagot fogyaszt, csavarog, szabálysértést követ el, garázda cselekmények) hátráltatják, vagy akadályozzák fejlődésüket, amire vonatkozóan nem lehet javuló statisztikai adatokról beszámolni. A gyermekek testi- lelki elhanyagoltsága egyre több olyan körülményt eredményez, amely a hatóságok beavatkozását teszi szükségessé.

Szükséges megerősíteni a szocializációs és tanulási hátrányok kezelését szolgáló iskolán kívüli támogató szolgáltatásokat is (egész napos iskola, napközi otthon, iskolaotthon, tanoda, stb.), amelyek az otthoni tanulásra kevésbé alkalmas családi környezet helyett biztosítják a megfelelő feltételeket a felkészüléshez, sőt lehetőség szerint a sporthoz, a szabadidős tevékenységhez is. Lényeges, hogy e szolgáltatásokhoz kapcsolódóan a rászoruló diákok étkeztetését is biztosítsák e programok. Fontos kérdés a hétfégi programok lehetőségének megteremtése is, hiszen ebben a „holt” időszakban a fiatalok számára különösen veszélyes a csellengés, magára hagyottság.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult: a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, a természetbeni támogatásnak (augusztus, november hónapban), az ingyenes tankönyvnek az igénybevételére.

A jegyző annak a gyermeknek állapítja meg a jogosultságát,

- akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140 %-át (2013-ban 39.900,- Ft) ha
- a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
- a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
- a nagykorúvá vált gyermek esetén, ha megfelel az egyéb feltételeknek vagy
- a fentiekbe nem tartozó esetekben annak a gyermeknek, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át (2013-ban 37.050,- Ft) feltéve,
- hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket.

A **kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra** az a gyám jogosult, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámoltjának hozzátartozója és egyben tartására is köteles. Amennyiben nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balett-művészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, időskorúak járadékban vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	286	12	0	0	65
2009	329	18	0	0	36
2010	368	22	0	0	93
2011	338	32	0	0	107
2012	333		0	0	100
2013	312		0	0	90

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR; helyi adat

Sümegeen a gyermekek 33%-a részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben. Ez a szám az elmúlt években folyamatosan növekedett, mialatt a gyermekek száma kevesebb lett. Folyamatosan növekedett a tartósan beteg, fogyatékos gyermekek száma is. Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben az elmúlt pár évben nem részesült senki.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 2015. 02. 28.-tól törvényi változás miatt megszűnt.

Sümeg Város Képviselő-testületének rendelete alapján a gyermek és fiatal felnőtt részére **rendkívüli települési támogatást** lehet megállapítani, ha a gyermeket gondozó család időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, amennyiben a család egy főre jutó jövedelme nem éri el a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét.

Elsősorban azokat a személyeket indokolt alkalmanként települési támogatásban részesíteni, akik önmaguk illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező nem várt többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításhoz, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, illetve a gyermek családba

való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

Az **óvodáztatási támogatásra** való jogosultság megállapításának célja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi életkorban történő rendszeres óvodába járásának elősegítése. A jegyző az óvodáztatási támogatásra való jogosultságát - kérelmére - annak a szülőnek vagy családba fogadó gyámnak állapítja meg, akinek gyermeke

- tekintetében a halmozottan hátrányos helyzet fennállását a jegyző megállapította, és
- legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél a kezdetéig, amelyben az ötödik életévét betölti, megkezdte az óvodai nevelésben való tényleges részvételt és a kérelem benyújtását megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló kormányrendeletben foglaltak szerint rendszeresen jár óvodába.

4.1.3. számú táblázat: Kedvezményes óvodai juttatásban részesülők száma

év	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma
2008	18
2009	18
2010	26
2011	28
2012	21
2013	18
2014	6

Forrás: helyi adat

Az óvodáztatási támogatásban részesülők száma is folyamatosan növekedett, a 2008 és 2011 közötti időszakban mintegy 55%-os növekedés látszik, mialatt a gyermekek száma csökkent. 2011-ben az óvodás gyermekek 14%-a részesült ebben a támogatásban. 2013.-ban és 2014.-ben tovább csökkent az óvodáztatási támogatásban részesülők száma, mely annak is köszönhető, hogy 2013.-ban megváltoztak hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapításának törvényi feltételei, így kevesebb gyermek válhatott halmozottan hátrányos helyzetűvé. Ezen kívül a szülők egy része a nyári hónapokban nem vitte gyermekét vagy gyermekeit óvodába, így az nem járt rendszeresen az óvodai foglalkozásokra.

Várhatóan a közeljövőben az óvodáztatási támogatás megszüntetésre kerül.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére.

Az általános iskolában ingyenes étkeztetésben részesülők száma 2008 és 2011 között majdnem a duplájára növekedett, 2012-ben visszaesés tapasztalható.

Ma Magyarországon, egy semmilyen szociális támogatásra nem jogosult család általános iskolás gyermekének iskoláztatási kiadása minimum 150-200 eFt. Ismert tény, hogy a családok zöme egy vagy maximum két gyermeket vállal, ugyanis nem érzik biztosítottak a nagycsalád fenntartásának alapjait. Ezekben az esetekben elesnek a három gyermek miatt járó kedvezményektől is, például az ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetéstől.

Átgondolva mindazon statisztikai adatot, melyet e program során már elemeztünk, óhatatlanul felmerülnek társadalmi és szociális kérdések. Általánosságban megállapíthatjuk, hogy a hazai szociális háló átlagosan minden alacsony iskolai végzettségű és alacsony jövedelmű gyermekes családnak gyermekeként havi szinten, becsülten 15-20 eFt/gyermek támogatást biztosít. Ehhez társulnak az önkormányzat helyi rendelete alapján, az iskola támogatási programjai alapján, valamint a helyi szociális segítő szervezetek

(Napfény Szociális Segítő Központ, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Magyar Vöröskereszt, stb) által a gyermek igényeit kielégítő kiegészítő támogatások; valamint a család egyéb jogosultsága: pl lakhatási támogatása.

Érdemes lenne közvélemény kutatással vizsgálni, hogy ezeknek a családoknak mekkora százaléka az, aki valós társadalmi, mentális, és szociális állapota és helyzete miatt képtelen e helyzeten változtatni, és a családoknak mekkora százaléka az, aki tudatos támogatásból él. Amíg a szociális háló a támogatásokkal és alacsony keresettel a családoknak biztosítja a megélhetést, addig a képzésre vagy átképzésre fordított törekvések alulteljesítik az elvárt igényeket. Ez a réteg nem motivált a foglalkoztatási helyzet változtatásában sem, hiszen érdeke az alulfoglalkoztatás fenntartása.

Sajnálatos tény, hogy a szociális hálón kívül rekedtek az elvált szülőkből képződött csonkacsaládok. Tudjuk, hogy ezek a gyermekek nyílt vagy rejtett emocionális sérüléseket szenvednek, ha a gyermekét egyedül nevelő szülő jövedelme akár minimálisan is meghaladja a támogatásra való jogosultságot, akkor minden támogatási forma lehetősége bezárul, a társadalmat a továbbiakban nem érdekli, hogy az egyedül élő szülő miből biztosítja csemetéjének például az iskoláztatási kiadásokat. Jól tükrözi ezt a 2009-ben módosult oktatási törvény, mely addig ingyenes tankönyvet biztosított a gyermekét egyedül nevelő szülőknek. Ha mélyebben vizsgáljuk a társadalmi szerkezetet, láthatjuk, hogy a támogatások elvonása nem állította meg ezt a típusú társadalmi problémát, sokkal inkább elmélyíti azt a tendenciát, hogy a családok csak egy gyermeket vállalnak.

4.1.3. számú táblázat: Kedvezményes iskolai juttatásban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam
2008	75	45
2009	80	53
2010	109	52
2011	126	67
2012	109	178

Forrás: helyi adat

Sümegeen a gyermekek étkeztetése outsourcing szerint működik, szerződés alapján a Kisfaludy étterem biztosítja. Az óvodába kiviszik a gyermekeknek az ebédet, míg az általános iskolások és a középiskolások a gimnázium ebédlőjében fogyaszthatják el az ebédjüket.

f) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

4.1.4. számú táblázat: Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma

év	Magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)	Magyar állampolgársággal nem rendelkező általános iskolások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)	Magyar állampolgársággal nem rendelkező, 18 év alatti középiskolások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)
2008	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	1	0
2012	0	0	0	0	0	0

Forrás: helyi adat

Az állampolgárság tekintetében, mindössze 2011-ben volt egy magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek a középiskolában, a szám e tekintetben elenyésző.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Sümege városában nincs szegregátum.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői tevékenység specifikuma, hogy munkájuk során a lakosság szélesebb rétegeivel van kapcsolatuk. Családlátogatásaik során várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak hozzájuk problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket a védőnők végzik. Az oktatási intézményekben az egészségügyi ismeretterjesztés szinte teljesen az ő feladatuk. Az allergének kiszűrése, az okok keresése szintén mindennapi munkájuk része.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	3	76
2009	3	74
2010	3	70
2011	3	62
2012	3	65
2013	4	146 (vidék is)
2014	4	140 (vidék is)

Forrás: helyi adat

A városban három védőnői körzet van, egy-egy védőnővel, akik nem csak Sümege, hanem 7 környékbeli településen is végzik a feladatukat. Egy védőnőre 2008-ban még 76 3 év alatti gyermek jutott, míg 2011-ben ez a szám már csak 62. Az általános és a középiskolában egy iskolai védőnő is működik.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat: Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt házi orvosi praxis/ok száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	5768	16974	0
2009	0	5691	17771	0
2010	0	5682	16288	0
2011	0	5650	15939	0
2012	0	5694	14683	0

Forrás: helyi adat

Sümege két gyermek házi orvos van, akik a Sümegei kistérség településeinek is a gyermek szakorvosai, ezért az orvos által ellátott gyerekek számára nem tudtak adatot szolgáltatni. Egy orvos egy nap átlagosan 32 gyermeket lát el hivatalos rendelési idejében. Betöltetlen házi orvosi praxis nincs.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Bölcsődében:

A „saját gondozónő” – rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik a bölcsődei csoportban. A csoport gyermekeinek egy része (5-6 gyermek) tartozik egy gondozónőhöz. A gondozás – nevelés mellett figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, tartja számon az újabb fejlődési állomásokat. A gondozónő az ún. „ölelkezési időben” – az az időszak, amikor mindkét gondozónő jelen van – idejét elsősorban a „saját” gyermekei gondozására, nevelésére fordítja. A „saját gondozónő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a gondozónője. A „saját gondozónő” – rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját gondozónő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja. A napirenden belül az egyes gyermekek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, ne legyen túl sok várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg.

Óvodában:

Alapvető céljuk: Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése. Komplex élmények biztosításával, segítségével erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és a művészetek között.

Feladataik: Lehetőségteremtés minden gyermek egyéni képességeinek a maximális kibontakoztatása. Segítségadás - egyénenkénti bánásmóddal – a hátrányok csökkentése érdekében. Prevenció, segítségnyújtás. A család figyelmének felhívása az emberi kapcsolatok kialakítására való képesség, állandó formálásának fejlesztésére, hogy egy-egy család, egy-egy ember ne csak magára, hanem a többiekre is gondoljon. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedésének segítése, egyéni bánásmód alkalmazásával.

Elveik: A kisgyermek emberi méltóságának a tiszteletben tartása (humánus, megértő egyénenkénti bánásmód). A család, a családi nevelés tiszteletben tartása és erősítése, (a gyermek a családé, melynek sajátos feladatait az óvoda nem veheti és nem is veszi át. A szülőket a legjobb óvoda is csak helyettesítheti, de nem pótolhatja. - Tapintatos személyes kapcsolattartás. Folyamatos, segítség nem számon kérő kapcsolat kialakításával a gyermek iránti felelősség ébrentartása. Titoktartási kötelezettség a családokat érintő kérdésekben. Gyakorlatunkban - mely egyszerre kíséri figyelemmel a családi körülményeket és a gyermek fejlődési mutatóit- a személyre szóló érinthetési formák előtérbe állítása történik. Ritkán fordul elő, hogy valamely körülmény megakadályozza a közvetlen viszony létrejöttét és fenntartását.

Gyermekvédelmi munka feladatainak alapja mindkét intézménynél:

- a) A gyermek személyiségjogainak az elismerése.
- b) A családok megismerése, tapintatos személyes kapcsolattartáson keresztül a peremhelyzet okainak feltárása.
- c) A segítségadás jellegétől függő prevenciók illetve hasznos módszerek alkalmazása, az egyéni sorsokkal való törődés.
- d) A speciális gyermeki képességünkre alapozott fejlesztőtevékenység végzése, a humánus, megértés és szeretetpótlás módszerével.
- e) Esetenkénti hatósági intézkedés kezdeményezése.
- f) A családra vonatkozó hatékonyabb „ráhatás” érdekében kapcsolattartás felelős személyekkel, intézményekkel.
- g) A gyermekvédelmi munka folyamatos elemzése, értékelése, dokumentálása.

h) A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beóvodázásának segítése, szakemberek bevonásával (gyermekorvos, védőnő, családsegítő szolgálat).

Az alábbi táblázatból látható, hogy az óvodában a gyermekek 35%-a hátrányos helyzetű, és 12%-uk halmozottan hátrányos helyzetű.

4.4.4. számú táblázat - Az óvodai ellátás igénybevétele

2012-2013. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
székhely						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	32	40	41	35	9	157
Más településről bejáró gyermekek létszáma	2	2	1	4	1	10
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	25	25	29	22	2	103
a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	2	1	2	5	2	12
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	6	5	2	5	1	19

Forrás: helyi adat

c) gyermekjóléti alapellátás

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat a Napfény Szociális Segítő Központ keretein belül működik. Gyermekjóléti szolgáltatás keretén belül feladatuk a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése.

A gyermekjóléti alapellátás célja olyan, a gyermek érdekeit védő speciális, személyes, szociális szolgáltatás biztosítása, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A gyermekjóléti szolgálat- összehangolva más gyermekeket ellátó intézményekkel illetve szolgáltatásokkal- szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

A gyermekjóléti szolgálat törvényi feladataiból adódóan működteti a jelzőrendszert, amely a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésére szolgál. Így szoros kapcsolatot tart fenn a város nevelési-oktatási intézményeivel, rendőrséggel, Városi Gyámhivatallal, munkaügyi központtal, védőnői szolgálattal, városi nevelési tanácsadóval és a kisebbségi önkormányzattal. A prevenció érdekében a szolgálat megpróbál még a veszélyeztetettség kialakulása előtt kapcsolatba lépni a családdal, kideríteni a kialakuló probléma okát és segítséget nyújtani annak megoldásához. Ez szűkebb értelemben azt jelenti, hogy saját kompetencia határait nem átlépve vagy saját maga veszi gondozásba a családot, vagy segít igénybe venni más szak- speciális- vagy egyéb ellátást, amely megoldást nyújthat a probléma kezelésében.

A gyermekjóléti szolgálat munkája során mindig a gyermek minden felett álló érdekeit tartja szem előtt, vagyis a szülő problémái ebben az esetben másodlagosak.

Amennyiben az előzőekben röviden vázolt tevékenység nem vezet eredményre, a gyermekjóléti szolgálat javaslatot tesz a gyermek védelembevételére. Ez azt jelenti, hogy a veszélyeztetettség indokait figyelembe véve a járási gyámhivatal határozattal védelembe veszi a gyermeket és a probléma megoldása érdekében magatartási, szabályokat állapít meg - hatóságként – mind a gyermek, mind a szülő részére. Ennek érdekében tárgyalást tart, amelyre minden olyan érintettet meghív, aki a gyermek érdekében tevékenykedett illetve tevékenykedhet. Amennyiben a védelembe vételi eljárás nem vezet eredményre, a gyermekjóléti szolgálat javaslatot tehet a gyermek, nevelésbe vételére.

A gyermekjóléti szolgáltatást főként anyagi, megélhetési gondokkal küzdő szülők veszik igénybe, másként fogalmazva a kliensek ezt hozzák eredendő problémaként, anyagi gondjaikkal magyarázzák életviteli problémájukat. Segítségként szinte kizárólag az egyszeri nagyobb összegű anyagi hozzájárulást értékelnék, de erre a szolgálatnak nincs lehetősége.

e) gyermekvédelem

A városban a családokat és gyermekeket számos gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatás segíti szociális körülményeik javításában, amely a családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat esetében információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll.

Mind az óvodában, mind az iskolákban, gyermek és ifjúságvédelmi felelős foglalkozik a gyermekvédelmi esetekkel, kapcsolatot tart a szülővel.

A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység gerincét a hivatásos rendőrök által, alapfokú és középfokú oktatási intézményekben, osztályfőnöki órákon végzett oktató-nevelő munka adja.

Célja a fiatalok elkövetővé, áldozattá válásának elkerülésére való felkészítés, melynek többnyire hosszú távú hatásai vannak a kriminalitásra. Az általuk nyújtott kínálatból az egyes iskolákban alkalmazandó programokat, témaköröket maguk az iskolák pedagógusai határozzák meg helyi sajátosságaik alapján.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben a gyermekek, vagy szüleik által igénybe vehető szolgáltatások rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatások, kedvezményes iskolai étkeztetés, egyszeri gyógyszertámogatás, segély tűzifa formájában.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A diákok tanórán kívül eltöltött ideje a „szabadidő”. Ez a kifejezés nem a legszerencsésebb, hiszen napjaink rohanó világában ennek, az iskolán kívül eltöltött időnek nagy részét a házi feladatok elkészítése, a következő napra való felkészülés, valamint a különórákon való részvétel tölti ki. Ez nem meglepő, mivel a továbbtanulás szempontjából a diáknak érdeke az egész napos tanulás, minden előnyével és hátrányával együtt.

A Városi Óvoda programjában kiemelt szerepet kap az egészséges életmódra nevelés, ezen belül is az önmagához mértén dinamikusan fejlődő, összerendezett mozgáskultúrával rendelkező gyermekek és az életkori sajátosságaiknak megfelelő természetszeretettel kialakítása. Az óvodai nevelésnek mércéje a gyermek gondozottsága, a stabil egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi, lelki fejlődésének elősegítése

A városban élő gyermekek által a közoktatási intézményrendszeren keresztül elérhető egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programjai:

2009 ősztől az alapfokú művészetoktatás a gimnázium épületében történik. Tanulóinak létszáma jelenleg 120 fő. A zeneiskola növendékei sikeresen szerepelnek a város rendezvényein, országos és megyei versenyeken szép eredményekkel bizonyítják az itt folyó szakmai munka minőségét.

2007-től kettő évenként az iskola rendezi a Veszprém Megyei Zeneiskolások Szolfézsversenyét. Ezt 2008-ban először Veszprém Megyei Kamarazene Verseny követte és jövőre az I. Regionális Kamarazene Verseny rendezésére kerül sor.

Az iskola 2002-ben vonószenekari, 2004-ben magánének és furulya zenei tábort, 2009-ben Miller Lajos és Miller Zoltán szakmai vezetésével Mesterkurzust rendezett. A diákok a zeneiskola hangversenytermében illetve a város különböző helyszínein (Művelődési Központ, Hotel Kapitány Wellness Szálló) rendszeresen lehetőséget kapnak tudásuk bemutatására. A sümegi zeneszerető közönség részére rendszeresen, évadonként hangversenybérlet sorozatot szervez, ahol neves előadóművészek csodálatos játékában gyönyörködhetnek a koncertlátogatók. 2007-ben a zeneiskola magkapta a „Kiválóra Minősített Alapfokú Művészetoktatási Intézmény” címet.

A gimnázium English Speaking Club, filmes szakkör működik, illetve lehetőség van női-, férfilabdarágásra, fiú-lány kosárlabda, röplabda foglalkozásra is. További lehetőség a gyógytestnevelés, súlyzós erőfejlesztés, szobakerékpározás, ping-pongozás.

Az Utazás & Turizmus iskolánkban is oktatott választható közismereti tantárgy, amelynek elvégzése után a középiskolás tanulók oklevelet kapnak, illetve érettségi vizsga is tehető a tárgyból.

f) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei) ingyenes tankönyv

4.1.3. számú táblázat: Kedvezményes óvodai-iskolai juttatásban részesülők száma				
év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	54	75	45	-
2009	56	80	53	-
2010	81	109	52	-
2011	79	126	67	-
2012	60	109	178	-

Forrás: helyi adat

Évközben a gimnáziumban, az általános iskolában, az óvodában és bölcsődében biztosított a gyermekek étkeztetése. Az önkormányzat minden évben átlagosan 65 fő gyermek részére biztosítja a nyári gyermekétkeztetést, ezen kívül a GYEA EUINT program keretében szárazélelmiszer csomaggal segíti a rászoruló családokat. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Magyar Vöröskereszt helyi szervezeteinél raktároznak száraz- és tartós élelmiszert, a rászorulókat egyéni megkeresés után támogatják.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Hátrányos megkülönböztetésről nincsen információ, a bölcsőde, az óvoda és az iskolai intézmények esetén. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt.

j) pozitív jogok adományozása (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A Gyermejjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll.

Az óvodai nevelésben az SNI gyermekekkel gyógypedagógus foglalkozik nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetben. Az általános iskolai oktatásban az SNI gyermekek számára elérhető az integrált nevelés és a gyógypedagógiai oktatás. A középiskolai oktatásban integrált oktatás érhető el az SNI gyermekek számára.

Hátránykompenzáló juttatások tekintettel a gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára és az oktatási intézményekben történő részvétel céljából minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhető, a törvény által szabályozott keretek között.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban an részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Székhely						
Csoport 1	2	-	-	3	1	-
Csoport 2	1	-	-	3	-	-
Csoport 3	1	-	1	6	-	-
Csoport 4	3	-	3	4	1	-
Csoport 5	2	-	2	1	-	-
Csoport 6	1	1	1	2	-	-
Összesen	10	1	7	19	2	0
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek	-	-	-	-	-	-
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményével)	2	-	-	-	-	-

Forrás: Helyi adat

Az alábbi táblázatból a 2012/2013-as tanév látható. Az óvodába beíratott 172 gyermek közül 62 fő hátrányos helyzetű, 21 fő halmozottan hátrányos helyzetű. A hátrányos helyzetű gyermekek csaknem fele 20%-ot meghaladóan hiányzott és 11%-uk vett részt fejlesztő foglalkozásban. A HHH-s gyermekeknél is hasonlóak ezek az arányok.

2012-2013. tanév															
Telephely1 (szükség szerint, töröljön vagy szúrjon be plusz sorokat)	Tagozat megnevezése	Létszám	Napközis	Bejáró	Hátrányos helyzetűek létszáma	HH tanuló aránya az osztály létszámához viszonyítva	Halmazottan hátrányos helyzetűek létszáma	HHH tanuló aránya az osztály létszámához viszonyítva	Sajátos nevelési igényű tanuló létszáma	SNI tanuló aránya az osztály létszámához viszonyítva	SNI tanuló számából a hhh tanuló száma	Évismétlők száma	Magántanuló száma	Létszám, amelynek alapján integrációs normatívát igényelnek	
1. évfolyam A osztály	normál	23	23	6	9	39%	3	13%	3	13%	0	1	0	3	
1. évfolyam B osztály	normál	22	22	3	8	36%	4	18%	2	9%	1	2	0	4	
1. évfolyam T osztály	testnevelés	26	26	7	3	12%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	
2. évfolyam A osztály	normál	18	8	4	6	33%	4	22%	0	0%	0	0	1	6	
2. évfolyam B osztály	normál	20	20	3	8	40%	3	15%	1	5%	0	0	0	4	
2. évfolyam T osztály	testnevelés	20	20	8	6	30%	3	15%	0	0%	0	1	0	4	
3. évfolyam A osztály	normál	17	7	2	10	59%	5	29%	0	0%	0	0	1	5	
3. évfolyam B osztály	normál	21	21	3	7	33%	2	10%	0	0%	0	0	0	4	
3. évfolyam T osztály	testnevelés	21	21	5	8	38%	2	10%	0	0%	0	0	0	2	
4. évfolyam A osztály	normál	24	2	5	4	17%	1	4%	0	0%	0	1	1	1	
4. évfolyam B osztály	normál	23	23	10	9	39%	4	17%	1	4%	0	0	0	4	
4. évfolyam T osztály	testnevelés	23	23	2	6	26%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	
5. évfolyam A osztály	normál	20	0	6	4	20%	2	10%	0	0%	0	1	4	3	
5. évfolyam B osztály	normál	24	0	3	3	13%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	
5. évfolyam C osztály	normál	21	0	6	6	29%	0	0%	1	5%	0	0	0	2	
6. évfolyam A osztály	normál	25	0	4	6	24%	2	8%	2	8%	0	0	0	4	
6. évfolyam B osztály	normál	21	0	3	2	10%	0	0%	2	10%	0	0	0	0	
6. évfolyam C osztály	normál	22	0	5	7	32%	0	0%	1	5%	0	2	0	0	
7. évfolyam A osztály	normál	21	0	3	5	24%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	
7. évfolyam B osztály	normál	18	0	1	6	33%	4	22%	0	0%	0	1	2	3	
7. évfolyam C osztály	normál	18	0	5	4	2%	0	0%	0	0%	0	1	2	2	
8. évfolyam A osztály	normál	20	0	6	1	5%	0	0%	1	5%	0	0	0	0	
8. évfolyam B osztály	normál	15	0	11	8	53%	1	7%	1	7%	1	0	2	2	
8. évfolyam Z osztály	normál	14	0	6	4	3%	1	7%	1	7%	0	1	1	2	
Összesen:		497	216	117	140	29%	41	11%	16	4%	2	11	14	55	

A táblázat adatai szerint, mely a 2012/2013-as tanévet mutatja, az általános iskolában tanuló 497 gyermek közül 140 fő hátrányos helyzetű, 41 fő halmozottan hátrányos helyzetű, és 16 fő sajátos nevelést igényel. Az iskolában tanuló gyermekek majd 40%-a valamilyen hátránnyal küszködik a tanulótársaival szemben. Ezeknek a gyermekeknek a száma különböző módon megoszlik az évfolyamokon, de elmondható, hogy majd minden osztályban van HH és HHH gyermek is, és nagyon sok osztályban van SNI tanuló is. Látható hogy a gyermekek integrációja megoldott és problémát sem jelent a közösségben.

Önkormányzati adatok szerint a középfokú intézményben 1.259 diák nevelését-oktatását látják el, ebből sajátos nevelési igényű tanulók száma az összes tanuló 2,8 %-a.

Minden rászoruló fogyatékos és kiemelt figyelmet igénylő gyermek/tanuló számára biztosított a közoktatási intézményekben a lehetőség a részvételre, ahol a gyermekek és a tanulók megkapják a szükséges szakmai szolgáltatásokat, amely lehetővé teszi, hogy integrálódjanak korosztályukba, ezáltal biztosítva a jövőben azonos esélyeiket. Az általános iskola komplexen akadálymentesített.

4.4.16. számú táblázat: Lemorzsolódási mutatók az általános iskolában

tanév	Évfolyamismétlők aránya (%)		Magántanulók aránya (%)		Az előző tanévben 250 óránál többet hiányzó tanulók aránya (%)	
	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	4	2,5	3,2	5	0	0
2009/2010	3,5	3	2,6	3	0	0
2010/2011	5	3	3	5	0	0
2011/2012	2	2	2	4	0	0

Forrás: helyi adat

Az alábbi táblázatból az derül ki, hogy a HHH-tanulók körében az évfolyamismétlők aránya kevesebb, mint az összlétszámon belüli évismétlők aránya, mely jól tükrözi, hogy a HHH gyermekek tanulás szempontjából nincsenek hátrányos helyzetben.

A magántanulóknál a HHH gyermekek aránya nagyobb az összlétszáméhoz képest, mivel vannak olyan HHH gyermekek, akiknek az iskolába való bejutása, illetve az iskolában való létezés megoldhatatlan.

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat: Óvodai nevelés adatai /Óvodai személyi feltételek

Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	14	3
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	14	3
Gyógypedagógusok létszáma	1	-
Dajka/gondozónő	7	2
Kisegítő személyzet	12	-

4.4.11. számú táblázat: Iskola személyi feltételek

	Fő	Hiányzó létszám
Nem szaktanítást végző tanító	-	-
Szaktanítást végző tanítók száma	21	-
Szaktanítást végző tanárok száma	46	-
Gyógypedagógusok létszáma	3	-
Gyermekvédelmi felelős	2	-
Iskolaorvos	2	-
Iskolapszichológus	-	1
Kisegítő személyzet	11	3

Forrás: helyi adat

Az óvodában a 172 gyermekre, 8 csoportra 14 fő óvodapedagógus, 1 fő gyógypedagógus, és 7 dajka van. Az összes hiányzó létszám 5 fő, melyből 3 pedagógus és 2 dajka. Az iskolákban a személyi feltételekből az iskolapszichológus hiányzik, akinek nagyon fontos szerepe lenne.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Hátrányos megkülönböztetésről és a gyermekek jogellenes elkülönítéséről nincsenek információink, a bölcsőde, óvoda és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került és SNI gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt. A szükséges esetekben a gyermekek és tanulók megkapják a szükséges szakmai támogatást.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

4.4.14. számú táblázat: Kompetenciamérési adatok

ISKOLA NEVE	2010		2011		2012		
	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag
6. évfolyam	1456	1483	1417	1465	1462	-	1472
8. évfolyam	-	-	1574	1577	1508	-	1567
10. évfolyam	-	-	-	-	-	-	-
6. évfolyam	1439	1498	1314	1487	1449	-	1489
8. évfolyam	-	-	1534	1601	1525	-	1612
10. évfolyam	1652	1620	1616	1723	1667	-	1706

Az intézmény(ek)ben végzett pedagógiai munka hatékonyságát mérő országos vizsgálatok eredményei alapján az alábbi táblázatok ismertetik az intézmények között a tanulók eredményességét. Látható, hogy az iskola átlaga az országos átlaghoz képest csupán 1-6% közötti lemaradást mutat.

4.4.15. számú táblázat: Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

tanév	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségít adó képzés) (%)		Szakiskolai képzés (%)		Speciális szakiskola (%)		Nem tanult tovább (%)	
	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	-	-	-	-	-	-	0	-	0	-
2009/2010	46	15	31	55	23	30	0	-	0	-
2010/2011	70	25	10	40	20	35	0	-	0	-
2011/2012	45	20	30	60	25	20	0	-	0	-

Forrás: helyi adat

Az alábbi táblázatból látható, hogy az általános iskolát befejező diákok mindegyike továbbtanult az elmúlt években. A legnagyobb arányban a diákok gimnáziumban folytatták tanulmányaikat. A HHH tanulók inkább a szakmát adó szakközépiskolát, illetve szakiskolai képzést választották.

e) pozitív jogok adományozása (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

4.4.17. számú táblázat: Hátránykompenzáló programok

tanév	tanodai program létszám	HH/ HHH tanulók létszáma	tehetséggondozó program	HH/ HHH tanulók létszáma	nyári tábor	HH/ HHH tanulók létszáma	Alapfokú művészetoktatás	HH/ HHH tanulók létszáma
2008/2009	0	-	14		4	3	140	22
2009/2010	0	-	14	7	3	3	117	12
2010/2011	0	-	18	9	3	4	122	22
2011/2012	0	-	16	8	3	3	117	18

Forrás: helyi adat

Hátránykompenzáló juttatások tekintettel a fogyatékos gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára, az oktatási intézményekben történő részvétel céljából minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhetőek, a törvény által szabályozott keretek között.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
- 0-3 éves korosztály: kevés a bölcsőde befogadó képessége	- bölcsőde bővítése és családi napközi szervezése
- általános iskola: a dolgozó szülők nem tudják biztosítani a gyermekek felügyeletét a nyári szünetben	- nyári napközi megszervezése
- sok a mentális segítségre szoruló 18 év alatti gyermek	- gyermekpszichológus foglalkoztatása
- a végzős diákoknak nincs elképzelése a pályaválasztásról	- pályaaorientáció képzések indítása
- egyre súlyosabb az iskolán belül megnyilvánuló erőszak	- iskolán belüli erőszak megszüntetése, gyermekpszichológus és további érintettek bevonásával

A feltárt problémák jelentős része az intézmény szervezeti keretei közé integrálja a probléma kezelésének kérdéskörét. Az intézményeknek elsődlegesen a személyi feltételek megoldására kell forrást találni, hiszen a tárgyi feltételek a vázolt problémák vonatkozásában többnyire rendelkezésre állnak. A pedagógusok órakereten kívüli feladataik ellátására a mentorrendszerű hazai támogatások adhatnak forrásokat, míg a szakemberek foglalkoztatására, illetve programok szervezésére, megvalósítására a Társadalmi Megújulás Operatív Program – TÁMOP ad lehetőséget. Sajnálatos, hogy a LEADER irányelvei nem teszik támogathatóvá a kötelező önkormányzati feladatok fejlesztéseinek finanszírozását, valamint a Regionális Fejlesztési Tanácsok hatáskörébe utalt kisléptékű fejlesztések forrásai (TEKI, CÉDE) is elapadtak 2010-ben. Míg az Eu-s a nagyobb összegű, az utóbbiak a kisléptékű fejlesztési elképzeléseket realizálják; az intézmények vagy a kedvezményezettek köre, vagy a minimálisan igényelhető magas összeg határ, valamint a fenntartási kötelezettség miatt nem tudnak e források lehetőségével élni. Infrastrukturális fejlesztés esetén a Regionális Operatív Program, valamint a BM rendeleten keresztül hazai források bevonása szükséges.

Az óvoda esetében infrastrukturális fejlesztésekre mindenképp szükség van, megoldatlan a nyílászárók cseréje, az udvar végleges kialakítása, megfelelő udvari játékok, valamint szabadtéri sportfoglalkozásra alkalmas pályarendszer kialakítása vonatkozásában. Az ingatlan kerítésrendszere szintén felújításra szorul. Szükséges a közintézmények komplex akadálymentesítése, valamint a természetben rendelkezésre álló energiaforrások kihasználása, napkollektorok, napelemek telepítésével, az eddig fosszilis energiahordozók felhasználásával realizált működési költségek csökkentése érdekében.

Általánosan felmerülő probléma, hogy az óvodások és iskolások zöme nem jut el 14 éves korára a település határain kívül. Ezt a jelenséget nem lehet azonosítani csak a mélyszegénységben élőkkel. Szükség van olyan külső pénzügyi forrásokra, mely biztosítja 14 éves korig a nevelési-oktatási intézmények számára a kirándulások, kulturális programok, táboroztatások kiadásainak fedezését. A gyermekes családok szegények! A szociális olló egyre jobban nyílik, egyre kevesebben tudják finanszírozni ezeket a luxuskiadásokat. Úgy gondoljuk, hogy épp az a diszkrimináció, ha nem minden gyermek részére egyformán tesszük lehetővé ezeken a programokon való díjtalan részvételt.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan, de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Nem könnyű fellépni ellene. Pedig a nemek közötti egyenlőtlenséget – mint a társadalmi egyenlőtlenségeket általában – nem csupán azért érdemes leküzdeni, mert igazságérzetünk, emberi szolidaritás-érzésünk ezt diktálja, hanem azért is, és elsősorban azért, mert **az egyenlőtlenség: pazarlás.**

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

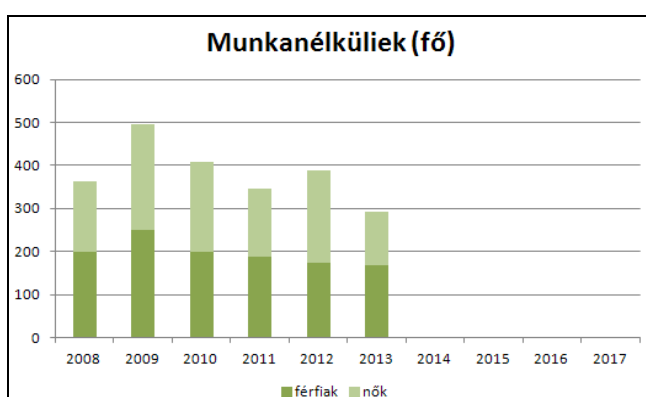
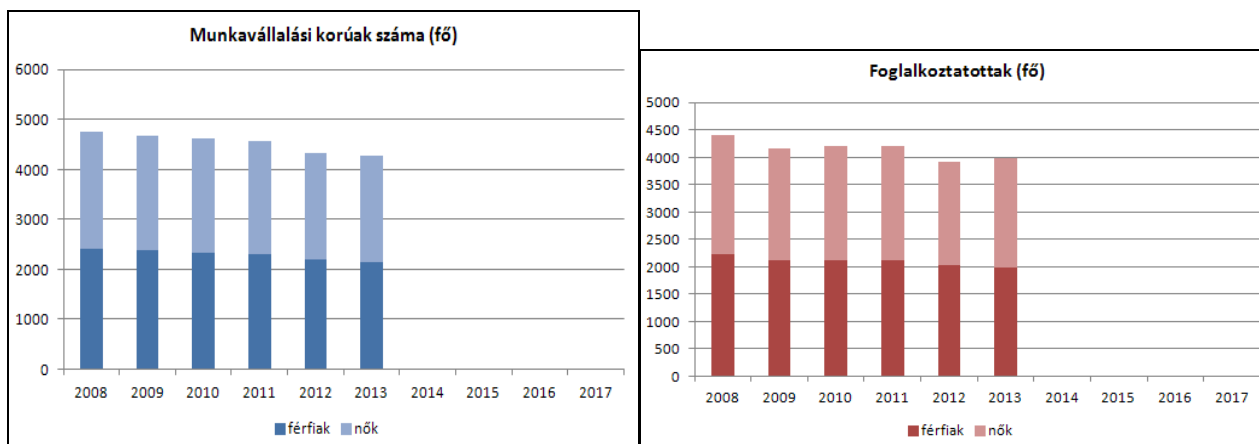
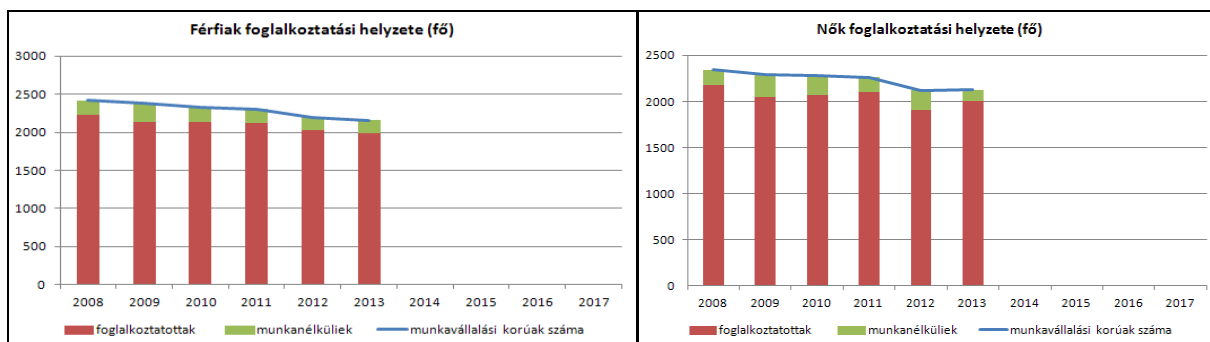
Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	2421	2341	2222	2177	199	164
2009	2379	2291	2129	2045	250	246
2010	2328	2282	2130	2071	198	211
2011	2303	2260	2116	2101	187	159
2012	2197	2122	2023	1907	174	215
2013	2157	2126	1990	2002	167	124

Forrás: TEIR, helyi adat

Napjainkban az egyik leglátványosabb jelenség, hogy a nők egyre növekvő számban léptek be a munkaerőpiacra. Ez lehetővé teszi számukra, hogy kihasználják képességeiket és ezáltal gazdasági függetlenséget érjenek el. Az utóbbi tíz évben nemcsak az EU országokban, hanem világszerte az összes foglalkoztatottak közül a nők aránya emelkedett.

Sümegeen a munkavállalási korúak közül minden vizsgált évben nagyobb hányadot tett ki a férfiak száma. A foglalkoztatottak számának vizsgálatából arra következtethetünk, hogy a városban több férfi kerül foglalkoztatásra, mint nő, de a különbség nem annyira lényegesen nagy, hogy arra engedjen következtetni a munkavállalás tekintetében hátrányosabb helyzetben lennének a nők a férfiaknál. Ezt az is igazolja, hogy egy év kivételével a munkanélküliek száma is a férfiak tekintetében volt magasabb.

A településen 2008 után azért is növekedett meg jelentősen a munkanélküli nők száma, mivel a 2008-as válság hatására Sümegeen a könnyűipari tevékenység jelentősen csökkent, amely rengeteg nő elbocsátásához vezetett.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

5.1.1. számú táblázat: Nők részvétele segítő és képzési programokban

év	Foglalkoztatást segítő programok száma	Képzési programok száma	részvevők száma	részvevő nők száma
2008	14	17	239	113
2009	13	17	244	146
2010	22	22	314	214
2011	12	25	482	357
2012	11	12	506	282

Forrás: helyi adat

A képzési és foglalkoztatást segítő programok vizsgálatának eredménye alapján egyértelműen állítható, hogy ezeken a programokon több a női résztvevő, mint a férfi. 2008-ban még csekély eltérés mutatkozott a nemek szerinti részvételben, de 2012-re egyre inkább a nők irányába tolódott el a részvételi szándék. Ennek oka az is volt, hogy egyre nagyobb lett a kereslet a szociális végzett irányába, amely azt eredményezte, hogy a munkaügyi kirendeltség több ezzel kapcsolatos képzést indított, amely növelte a nők elhelyezkedési lehetőségét. Ez a vizsgálati rész is igazolja, hogy ebben a tekintetben nem tapasztalhatjuk a városban a nők háttérbe szorulását.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

5.1.2. számú táblázat: Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

év	munkanélküli nők száma	8 általánosnál alacsonyabb végzettségű	8 általános	szakiskola/szaktanulmány-képző	gimnázium	érettségi	főiskola	egyetem
2008	164	8	58	59	16	17	3	2
2009	246	12	85	88	24	25	5	2
2010	211	10	75	77	21	22	4	2
2011	159	8	55	56	17	17	3	2
2012	215	7	55	55	16	16	3	2

Forrás: TEIR, helyi adat

A családi kötelezettségek még mindig legnagyobb részt a nőkre hárulnak. Amikor a gyermeknevelési tevékenységeket összhangba kell hozni a munka által támasztott követelményekkel, a nőktől elvárják, hogy megoldást találjanak ennek a két szerepnek az összehangolására. Ez a szerep-összeférhetetlenség különbözőképpen jelentkezik az alkalmazottak és a vállalkozók számára. Országos szinten nők 75 %-a alkalmazotti pozícióban van és csak a 25 %-a vezető beosztásban. Itt helyet kap már az a nézet, hogy általában a kevésbé felelősségteljes pozíciókban találhatjuk meg a nőket és a felső-vezetés csak egy kis részében képviselteti/ képviseltetheti magát.

A nők képzési tulajdonságainak vizsgálatakor arra az eredményre jutottunk, hogy a munkanélküli nők közül a legtöbben általános iskolai végzettséggel, vagy szaktanulmány végzettséggel rendelkeznek. Ők körülbelül a munkanélküliek 35%-át teszik ki. Közepes értéket vett fel a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma, valamint a gimnáziumi végzettséggel, érettségivel rendelkezők száma. A legalacsonyabb értéket a főiskolai/egyetemi végzettségük jelentik. Vagyis ebből arra lehet következtetni, hogy a városban a magas fokú végzettséget szerzett nők elhelyezkedési esélyei jobbak, mint alacsonyan képzett társaiké.

Így arra az eredményre juthatunk, hogy a nőket érintő képzési programok tekintetében az általános iskolával, vagy szaktanulmány végzettséggel rendelkezők nők helyzetén szükséges javítani.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

5.1.3. számú táblázat: Hátrányos megkülönböztetés

év	Esetszám
2008	0
2009	0
2010	0
2011	0
2012	0

Forrás: helyi adat

A nők munkaerő-piaci hátrányait fokozza a háztartási és családi kötelezettségek egyenlőtlen megoszlása, valamint az a tény, hogy Magyarországon a nőknek csak kis hányada dolgozik részmunkaidőben, és az egyéb rugalmas munkavégzési lehetőségek is ritkák. Hazánkban még nem annyira terjedt el a részmunkaidős foglalkoztatottság, vagyis még mindig kevesebb a lehetőség erre, mint amennyire szükség lenne. A fejlett országokban szélesedő tendencia, hogy a gyermekes nőknek biztosítani kell a részmunkát vagy a távmunkát. Mégis leggyakrabban a kisgyerekes anyák, valamint a gyermekgondozás vagy egyéb ok miatti távollét után ismét elhelyezkedni kívánó nők esetében tapasztalható a hátrányos megkülönböztetés, valamint a 45 év feletti nőknél. Gyermekvállalás esetén a nők szempontjából a keresetkiesés mellett az sem elhanyagolható, hogy az otthon maradt anyák munkaerőpiac által értékelt „humán tőkéje” a feltételezések szerint devalválódik, hiszen az érintettek „kiesnek” szakmájukból. Ehhez járul hozzá az is, hogy a munkaadók nem szívesen foglalkoztatnak (kis) gyermekes anyákat, mivel feltételezéseik szerint családi kötöttségeik miatt gyakrabban hiányoznak, valamint a váratlan helyzetekhez, a túlórázással kapcsolatos igényekhez rugalmatlanabban tudnak alkalmazkodni. A gyermekvállalás tehát továbbra is a jövőbeli munkavállalás korlátját jelentheti.

Megoldásként erre a családbarát munkahelyek szolgálhatnak. Ezt nem elég csupán megalapítani, hanem a sikeres működés érdekében a munkáltatók szemléletének is ezzel párhuzamban változnia kell. A mostani helyzetben ugyanis az a legnagyobb probléma, hogy a terhes nők előbb-utóbb elvesztik állásukat és a nők nagy részének döntenie kell a család és a karrier között. Pedig a kisgyermekes anyák is tudnának dolgozni, akár részmunkaidőben, akár távmunkában. Magyarországon egyelőre még egyik munkaformának sem alakult ki kultúrája. Az OECD adatai szerint 2007-ben a részmunkaidőben dolgozó alkalmazottak aránya mindössze 2,8 % volt, szemben az európai 15,4 %-os átlaggal. Távmunkában sajnos pedig csak közel 1% körüli az érték. Az azóta eltelt időben ezek az adatok csak elenyésző mértékben emelkedtek.

Sümege településen konkrét megkülönböztetési esetről tapasztalatok alapján nem volt adat. Kisebb hátrányként felmerülhet a távmunka hiánya, és a munka illetve a család összeegyeztetését segítő intézkedések hiánya. A városban nincs olyan nyilvános fórum, amely segítségével a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalataikat elmondhatnák az érintettek. Biztosan megjelenének ezzel kapcsolatos tapasztalatok, de lehetőségük nincs rá a lakóknak, hogy ezt valahol kinyilvánítsák.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A többkeresős családmodell kialakulása, a megélhetési nehézségek következményeként megjelenő fő és másodállás kényszere a gyermekes szülőket egyre súlyosabb szociológiai válságba sodorja. A cégek és a közsféra még mindig nem fektetnek arra nagy hangsúlyt, hogy megfelelően biztosítsák a táv-illetve a részmunkát a munkahelyeken. Kivételek persze vannak, és a nagyobb városokban, de főként Budapesten a nagyobb multinacionális cégeknél bevezették a részmunkaidős foglalkoztatottságot, sőt még munkahelyi óvodát is üzemeltetnek. A nagyobb cégeknél a fővárosban már kezdetét vette a családbarát munkahely is, ahol biztosítják ezeket a feltételeket az alkalmazottaik számára. E tekintetben különösen nehéz a helyzet a vidéki városokban, illetve a falvakban, községekben, ahol nem működik bölcsőde, óvoda, iskola, vagy a befogadóképessége alulmarad a felmerülő igényekhez képest.

5.2. számú táblázat: A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

év	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközik száma	férőhelyek száma családi napközikben	férőhelyek összesen
			önkor-mányzati	egyéb			
2008	224	1	10	0	0	0	10
2009	214	1	10	0	0	0	10
2010	198	1	14	0	0	0	14
2011	174	1	12	0	0	0	12

Forrás: TEIR, helyi adat

A 3 év alatti gyermekek helyzetét vizsgálva, Sümeg esetében az az eredmény látható, hogy a 3 év alatti gyermekek számához viszonyítva kevés a bölcsődei férőhelyek száma. Viszont a nők körében végzett vélemény kutatás során azt tapasztaltuk, hogy kevesen mennének el 3 év alatti gyermekek mellett dolgozni. A településen nem működik családi napközi. Az erre vonatkozó konkrét igényfelmérés még nem történt meg. De tapasztalatok alapján az elmondható, hogy a 3 év alatti gyermekek esetében lenne rá jelentkező.

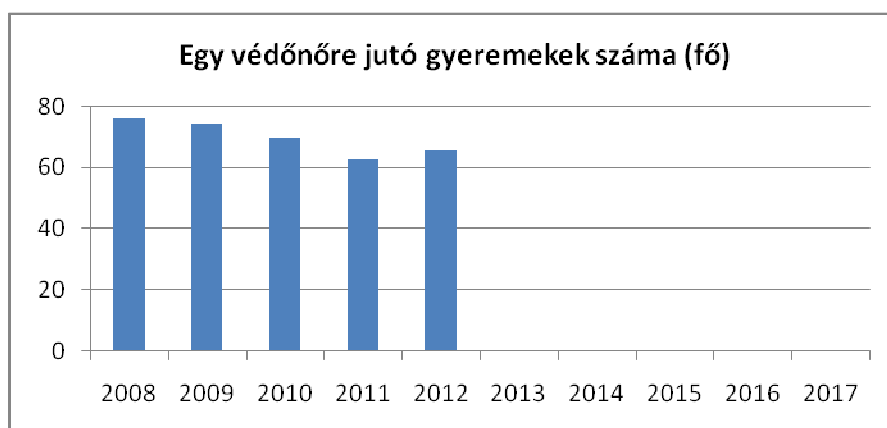
A családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások elérhetősége sem jellemző a városban. A kisgyermekesek, a gyermeküket egyedül nevelők és a nagycsaládosok terheinek csökkentése és a közösségi kohézió erősítése érdekében szükségesnek mutatkozik, hogy a város közművelődési intézményei és a szociális rendszer munkatársai, valamint a civil szervezetek összefogásával rendszeres családbarát programok és rendezvények működjenek.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

5.3. számú táblázat: Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	3	228	76
2009	3	223	74
2010	3	209	70
2011	3	187	62
2012	3	196	65

Forrás: helyi adat

Sümegen a védőnői szolgálat megfelelő működésről tesz tanúbizonyságot. Tapasztalatok alapján mondható, hogy a gyermekes családok elégedettek a védőnői ellátás minőségével. Így hatékony működése a gyermek és az anya védelmét is szolgálja. A védőnői hálózat nagy figyelmet fordít a szociális okból vagy

gondatlanságból veszélyeztetettségben élő gyermekek folyamatos nyomon követésére és a társszervekkel való kapcsolat felvételre.

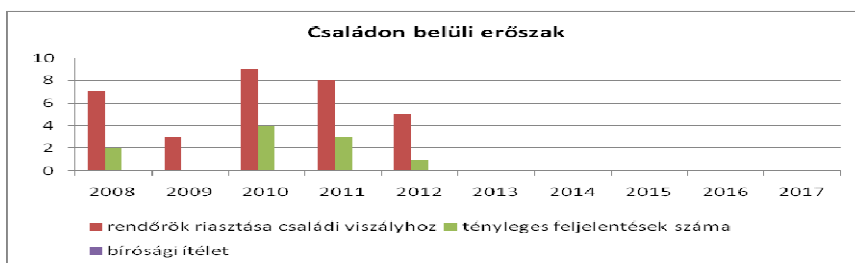
A városban a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat a Napfény Szociális Segítő Központ keretein belül működik. Gyermekjóléti szolgáltatás keretén belül feladatuk a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése, amely hozzájárul a nők helyzetének javításához is.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

5.4. számú táblázat: A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

év	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma	bírósági ítélet
2008	7	2	-
2009	3	-	-
2010	9	4	-
2011	8	3	-
2012	5	1	-

Forrás: helyi adat

Országos szinten elmondható az az álláspont, hogy a tényleges esetek száma jelentősen elmarad a feljelentések számától. Nem mondható el ez másképpen Sümeg városról sem. Azokról az esetekről, ahol az erőszak megtörténik, de ezt nem követi feljelentés nem lehetséges az adatszolgáltatás. A nők tartanak a következményektől, egy új önálló élet elkezdésétől, melyet anyagi és érzelmi tényezők is korlátoznak.

A családi viszályokhoz riasztott esetek száma viszonylag eltérő képet mutat az év szerinti elemzés alapján. De arra a következtetésre juthatunk, hogy minden évben a riasztások csekély hányada vezet tényleges bejelentéshez és egyik sem vezetett 2008 óta bírósági ítélethez.

Bár a város területén nem magas a bejelentések száma, szükség lenne egy olyan személyre, akihez bármikor fordulhatnak a nők ilyen jellegű probléma fellépésekor, akár telefonon, akár személyesen, és akinek a diszkréciójára és segítségére bármikor számíthat. Ilyen helyzetben fordulhatnak a Napfény Szociális és Segítő Központhoz, de ezt többen túl nyilvánosnak érzik. Ezenkívül a településen működik a Magyar Vöröskeresztnek egy kihelyezett irodája, ahol segíthetnek a problémák megoldásában.

A város közbiztonságáról még elmondható, hogy a tapasztalatok alapján megfelelő. A rendőrség, a polgárőrséggel és a Városvédő Egyesülettel együttműködésben rendszeresen járőröznek a városban a lakók magas fokú biztonságáért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

5.5. számú táblázat: Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

év	önkormányzati anyaotthon a településen	önkormányzati anyaotthon a település 50 km-es körzetében	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaotthon a településen	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaotthon a település 50 km-es körzetében
2008	-	-	-	2
2009	-	-	-	2
2010	-	-	-	2
2011	-	-	-	2

Forrás: helyi adat

A településen anyaotthon nem működik. A krízishelyzetben igénybe vehető egyéb szolgáltatások: a Családsegítő és Gyermekejóléti Szolgálat. Ami szoros kapcsolatot tart fenn a város nevelési-oktatási intézményeivel, rendőrséggel, Városi Gyámhivatallal, munkaügyi központtal, védőnői szolgálattal, városi nevelési tanácsadóval és a kisebbségi önkormányzattal. A megelőzés érdekében a szolgálat megpróbál még a veszélyeztetettség kialakulása előtt kapcsolatba lépni a családdal, kideríteni a kialakuló probléma okát és segítséget nyújtani annak megoldásához.

Az anyaotthonok általános célja: otthont adni otthon nélkül maradt várandós, gyermekes szülőnek, valamint a családon belüli, illetve egyéb erőszaktól szenvedő/veszélyeztetett várandós, gyermekes szülőnek. Így az ellátott család lakhatásban, gyermekkel együttes elhelyezésben, otthonszerű ellátásban részesül, valamint az intézmény a szociális munka eszközeivel komplex családgondozást nyújtva segíti a családot a hajléktalanság megszüntetésében.

Sümege 50 km-es körzetében két anyaotthon működik: Pápán és Taliándörögdön. A pápai otthonba várólista alapján lehet bekerülni gyermekjóléti szolgálat ajánlásával. A térítési díj jövedelemfüggő. 12 hónapra biztosítanak szállást, amely 6 hónappal meghosszabbítható. Önellátás működik. Ide kizárólag Pápa környékéről helyeznek el kérelmezőket, így Sümege környékéről ide a bejutási esély csekély. A másik anyaotthon a Vöröskereszt működtetésében Taliándörögdön található. Ide Sümege és Tapolca környékéről helyeznek el rászorulókat, így ide a bejutási esély jóval kedvezőbb. 9+3 hónapra biztosítanak szállást, amely meghosszabbítható. Felntetteknek önellátást, gyermekeknek teljes ellátást, napi ötszöri étkezést biztosítanak. Napi 24 órában családgondozók, gondozók adnak ügyeletet.

Bár Sümegeen anyaotthon nem található, vannak egyéb krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások. A Magyar Vöröskereszt és a Máltai Szeretetszolgálat kihelyezett irodát működtet a felmerülő családi és egyéb problémák megoldása érdekében.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

5.6. számú táblázat: A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	12	2	-	-	33	7
2009	12	2	-	-	33	7
2010	12	2	-	-	33	7
2011	8	1	-	-	15	3
2012	8	1	2	5	15	3

Forrás: helyi adat

Sok országban a közszeaktor sokkal nyitottabb a nők felé, mint a versenyszféra. Hazánkban már-már mindegy, hogy a nők a köz- vagy a magánszeaktorban dolgoznak: a karrierjük során a férfiakéhoz képest hasonló bérkülönbségeket tapasztalnak mindkét szeaktorban. Még rosszabbul járnak azok a nők, akik részmunkaidőben dolgoznak. Az ő bérük 25,1%-kal alacsonyabb, mint a férfiaké, szemben a teljes munkaidőben dolgozók 17%-ával. A férfiak és a nők bére közötti átlagos magyarországi differencia 17%. A kereskedelem (8,4%) valamint az egészségügy és a szociális szolgáltatások (4,4%) azok a területek, ahol a bérdifferencia nagyon csekély. Ez valószínűleg összefügg azzal a ténnyel, hogy e két szeaktort nemigen választják a férfiak. A nők munkavállalásában lényeges szerepet játszik az anyagi kényszer. Sok nő, ha megtehetné, akkor otthon maradna a családjával, és nem menne el dolgozni.

A közéletben való részvétel tekintetében arra a következtetésre juthatunk, hogy a férfiak aránya e szempontból jóval magasabb arányt képvisel a településen. A képviselő-testületben és a közgyűlésekben a nők részvételi aránya 15-20% körül ingadozott az elmúlt években. Így a nők esélyegyenlőségének szempontjából arra következtethetünk, hogy még mindig az az álláspont az elfogadott, hogy vezető pozíciókban a férfiak jobban tudják teljesíteni az elvárásokat.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

5.7. számú táblázat: A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

év	Intézkedések, pályázatok, programok száma a településen	Önkormányzati	Más állami szerv által támogatott	Civil	Összes
2008	-	-	-	-	0
2009	-	-	-	-	0
2010	-	-	-	-	0
2011	Baba-Mama börze	-	1	-	1
2012	Baba-Mama börze	-	1	-	1

Forrás: helyi adat

A nők problémáira vonatkozó kezdeményezésekről a településen kevés adat található. Jelenleg Sümegen működik a Baba-Mama klub, amely a kisgyermekes anyukák számára nyújt kikapcsolódási lehetőséget a hétköznapokból. 2011-ben és 2012-ben Baba-Mama börze került megrendezésre a Kisfaludy Művelődési Központban. Családtervezéssel, várandóssággal, szüléssel, kisgyermekkel kapcsolatos információk, termékek és szolgáltatások bemutatása került a középpontba előadásorozatok keretében.

2013-ban indult el a roma nők képzése program Sümegen, az Országos Roma Önkormányzat szervezésében. A tanfolyamok helye Veszprém és Pápa, a képzések 3 hónaposak, melynek végén záróvizsgát kell tenni és ezzel OKJ-s végzettséget adnak. A vidékiek számára útiköltség térítést és minden jelentkezőnek 55.000Ft-os havi képzési támogatást adnak. Ezzel is szeretnének hozzájárulni a képzettségi szint emelkedéséhez, a munkanélküliség csökkentéséhez valamint elősegítik a többségi társadalomba való integrálódást.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a család és a munka összeegyeztetése	távmunka és részfoglalkoztatás feltételeinek megteremtése
a háztáji feladatok beszűkülése	szemléletformálás: élhető környezet

Falvakban kis mértékben, viszont a városokban jelentős mértékben megfigyelhető az a tendencia, hogy a családi házak művelésre alkalmas területeit parkosítják, füvesítik, annak ellenére is, hogy a nő nem dolgozik; otthon munkanélküli, vagy gyermekeit neveli. Vajon hova vezet az, hogy a kisgyermek csak mesekönyvből ismeri meg a háztáji használatokat? Ha készülné közvélemény kutatás, vagy statisztikai elemzés arra vonatkozóan, hogy az otthon szociális ellátáson levő hölgyek hogyan töltik el napjaikat, talán senki nem lepődik meg azon, hogy internetezéssel. A konyhakert műveletlenségét tetézi, hogy nem főznek; az alapanyagokat vagy külföldről származó multiknál történő beszerzéssel, vagy félkész étel, esetleg futárszolgálatos készletekkel váltják ki, mert kényelmes. Tény, hogy ez nem feltétlenül az egyén hibája, sokkal inkább a társadalomé, aki a marketing eszközeivel képes meggyőzni az egyént a fogyasztás alapú vásárlásöztönzésre. De hosszútávon jó-e ez az egyénnek, és a felnövekvő generációknak. A nők elfelejtenek főzni, nem tudják átadni a konyhakerti ismereteket, elfelejtjük a szabadon termő és természetes gyógynövények használatát, tudatosan rákényszerítve magunkat a szintetikus stimuláló szerekhez, amit ma gyógyszernek nevezünk. Hosszútávon ez a tendencia az alapvető önellátási ösztönt is kiírtja az emberből, ezért szemléletváltásra irányuló rendezvényekkel szükséges minél több hölgyet visszavezetni a háztáji gazdálkodás alapjainak megismertetéséhez.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú; és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:
az öregségi nyugdíj,

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:
az özvegyi nyugdíj;
az árvaellátás;
a szülői nyugdíj;
a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
özvegyi járadék.

Időskorúak járadéka

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti azt,

a) a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át,

b) az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-át,

c) az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át.

Idősek aránya

	állandó lakosok száma (fő)	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	65 év feletti állandó lakosok aránya (%)
2001	6960	1130	16,2
2008	6650	1006	15,1
2009	6542	1021	15,6
2010	6502	1072	16,5
2011	6454	1087	16,8

A városban a 65 év felettek aránya az összlakosság közel 17%-a. Ez a szám az elmúlt évekhez képest nagyon minimálisan, de folyamatosan növekedett. Az öregedési index (a 65 éves és idősebb, valamint a 14 éves és fiatalabb népesség egymáshoz viszonyított aránya) is ezt a tendenciát mutatja: 2001 óta 108%-ról 135%-ra növekedett.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	1130	1046	108,0%
2008	1006	882	114,1%
2009	1021	851	120,0%
2010	1072	820	130,7%
2011	1087	804	135,2%
2012	1122	776	144,6%
2013	1145	783	146,2%

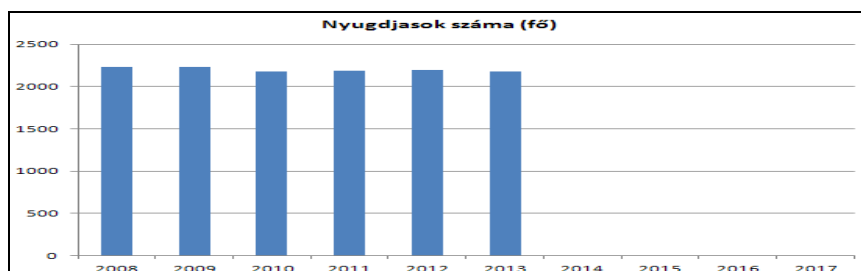
Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Az öregek aránya 1950-ben az egész világon 8%, 2000-ben 10% volt, 2050-ben azonban – az ENSZ „A világnépesség öregedése 1950–2050” című, 2000-ben közzétett kiadványa szerint az emberiségnek már több mint egyötödét, Európában 36–37%-át 60 éven felüliek teszik majd ki. Ennek a gazdaság fejlődésére, a munkaerőpiacra, a generációs transferekre gyakorolt jelentős közgazdasági hatásai várhatók. Emellett olyan társadalmi hatásokkal is számolni kell, amelyek többek között a családosztételben, az együttélési formákban, az egészségügyi ellátásban mutatkoznak majd meg, sőt a változások még a közéletet, a politikai magatartást (pl. a választások alakulását) sem hagyják érintetlenül. Az Európa egészére érvényes általános öregedési folyamat Magyarországon is jellemző. A mintegy 10 milliós létszámú népességben folyamatosan, az utóbbi években pedig gyorsuló ütemben csökkent a 14 éves és ennél fiatalabb korcsoport aránya és emelkedett az idősebb aktív korúaké, de még inkább a 60 éven felülieké. Ezek az arányok a születések és a halálozások trendjeiből erednek; a külső vándorlások szerepe – legalábbis mostanáig – Magyarországon nem volt meghatározó. Ötven esztendőre visszatekintve a legfiatalabb és a legidősebb korcsoportok arányai azonban markánsan elmozdultak, az öregedési index pedig jelentősen növekedett. A 2011. évi adatok szerint a 60 éves és idősebb korosztály 2/5-e (40%) férfi, 3/5-e (60%) nő. A férfiak 20%-a, a nők 27%-a, a teljes népesség 23%-a volt ekkor időskorú. A nemek arányának mutatója – az 1.000 férfira jutó nők száma – ami a népesség egészét tekintve 1.083 –, a 15 év alattiaknál szintén 1.083, a 15–59 éveseknél 818 a 60 éves és idősebb korúaknál pedig már 1.500. Ez az arány az egész országra vonatkozóan hasonló arányokat mutat.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	977	1260	2237
2009	984	1249	2233
2010	960	1216	2176
2011	942	1243	2185
2012	942	1255	2197
2013	916	1263	2179

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

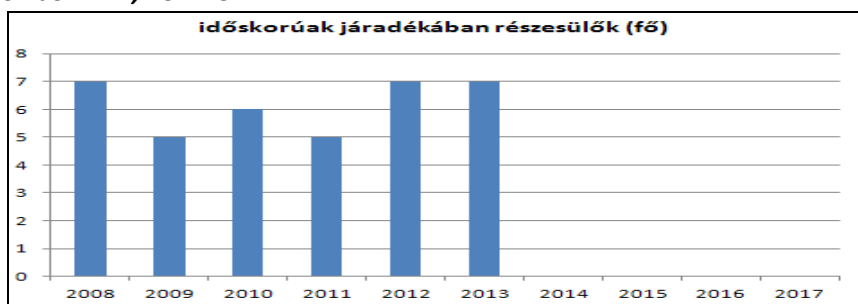
A táblázatban a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők szerepelnek. Nyugellátás saját és hozzátartozói jogon biztosítható. Saját jogú nyugellátások körébe tartozik az öregségi nyugdíj és a rehabilitációs járadék. Hozzátartozói nyugellátás lehet az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás, a szülői nyugdíj, a baleseti hozzátartozói nyugellátások és az özvegyi járadék. A táblázat adatai alapján 2008 és 2011 között a lakosság 33%-a részesült nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban. 2011-ben öregségi nyugdíjban 520 férfi és 781 nő részesült, mely az ellátottak arányában 55% a férfiaknál és 63% a nőknél.

Időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. Sümegben a népességszámhoz viszonyítva nagyon alacsony azok száma, akik időskorúak járadékában részesülnek.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	7
2009	5
2010	6
2011	5
2012	7
2013	7

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az Ft. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskereső segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskereső segély feltételeit a Ft. 30. §-a rögzíti.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, hacsak nem rendelkeznek olyan speciális tudással, amiben hiány van. A nyugdíjkorhatárt elért férfiak és nők gyakorlatilag eltűnnek a munkaerőpiacról, mivel az idősödő embereket (nemcsak a nyugdíjasokat, hanem a nyugdíjkorhatárhoz közelítőket is) a munkaadók már nem igénylik.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

6.2.2. számú táblázat: Tevékeny időskor (lehetőségek a településen)

év	Önkormányzati	Munkaügyi Központ által támogatott	Civil	Egyéb	Összesen
	db	db	db	db	db
2008	-	0	-	-	0
2009	-	1	-	-	1
2010	-	1	-	-	1
2011	-	1	-	-	1
2012	-	1	-	-	1

Forrás: helyi adat

Mivel a munkaerőpiacon számottevő a munkanélküliek hányada, emiatt az idősebb korosztály még inkább kiszorul a versenyből. A munkáltatók kész munkaerőt akarnak, és nagyon keveset kívánnak törődés és anyagi értelemben fordítani az alkalmazottaikra. A munkavállalóknak ezáltal sem motivációja, sem lehetősége nincs szervezett fejlesztésbe bekapcsolódni. Különösen a közép és idősebb korosztálynál probléma ez, mert a fiataloknak az iskola elvégzése után még jó néhány évig versenyképes lehet a tudása.

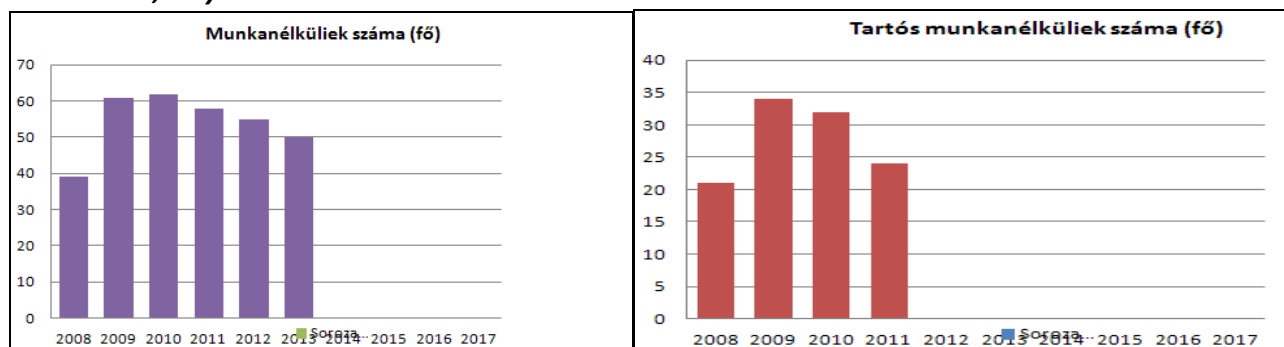
Gyakori, hogy a mezőgazdaságban végzett munka a statisztikai felmérések alkalmából nem jelenik meg külön, mivel a megkérdezettek ezt sokszor nem tekintik jövedelemszerző tevékenységnek. Oka az, hogy a mezőgazdaságban végzett munka eredményét a család esetleg csak saját fogyasztásra, a gyermekek megsegítésére szánja, és értékesítésre csak minimális mennyiség, vagy semmi sem kerül. Pedig szerepe nemcsak a család jövedelmi/fogyasztási szintjének növelése, hanem az idős emberek aktivitása, napi hasznos elfoglaltságai szempontjából is jelentős.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén: Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, mert nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	363	39	11%	198	21	11%
2009	496	61	12%	277	34	12%
2010	409	62	15%	210	32	15%
2011	346	58	17%	143	24	17%
2012	389	55	14%	54		0%
2013	291	50	17%	73		0%

Forrás: TEIR, helyi adat

Az alábbi táblázatból látható, hogy az elmúlt évek során az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya növekedett a munkanélküliek számához viszonyítva, mely a nyugdíjkorhatár emelésének is köszönhető.

A munkahelyek bizonytalanná válása tükröződik abban, hogy az elmúlt évtized során sokan a mielőbbi nyugdíjba vonulást választották. Aki – gyakran súlyos betegség mellett, egészségének kockáztatásával – igyekezett helyt állni munkahelyén és saját magáról, családjáról gondoskodni, szerényebb, de a biztonságot nyújtó rokkantsági nyugdíj mellett döntött.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

- a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

év	Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Időskorúak otthonaiban működő férőhelyek száma	Időskorúak otthonaiban ellátottak száma
2009	44	37	0	83	74
2010	45	128	0	133	128
2011	66	71	0	133	122

Az idősök egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférése az egészségügyi ellátórendszeren belül biztosított.

Szociális étkeztetés:

Azoknak a szociálisan rászorult személyeknek a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről történő gondoskodás, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan, vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, ideértve azokat is, akik koruk, vagy egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt nem képesek az étkezésről más módon gondoskodni.

Sümegeen az állandó népesség 1%-a alatti a szociális étkeztetésben részesülők száma, az időskorú ellátottak számára, arányára nincs adat.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás során az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását szükségleteinek megfelelően lakásán, lakókörnyezetében biztosítják. Az ellátás célja, hogy a kora-, mentális-, egészségügyi – vagy fogyatékos állapota életvezetési nehézségek vagy egyéb szociális ok miatt problémás helyzetben lévő személyt nem intézményi keretek között, hanem saját otthonában vagy lakókörnyezetében hagyva, segíteni önálló, vagy önrendelkező életvitelének megtartásában.

A település állandó népességének 2%-a alatti a házi segítségnyújtásban részesültek száma.

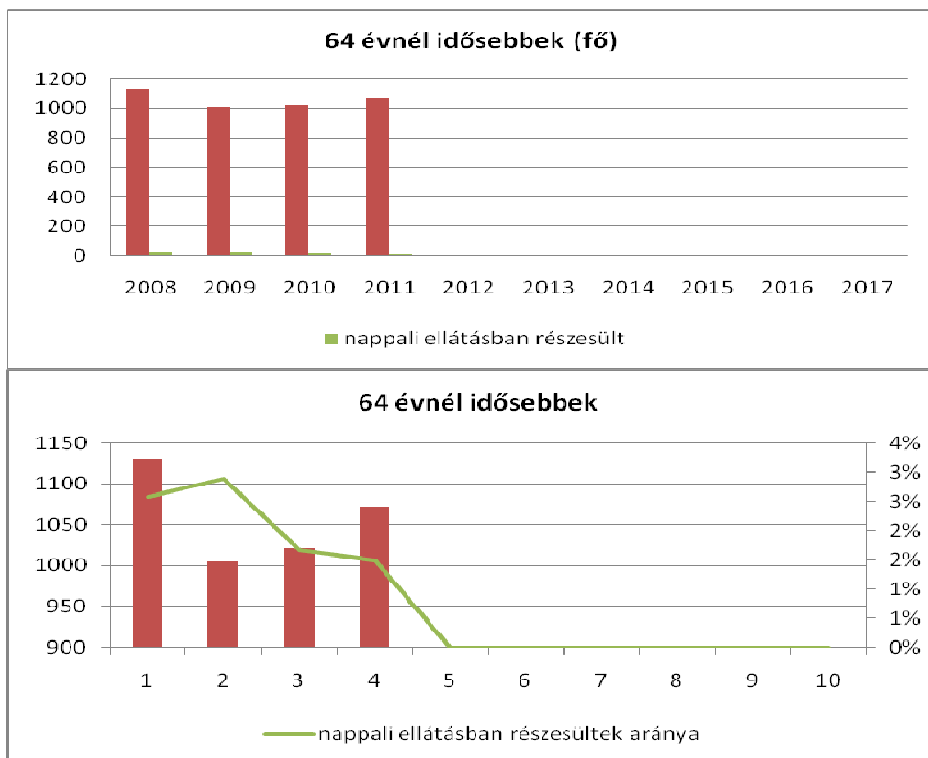
Sümegeen jelenleg kettő idősek otthona működik, 1998 óta egy önkormányzati és 2007 óta egy egyházi is, melyekben elsősorban a településről, de az egész ország területéről is fogadják az idős embereket. A bentlakásos intézményekben folyó gondozási tevékenység alatt az igénybe vevők részére, olyan fizikai, mentális, életvezetési, egészségügyi ellátást kell érteni, amely a lakó szociális, testi, szellemi állapotának megfelelő egyéni bánásmódban való részesítést jelent. Céljuk az idősök otthonában elhelyezett személyek életkörülményeinek javítása, életminőségük növelése.

A lakók számára az egyéni szükségleteiknek megfelelő fizikai és mentális segítséget szakképzett gondozó-személlyel biztosítják. Folyamatos a szakorvosi és az ápolói felügyelet is. Gondoskodnak a lakók gyógyszer- és gyógyászati segédeszközeinek biztosításáról, szakorvosi rendelésről, szükség esetén kórházba jutásukról, gyógytornászról. Emellett fodrász, pedikűrös, kozmetikus szolgáltatást helyben, önköltségen vehetnek igénybe a lakók. Rendszeres és alkalmakhoz kapcsolódó programokat szerveznek, amelyekkel szorgalmazzák a lakók személyes és intézményi kapcsolatainak megtartását és újak kialakítását, a családi légkör biztosítását.

6.3.1. számú táblázat: 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	1130	29	3%
2009	1006	29	3%
2010	1021	17	2%
2011	1072	16	1%

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

Nappali ellátás:

Az idősek klubjában a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozását biztosítják. Az időskorúak mellett a 18. életévét betöltött személyeket, akik egészségi állapotuk miatt támogatásra szorulnak, szintén a klub tagja lehet. Az ellátottak körében állapotuknak megfelelő életritmust, biztosító szolgáltatásra kerül sor. A szolgáltatás nyitott formában, családi légkör biztosításával az ellátotti kör és a lakosság számára egyaránt elérhető. Hiányzó családi gondoskodás pótlása, főként az idős szociális helyzetének javítása, kulturált körülmények közé juttatása, egyedüllétének megszüntetése, a tétlenséggel járó káros öregség hatások megelőzése, valamint egészségi és higiénés viszonyainak javítása az elsődleges feladata a szolgáltatásnak.

A településen Idősek Klubja, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, valamint Támogató Szolgálat is működik.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

6.3.3. számú táblázat: Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

év	Mozielőadás látogatása	Színházelőadás látogatása	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel	Vallásgyakorlás templomban	Sportrendezvényen részvétel
	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom
2008	62	20	251	252	111	1415	80
2009	57	29	247	248	104	1415	79
2010	60	37	250	252	121	1415	97
2011	60	38	246	249	198	1415	100
2012	62	42	248	252	112	1415	121

Forrás: helyi adat

A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférést a városban a Művelődési Központ, a Városi Könyvtár, a Püspöki Palota, a Múzeum, a vár biztosítja.

A Kisfaludy Sándor Művelődési Központ által biztosított szolgáltatások:

- Kulturális programok, rendezvények, műsoros estek, színházi előadások, koncertek szervezése

- Filmszínház működtetése
- Teleház, internet klub működtetése
- Amatőr művészeti tevékenység
- Szabadidős tevékenység szervezése
- Kiállítások rendezése
- Tanfolyamok, önképzési lehetőségek biztosítása
- Konferenciák, értekezletek, társas összejövetelek helyszínének biztosítása
- Fesztiválok, találkozók szervezése országos, regionális, megyei, térségi, városi szinten
- Színházi látogatások szervezése, lebonyolítás
- Ismeretterjesztő előadások szervezése
- Civil szervezetek működésének, szakmai munkájának segítése

A Városi Könyvtár Sümeg Város Önkormányzata által fenntartott, a hely és környékbeliek általános gyűjtőkörű, nyilvános közkönyvtára. A város és területe információs központja. Felnőtt és gyermekrészleggel valamint, jelentős német nyelvű anyaggal is rendelkezik. A környékbeli településeken mozgókönyvtári feladatokat is ellát.

A Püspöki Palotában kerültek megrendezésre az elmúlt években a veszprémi Pannon Várszínház előadásai. Látogatottsága a 2011-2012-es évadokban 200 és 400 fő között ingadozott.

Sümegen a római katolikus, az evangélikus és a református egyház van jelen. Vallásgyakorlásra a két római katolikus, a közös református és evangélikus templomban van lehetőség. A Helyi Tv a szentmisét közvetíti.

d) idők informatikai jártassága

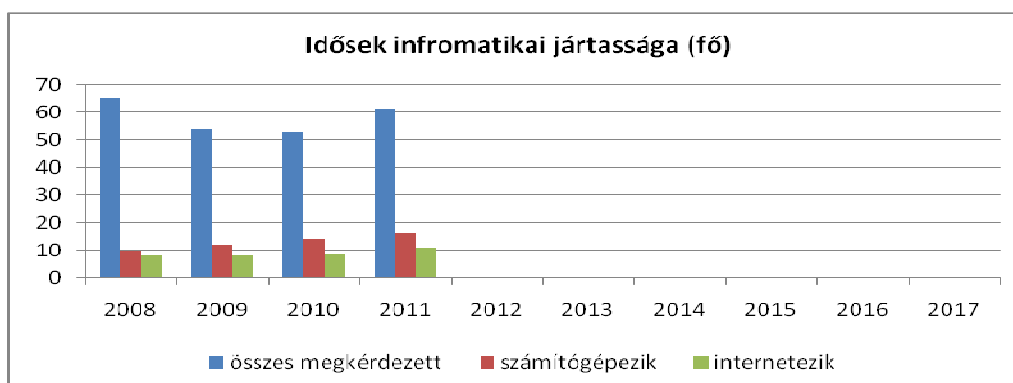
6.3.4 számú táblázat: Idők informatikai jártassága

év	Összes megkérdezett	Számítógépet használni tudók száma		Internetet használni tudók száma	
	fő	fő	%	fő	%
2008	65	10	15,4%	8	12,3%
2009	54	12	22,2%	8	14,8%
2010	53	14	26,4%	9	17,0%
2011	61	16	26,2%	11	18,0%

Forrás: helyi adat

Az információs eszközök használatában hátrányban álló társadalmi csoportoknak – így az időskorúaknak is – saját érdekük, hogy felzárkózzanak a társadalom többi rétegéhez, és megtanulják az információs eszközök használatát. Ezzel új világ nyílik ki számukra, és életvitelükben jelentős segítséget kapnának az ügyintézés, munkavállalás, kapcsolatépítés és kommunikáció terén.

Az alábbi táblázatból látható, hogy a megkérdezett idők alig harmada tudja használni a számítógépet és ennél is kevesebb az internetet használni tudók száma. Az elmúlt években némi növekedés figyelhető meg az arányok tekintetében, mely köszönhető az informatikai eszközök nagyarányú terjedésének, mely lassan kiszorítja a hagyományos termékeket a piacról, rákényszerítve ezzel a használatuk megtanulására.

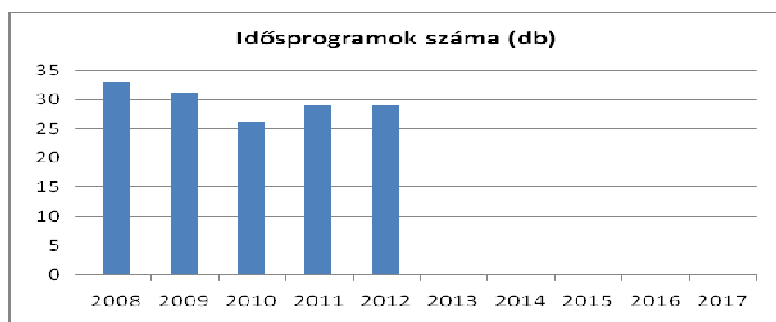

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

6.4. számú táblázat: Az időseket célzó programok a településen

év	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2008	33
2009	31
2010	26
2011	29
2012	29

Forrás: helyi adat

Az időseket célzó programokat a településen, a közintézmények közül, leginkább a Napfény Szociális Segítő Központ valamint több civil szervezet: a Városvédő és Szépítő Egyesület, a Menopauza és Osteoporosis Egyesület szervezi, melyek kulturális és szórakoztató programok, ismeretterjesztő-, tájékoztató-, és bűnmegelőzési előadások. A Központ keretein belül működik az Idősek Klubja is.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
alacsony az idősek informatikai jártassága	informatikai képzések szervezése a civil szervezetekkel

Az idősek vonatkozásában a kulturális és szociális ellátások kiemelkedően magasak a városban. Az idősek vonatkozásában az elidegenedés és a családtól való eltávolodás kérdését kell még vizsgálni. Általános tendencia, hogy az országban nem működik a családi szociális ellátás, az idősek igen magas százaléka egyedül él a számára évtizedek óta otthont jelentő környezetben. A megélhetési lehetőségek miatt a felnőtté vált, családos gyermekek távol élnek, az idős magára marad és az idegentől, az újtól való félelem miatt bezárkózik, környezetéből alig lehet őt kiszakítani. A mai egyre nehezebb megélhetési helyzet előbb-utóbb rákényszeríti majd a családokat a többgenerációs családi modellhez való visszatérésre, az együttélés szabályainak újratertésére. A tolerancia, az elfogadás mélyülése mellett ez az állapot további előnyökkel is jár a fiatal családok számára, hiszen a nagymama ismeri még a háztáji gazdálkodás rejtjelmeit, melyet nyugodt szívvel rá is bízhat (természetesen segítséggel!) a család. Ebben az esetben a nagyszülő óriási segítség, a főzés és a gyermek körüli teendőkre is be tud segíteni. Természetesen vannak olyan helyzetek, amikor az idős szellemi leépülése miatt további terheket ró a családra. Sajnos nem mindig lehet ezt szociális intézménnyel kiváltani, erre az esetre a szociális háló nem biztosít ellátást, segítséget a családok számára.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos-sággal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi, vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1 A településen fogyatékos-sággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

- a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató akkreditált munkáltatókat és a szociális foglalkoztatást végző foglalkoztatókat a központi költségvetés - jogszabályban meghatározottak szerint - támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Ft. 57/B §.)

7.1.3. számú táblázat: Fogyatékosok részvétele a foglalkoztatásban

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közsférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	-	-	-
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	2	6	-
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		-	-	-
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		-	-	-
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		-	-	-

Forrás: helyi adatgyűjtés

A településen csak 8 fogyatékos ember foglalkoztatásáról kaptunk adatot. A fogyatékos emberek számához képest ez csekély arány. A településen két civil szervezet is működik a fogyatékosok érdekeinek védelmében: Mozgássérültek Országos Egyesületének Sümegi Csoportja, és a Transzplantáltak Veszprém Megyei Érdekvédelmi és Sport Egyesülete. A civil szervezetek a fogyatékosokkal kapcsolatos legfőbb problémaként a foglalkoztatás hiányát jelölték meg.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Sümegeen a fogyatékosok hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás és az akadálymentesítés területén nyilvánul meg. A foglalkoztatás esetében hiányoznak a fogyatékos személy alkalmazásának feltételei. Ez a vállalkozók számára befektetést jelentene, ezért szorítják háttérbe a fogyatékos emberek alkalmazását. Emellett nem attól tartanak, hogy egy fogyatékos ember nem tudja a munkát megfelelő szinten elvégezni, hanem attól, hogy a megkülönböztető bánásmód kialakítása jelentős erőfeszítéssel járna. A másik probléma az akadálymentesítés, mely Sümegeen csak két intézményben teljesen megoldott. A hátrányos megkülönböztetésről személyes tapasztalatok alapján lehet nyilatkozni, mivel az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennének.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

7.1.2 számú táblázat: Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0

Forrás: helyi adat

Sümegeen a fogyatékos személyek nappali ellátása intézményként nem működik, de az Idősek Klubjában szükség szerint látnak el fogyatékkal élő személyeket (évente 2-3 fő). Továbbá a településen működik a támogató szolgálat, amelynek keretében megoldott a fogyatékos személyek speciális intézményekbe történő szállítása. Így a fogyatékos személyek napközbeni, speciális ellátása megoldott. 2008-ban 3 főt Lesencetomajra szállítottak minden nap, 2009-ben 2 főt Lesencetomajra, 2 főt Tapolcára, 2010-ben 2 főt Lesencetomajra 5 főt Tapolcára, 2011-ben az értékek megegyeznek a 2010-es évvel.

A településen nem, de a település közelében két intézményben történik fogyatékos személyek ellátása: Nyírlakon és Darvastón. Nyírlakon az intézmény 1952 óta lát el szociális feladatokat. 1987 óta Pszichiátriai Beteg Otthonaként üzemel. A 115 lakó egy kastély és egy forga épületben van elhelyezve. Az intézmény ápolást, gondozást nyújtó bentlakásos részleg, amely az önmaguk ellátására önállóan nem képes személyek részére teljes ellátást biztosít, melynek keretében olyan fizikai, mentális és életvezetési segítséget nyújt, amelynek során a lakó testi és szellemi állapotának megfelelő egyéni bánásmódban részesül, és amelynek keretében a hiányzó vagy csak korlátozottan meglévő testi-szellemi funkcióinak helyreállítása a cél. Az ápolási tevékenység során az intézmény keretei között biztosítható egészségi állapot megőrzése, illetve helyreállítása a gondozási cél.

Darvastón, Sümegtől 10km-re működik a Fővárosi Önkormányzat Foglalkoztató Intézete. 279 enyhe és közép súlyos felnőtt értelmi fogyatékos személy részére nyújt humánus, korszerű ellátást otthonos környezetben, mely a jelenkor újszerű, magasabb igényeinek, minőségi elvárásainak megfelel. A fogyatékos személyek életét, a gondozók illetve az általuk rendszeresen szervezett programok próbálják széppé tenni.

7.1.4. számú táblázat: A településen élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások

	Állami/önkormányzati						Egyházi						Civil					
	2010	2011	2012				2010	2011	2012				2010	2011	2012			
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	-	-	-				-	-	-				-	-	-			
étkeztetés	x	x	x				-	-	-				-	-	-			
házi segítségnyújtás	x	x	x				x	x	x				-	-	-			
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	-	-	-				-	-	-				-	-	-			
családsegítés	x	x	x				-	-	-				-	-	-			
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	-	-	-				-	-	-				x	x	x			
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	-	-	-				-	-	-				x	x	x			
támogató szolgáltatás	x	x	x				-	-	-				-	-	-			
nappali ellátás	-	-	-				-	-	-				-	-	-			

Forrás: helyi adat

A településen jelenleg működik a házi segítségnyújtás, amelynek keretében szakképzett ápolók segítik az idősek életét azzal, hogy kijárnak a házakhoz és elvégzik helyettük a mindennapi teendőket. Ez jelenleg még az állam által nyújtott szolgáltatás keretében üzemel. Sümegen jelzőrendszeres házi segítségnyújtás nem működik, a jövőben tervezik ennek a bevezetését. A házi segítségnyújtás tekintetében a városban elterjedt ennek magánúton való ellátása is, az idősek és a fogyatékosok tekintetében is. A családokkal kapcsolatban felmerülő problémákat a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat próbálja orvosolni. Céljuk, hogy a gyermekek kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelét biztosítsák, és részt vegyenek a családokkal kapcsolatos problémák prevenciók tevékenységében. A szenvedélybeteg és pszichiátria betegek számára nyújtott segítség civil szervezetek keretein belül történik.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzügyi és természetbeni ellátásban. A településen élő ellátásban részesülő fogyatékosok számát a TeIR, KSH Tstar forrásokból szerezhetjük be. Ezzel összevetésben lehetséges megbecsülni, hogy az egészségügyben vagy önkormányzati szolgáltatásokban pl. szociális étkeztetés, hajléktalan ellátás milyen létszámban fordulnak meg fogyatékosok illetve rendelkeznek-e statisztikai adatokkal. Javasolt bevonni a fogyatékos emberek helyi érdekvédelmi szervezeteit is, hiszen ők taglistáikkal és tagjaikkal tartott kapcsolatukkal segíthetik a folyamatot.

Ellátási formák:

Fogyatékosági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzügyi juttatás. A

támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, vagy 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult, aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott, aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül, akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás

Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon.

Aktuális jogszabályok:

141/2000. (VIII.9.) Korm. rend A súlyos fogyatékos^g minősítésének és felülvizsgálatának valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól.

218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2006. évi CXVII. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról

2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól

7.1.1. számú táblázat: Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	97	9
2009	94	9
2010	83	10
2011	-	10

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülők száma a vizsgált időszakban nagyjából hasonló arányt mutat, 2010-re már 14-gyel csökkent a 2008-as állapothoz képest. 2011-re nem található adat erre vonatkozóan. Ezek a számok mutatják a rehabilitációs és rokkantsági ellátásban, egészségkárosodási járadékban részesülők számát. Az egészségkárosodott személyek ellátásában részesülők számára is hasonló jellemzés mondható el.

7.2.1. táblázat - Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezmények

1993. évi III. tv. (Szt.) alapján pénzbeli ellátás	Fogyatékos személyek száma
--	----------------------------

Időskorúak járadéka	7
Aktív korúak ellátása	0
Rendszeres szociális segély	11
Lakásfenntartási támogatás	84
Ápolási díj	25
Temetési segély	8
Átmeneti segély	84
Természetbeni ellátás	
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Itt azokra a fogyatékos személyekre kérdezzük, akik az önkormányzat javaslatára, rászorultsági alapon kapnak TAJ kártyát az OEP-től.	0
Közgyógyellátás Ez a fogyatékos személyeknek alanyi jogon jár, nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet.	67
Adósságkezelési szolgáltatás	nincs ilyen
Energia felhasználási támogatás	nincs ilyen
Más jogszabályok alapján nyújtott ellátások	
Fogyatékosági támogatás	nincs adat
Rokkantsági járadék	409
Személygépkocsi átalakítási támogatás	0
Közlekedési kedvezmény	0
Személygépkocsi szerzési kedvezmény	0
Parkolási igazolvány	

Forrás: helyi adatgyűjtés

A településen *időskorúak járadékában* 7 személy részesül. Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. 2015. február 28.-ig 11 embernek folyósítottak rendszeres szociális segélyt egészségkárosodására tekintettel, ők jelenleg egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülnek a járási hivataltól. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a közfoglalkoztatási bér mindenkor kötelező legkisebb összege személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének (e § alkalmazásában: nettó közfoglalkoztatási bér) 90%-át

azzal, hogy ha az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságot állapítottak meg, az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás összege nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-ának és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének különbözetét. A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege 92%-ának szorzatával. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás Szt. 37. § (4) bekezdése szerinti legmagasabb összege 2015. március 1-jétől - a (3) bekezdés szerinti eltéréssel - 46 662 Ft. Abban az esetben, ha az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságot állapítottak meg, az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás Szt. 37. § (4) bekezdése szerinti legmagasabb összege 23 862 Ft.

A lakhatás költségeihez nyújtott települési támogatást jelenleg ???-en kapják a városban, amely a szociálisan rászoruló háztartásoknak nyújt segítséget az épület fenntartási költségeihez.

Sümegeen jelenleg ápolási díjat a járási hivatal állapíthat meg, a polgármester ápolási támogatást nyújt. Az ápolási támogatás a tartósan beteg személy otthoni, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosít rendszeres hozzájárulást.

Az elhunyt eltemettetésének költségeihez nyújtott települési támogatás - 25.000,-Ft - adható annak a sümegei lakhellyel rendelkező személynek, aki Sümegeen életvitelszerűen tartózkodott elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodik, és az egy főre számított családi jövedelemhatár az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-át (71.250,-Ft), egyedül álló esetén a 300%-át (85.500,-Ft) nem haladja meg.

A más jogszabályok alapján nyújtott ellátások körében a fogyatékosági támogatásról nem történt adatszolgáltatás, személygépkocsi átalakítási támogatás, közlekedési kedvezmény és személygépkocsi szerzési kedvezmény nincs a településen.

Rokkantsági járadékra az jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné válik, illetve 80 százalékos vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és részére nyugellátást, baleseti nyugellátást nem állapítottak meg. Nem akadály a rokkantsági járadék megállapításának, ha az igénylő fogyatékosági támogatásban részesül, illetve, ha az igénylő után családi pótlékot folyósítanak, továbbá az sem, ha a kérelmező munkaviszonyban, egyéb munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll.

Parkolási igazolványra az jogosult, aki közlekedőképességében súlyosan akadályozottak, aki látási fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak, autistának vagy mozgásszervi fogyatékosnak minősül. Ez a kártya lehetőséget ad arra, hogy az adott megközelíteni kívánt intézményhez a legközelebb tudjanak megállni.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az alábbiakban kiemeljük azokat a területeket jogszabályi hivatkozással, amelyek a fogyatékkal élő személyek jogait biztosítják.

Környezet: A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)- (2))

Kommunikáció: A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. Az információs társadalom nyújtotta lehetőségek erősítik az esélyegyenlőséget a fogyatékos személyek számára. A fogyatékos személyt az információs esélyegyenlőség megilleti az információs társadalmi szolgáltatások igénybevételekor. (Fot. 6.- 7. §)

Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés: A fogyatékos személy számára - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. A közszolgáltatások engedélyezésére vonatkozó külön jogszabályok szerinti hatósági eljárás során az egyenlő esélyű hozzáférés szempontjának érvényesülését biztosítani kell.

A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)

Közlekedés: A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §)

Támogató szolgálat, segédeszköz: fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)

Egészségügy: A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy számára biztosítani kell - a fogyatékoságával összefüggésben - az állapota javításához, az állapotromlása megelőzéséhez szükséges rendszeres és hatékony egészségügyi ellátást. A fogyatékos személyeket ellátók speciális képzésének és továbbképzésének lehetőségét biztosítani kell. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. Az orvos - vagy az általa megbízott egyéb egészségügyi dolgozó - a kiskorú személy fogyatékoságának megállapításakor a szülőt (gyámot) haladéktalanul tájékoztatja az igénybe vehető ellátásokról és fejlesztési lehetőségekről. Az ezzel kapcsolatos tájékoztató kiadásáról a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter gondoskodik. (Fot. 12. §)

Oktatás, képzés: A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították. (Fot. 13. §)

Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel: A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához. (Fot. 17. §)

Kultúra, sport: A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni. (Fot. 18. §)

A rehabilitációhoz való jog: A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg. ([Fot. 19.- 20. §)

A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi-politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon

választott képviselőknél keresztül, beleértve a fogyatékosokkal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra. (2007. évi XCII. tv 29. cikk)

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

7.3.1. számú táblázat: Akadálymentesítés 1.

		Igen/nem								
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	-
	középfok	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
	felsőfok	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	-
	járóbeteg szakellátás	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	-
	alapellátás	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	-
kulturális, művelődési intézmények		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
önkormányzati, közigazgatási intézmény		nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	-
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
szociális ellátást nyújtó intézmények		nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-

Forrás: helyi adat

Az előző táblázat alapján láthatjuk a fogyatékos személyek számára biztosított akadálymentesítés fokát. Sümegen a fogyatékos emberekkel kapcsolatban felmerülő legnagyobb probléma a közintézmények akadálymentesítésének hiánya vagy részleges biztosítása. Az oktatási intézmények közül az óvodában található egy mozgáskorlátozottak számára épített mosdó, az általános iskola teljes mértékben akadálymentesített, míg a középiskolában egyik típusú akadálymentesítési módszerrel sem találkozhatunk.

Az egészségügyi intézmények közül a kórházban jelentős fejlesztésekre lenne szükség, területén csak részleges, mozgáshoz kötött akadálymentesítés van. Ugyanez a helyzet az alapellátás tekintetében is. Az egészségügy területén a Járóbeteg Szakellátó Központ van teljesen akadálymentesítve a városban. Az épület 2011-ben lett átadva és az Új Magyarországi Fejlesztési Terv KDOP keretében készült. Megtalálható benne az összes szükséges akadálymentesítési módszer.

Az egyéb intézmények területén általános a mozgáskorlátozottak számára kiépített mosdó, a szociális intézményekben ez rámpával egészül ki. De az akadálymentesítés területén további fejlesztésekre lenne szükség a jövőben.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A programokhoz való hozzáférés tekintetében Sümegen és a környező településeken megrendezett közösségi programokon a Darvastón gondozott fogyatékosok fellépési lehetősége biztosított. Így a darvastói Intézményben lakók a nyári időszakra, mindig készülnek egy programsorozattal, amelyet nagy élvezettel adnak elő az érdeklődőknek. Illetve egyéb más kulturális és sport programok szervezése történik az intézmény keretein és területén belül.

A lakóépületek és szolgáltató épületek akadálymentesítettsége valamint a kommunikációs akadálymentesítettség a településen belül nem megoldott.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

7.3.2. számú táblázat: Akadálymentesítés a foglalkoztatóknál

	Igen/nem								
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
A foglalkoztató neve és a foglalkoztatás jellege	Ramasetter Vince Általános Iskola; Járóbeteg Szakellátó Központ	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	-

Forrás: helyi adat

Sümege esetében azért is került kiemelésre a fogyatékosok foglalkoztatásának hiánya, mivel jelen esetben csak két foglalkoztatónál tapasztalhatóak olyan akadálymentesítési módszerek, amely segíthetné az ő munkájukat. De mégsem figyelhető meg egyik foglalkoztatónál sem fogyatékos emberek alkalmazása. A városban a Flórián üzletházban található lift, amely a mozgáskorlátozottak foglalkoztatásában nyújthat segítséget. De azért is nem alkalmaznak fogyatékos munkavállalókat, mivel a számukra kedvező körülmények kiépítése jelentős költségekkel járna és megkülönböztetett bánásmódban kellene részesíteni őket. Arról, hogy hány fogyatékos ember végez távmunkát, nincs adatunk.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

7.3.3. számú táblázat: Fizikai és infokommunikációs akadálymentesség a közlekedésben

	Igen/nem								
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
Közterület (utca/ járda, park, tér)	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
Helyi és távolsági tömegközlekedés	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
Buszpályaudvar, buszvárók	nem	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	-
Vasútállomás	nem	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	-

Forrás: helyi adat

A fogyatékosok közlekedését a közterületek, parkok akadálymentesítettségének hiánya is akadályozza a településen. A buszpályaudvaron és a vasútállomáson található hangos tájékoztatás a halláskárosodottak és a vakok részére. A közigazgatási intézmények akadálymentesítési törekvései törvény által kerültek szabályozásra, azonban a hozzá kapcsolódó állami támogatások lehívása korlátozottan volt elérhető. A pályázati források emeletenként 15 millió Ft vissza nem térítendő támogatást biztosítottak a fejlesztésekhez, azonban a további önerő szükséglet például a Polgármesteri Hivatal esetében további 30 millió Ft-tal emelte volna a költségeket. Az önkormányzat ilyen kedvezőtlen támogatási intenzitás mellett nem vállalta az akadálymentesítést, amely azóta is megoldatlan.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

7.3.4. számú táblázat: Fogyatékos személyek rendelkezésére álló helyi szolgáltatások

	Az adott évben a szolgáltatást igénylő fogyatékos személyek száma					
	2010	2011	2012			
<i>ápolást, gondozást nyújtó intézmény</i>	3	4	7			
<i>rehabilitációs intézmény</i>	-	-	-			
<i>lakóotthon</i>	-	-	-			
<i>támogatott lakhatás</i>	-	-	-			
<i>átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóháza</i>	-	-	-			

Forrás: helyi adat

A településen a Napfény Szociális és Segítő Központ keretében működik egyedül olyan támogató szolgálat, amelynek keretében fogyatékos emberek ellátása, segítése történik. A szolgálat minden nap olyan intézményekbe szállítja el a fogyatékos gyerekeket, ahol speciális ellátást kapnak. Ezeket a számokat a települése vonzáskörzetének tekintetében még kiegészíti a közelben lévő két intézmény: Nyírlak és Darvastó. A Napfény Szociális és Segítő Központban igényelhető a mozgáskorlátozottak mobilitását segítő jármű, amelyre az intézmény normatívát igényelhet.

f) pozitív jogok adományozása (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A fogyatékosok számára a településen rendelkezésre áll a közelben található két intézmény, teljes ellátásra. A Napfény Szociális és Segítő Központ keretében pedig a napközbeni ellátás igénybevételére van lehetőség. A pénzügyi támogatás keretein belül: közgyógyellátási igazolvány, parkolási igazolvány, és rokkantsági járadék vehető igénybe. Bár a fogyatékosági támogatásban részesülők számáról nincsenek pontos adataink, de a támogatások e típusában is részesülhetnek a településen élők.

A pozitív jogok adományozása tekintetében érdemes megemlíteni a városban azt a humánus, anyagiakban nem mérhető segítséget, amelyet a civil szervezetek nyújtanak a fogyatékosok emberek számára.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
járda és útburkolatok rossz minősége	gyalogosforgalom által érintett út- és járdafelújítás, karbantartás
önkormányzati tulajdonú épületek nem akadálymentesítettek	önkormányzati tulajdonú épületek karbantartása, akadálymentesítése

A beazonosított problémák egyértelműen infrastrukturális fejlesztésekben szorgalmazzák a fejlesztési lehetőségeket.

A közúthálózat fejlesztése vonatkozásában el kell határolnunk egymástól az önkormányzat, illetve a Közútkezelő hatásköre alá tartozó út és járdahálózatokat. A Közútkezelő, illetve a NIF a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program – TIOP és a Közép-Dunántúli Operatív Program keretein belül jogosult kizárólagos kedvezményezett minőségében pályázat benyújtására. Azonban azt tudni kell, hogy a nevezett szervezetek prioritási sorrendet határoztak meg a közúthálózat fejlesztésében. E tekintetben Sümeg fejlesztési érintettsége a devecseri körforgalom, valamint a lámpás csomópont elkészítése a nagy forgalmú 84-es főút balesetveszélyes állapotának mérséklésével, a forgalom lassításával realizálta az előirányzott terveket. További célként pedig a települést elkerülő gyorsforgalmi út építése van előkészítve.

A városon belüli úthálózat fejlesztésében elsődlegesen a települési önkormányzat érdekelt. Az Eu-s források kifizetése, 4 vagy több számjelű utak fejlesztését csak gyűjtőút vonatkozásában teszik lehetővé, a kisléptékű TEUT hazai források (Regionális Fejlesztési Tanács) pedig 2010-ben megszűntek. Az önkormányzatoknak nincsen pályázati úton igényelhető forráslehetőségük az alsórendű utak és járdák felújítására, önerőből pedig ezek megvalósítása forráshiány miatt lehetetlen. Mivel az úthálózat karbantartása kötelező önkormányzati feladat, a LEADER források is zárva vannak a fejlesztések előtt.

A közintézmények akadálymentesítési törekvései törvény által kerültek szabályozásra, azonban a hozzá kapcsolódó állami támogatások lehívása korlátozottan volt elérhető. A pályázati források emeletenként 15 millió Ft-t vissza nem térítendő támogatást biztosítottak a fejlesztésekhez, azonban a további önerő szükséglet például a Polgármesteri Hivatal esetében további 30 millió Ft-tal emelte volna a költségeket. Az önkormányzat ilyen kedvezőtlen támogatási intenzitás mellett nem vállalhatta az akadálymentesítést. A 2015-ig tartó Eu-s programozási időszakban a forráskeretek kimerültek ezen célterületre, középtávon azonban tervezni szükséges a probléma megoldásának csökkentését.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése

KÖZFELADATOK	CIVIL SZERVEZET NEVE
Az oktatás-nevelés terén a közfeladatot ellátó szervezetek száma: 12	Ramassetter Vince Általános és Zeneiskola Tanulóiért Alapítvány
	Napraforgó Alapítvány
	A Sümegi Zeneoktatásért Alapítvány
	Gadácsi-Szijjártó Képzőművészeti Alapítvány
	Sümegegyházi Fúvószenekara
	Sümegegyházi Közoktatási Egyesület
	Darnay Kálmán Alapítvány
	Ramassetter Lipót Alapítvány
	Mészáros Ábrahám Alapítvány
	Dr. Stach Dezső Alapítvány
	Dr. Mészáros István Alapítvány
	Segítő Kéz az Óvodásokért Alapítvány
A közrendet és közbiztonságot támogató szervezetek száma: 4	Önkormányzati Önkéntes Tűzoltó Köztestület
	Önkormányzati Polgárőrség Sümegegyházi
	Sümegegyházi Önkéntes Tűzoltó Egyesület
	Sümegegyházi Polgárőr Egyesülete
Az örökségvédelem, kulturális hagyományok ápolása, kultúra közvetítése, sport terén a közfeladatot ellátó szervezetek száma: 42	Sümegegyházi Városért Közalapítvány
	Sümegegyházi Közművelődési és Információs Közalapítványa
	Sümegegyházi Püspöki Palotáért Közalapítvány
	Sümegegyházi Kistérségéért Közalapítvány
	Sümegegyházi Fórum Alapítvány
	Sümegegyházi Könyvtárpártoló Alapítvány
	Sümegegyházi Ifjúsági Szervezet
	Dr. Szondy Istvánné 'Lilike' Alapítvány
	Sasbérc Alapítvány
	Emlékezés a Hősökre és Áldozatokra Alapítvány
	Famulus Sümegegyházi Kistérségéért Egyesület
	Bottyán János Lovas Sport Egyesület
	Balaton-felvidéki Radetzky Huszár Egyesület
	Balaton Szőlő és Borkultúra Egyesület
	Sümegegyházi Falkász Egyesület
	Sümegegyházi Városvédő és Szépítő Egyesület
	Sümegegyházi Röplabda Egyesület
	Fehérkövek Természetbarát Sportegyesület
	Fehérkő Sümegegyházi Vadásztársaság
	Lesencevölgy Bérkilövő Vadásztársaság
	Sümegegyházi Kinizsi Vadásztársaság
	Ötvös Vadásztársaság Sümegegyházi
	Lövészklub- Sümegegyházi Egyesület
	Sümegegyházi Tértársasági Civil Fórum
	Sümegegyházi Fórum Helytörténeti, Művészeti, Irodalmi Folyóirat és Kiadványok, valamint Kutatások Alapítványa
	Karikástető Vadásztársaság

	Sümei Ramassetter Vince Vadásztársaság
	Pannon Császári és Királyi Borlovagrend
	Ramassetter Horgász Egyesület
	Informált Társadalomért Közhasznú Alapítvány
	Charlie Sport, Túra és Állatvédő Egyesület
	Éltető Balaton-felvidékéért Egyesület
	Sümegiek a Nemzetért Egyesület
	Hadak Útja Harcművészeti Sportegyesület
	Várkapitány Lovagi Torna Egyesület
	Városi Zenebarátok köre
	Szász Racing Team Sportegyesület
	Inforte Alapítvány
	Katolikus Gazdakör Egyesület
	Petőfi Ifjúsági Színpad
	Sportvonal Közhasznú Egyesület
	Sümeg Városi Sport Egyesület
<i>Szociális és egészségügyi területen közfeladatokat ellátó szervezetek száma: 9</i>	Mozgássérültek Országos Egyesületének Sümei Csoportja
	Sümei Menopauza és Osteoporosis Egyesület
	Pelikán Alkoholelles Klub
	Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
	Nagycsaládosok Sümei Egyesülete
	Nyírlaki Pszichiátriai Betegekért Alapítvány
	Kisjövendelmű nyugdíjasok támogatása Alapítvány
	Transzplantáltak Veszprém Megyei Érdekvédelmi és Sport Egyesülete

Forrás: www.birosag.hu

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Sümei Város Önkormányzata Együttműködési Megállapodást kötött a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, melynek keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzatok működési feltételeit, a nemzetiségek számára a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, támogatja a nemzetiségek önálló írott és elektronikus sajtóját, a nemzetiségek szellemi, épített-, és tárgyi örökségének védelmét.

Az önkormányzat és az egyházak közti partnerség a közoktatási intézmények működtetésére terjedt ki.

Sümei Város Önkormányzata és a civil szervezetek közötti együttműködés oktatási, kulturális, örökségvédelmi, szociális, egészségügyi és közbiztonsági területen jelenik meg.

Sümei Város Önkormányzata Együttműködési Megállapodást kötött a Sümei Rendőrőrsrel. A szakmai együttműködés kiterjed a közterület felügyelők bekapcsolására a közrend, közbiztonság érdekében kifejtett tevékenységre, annak hatékonysága fokozása érdekében.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A Sümei Kistérségi Többcélú Társulás, mint elkülönült munkaszervezet 2013. január 1-től megszűnt. A település a LEADER Helyi Akciócsoportnak a tagja, munkaszervezete az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület. A LEADER Helyi Akciócsoportok az önkormányzatokból, vállalkozókból és civil szervezetekből, öntevékeny módon szerveződött helyi közösségekből alakultak az ÚMVP Irányító Hatóság elismerését, illetve jogi személyiségű szervezeti formává történő alakulását követően. A működés biztosításaként, a LEADER előirányzatok szabályszerű kipályáztatásának elősegítéséért Helyi Vidékfejlesztési Stratégia alapján látják el feladataikat a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal együttműködve.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A településen 1994 óta működik a *Roma Nemzetiségi Önkormányzat*. A szervezet célja szoros együttműködést fenntartani az önkormányzattal a romák foglalkoztatásának javítása érdekében, valamint együttműködni az oktatási intézményekkel és a Nevelési Tanácsadóval a roma gyermekek oktatási helyzetének javítása érdekében. Általános célja, hogy kultúrája megtartásával segítse a roma nemzetiség integrálódását a többségi társadalomba.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Sümegeen több civil szervezet is működik a célcsoportok esélyegyenlőségének javítása érdekében. Az idősek érdekeinek védelmében működik például a Sümegi Menopauza és Osteoporosis Egyesület, akik az idősekkel kapcsolatban felmerülő egészségügyi problémák megoldásában nyújtanak segítséget. A fogyatékosok érdekeinek védelmében tevékenykedik a Mozgássérültek Országos Egyesületének Sümegi Csoportja és a Transzplantáltak Veszprém Megyei Érdekvédelmi és Sport Egyesülete. Szintén civil szervezet keretén belül van lehetőség a szenvedélybetegek problémáinak megoldására. A gyermekek helyzetével kapcsolatban több civil szervezet is próbálja az oktatási színvonalat emelni, a gyermekek számára több lehetőséget biztosítani, például: a Sümegi Zeneoktatásért Alapítvány, Segítő Kéz Az Óvodásokért Alapítvány, Sümegi Röplabda Egyesület stb.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen található for-profit szereplők közül az esélyegyenlőségi feladatok ellátásban részt vállalt a Hotel Kapitány Wellness és Konferencia Hotel, valamint a Castrum 50 Kft, amelyek a városban a legnagyobb foglalkoztatók. A két támogató törekszik arra, hogy lehetőséget teremtsen a városban lakók számára a munkavállalásra.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Az esélyegyenlőségi program előkészítésének folyamatában nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű adatgyűjtés megszervezésére. A dokumentum készítéséhez szükséges adatok, információk gyűjtését a dokumentum készítői, a Polgármesteri Hivatal három dolgozója koordinálta. Az adatgyűjtés hatékonyságának érdekében a Hivatal több osztálya bevonásra került. A helyi adatok gyűjtésében a város legtöbb civil szervezete részt vett. Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere az online kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum-tervezet véleményezésére koncentrált.

A dokumentum készítésének résztvevői:

- Sümeg Város Polgármesteri Hivatala
- Napfény Szociális és Segítő Központ
- Védőnői Szolgálat
- Háziorvosi Szolgálat
- Veszprém Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, Sümegi Kirendeltség
- Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsöde
- Ramassetter Vince Általános Iskola
- Kisfaludy Sándor Gimnázium
- Tapolcai Rendőrkapitányság, Sümegi Rendőrőrs
- Kisfaludy Sándor Művelődési Központ és Emlékház
- Sümegi Menopauza és Osteoporosis Egyesület
- Sümegi Városvédő és Szépítő Egyesület
- Sümeg Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata
- Nevelési Tanácsadó
- Mozgássérültek Országos Egyesületének Sümegi Csoportja
- Transzplantáltak Veszprém Megyei Érdekvédelmi és Sport Egyesülete
- Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat
- Sümeg Püspöki Palotáért Közalapítvány
- Szenvedélybetegek Közösségi Alapellátása, Sümegi Kirendeltség

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Nagyon fontos feladat annak segítése, hogy egyre több ember számára nyíljon meg a lehetőség arra, hogy csak a saját egyéni érdekeit és boldogulását szem előtt tartó fogyasztóból a döntéseiért, a környezetéért, és a közösségért felelősséget vállaló tudatos állampolgárrá váljon. Sümeg Város Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervének megvalósulásáért az egész helyi társadalom felelősségét, kontroll szerepének tudatosítását kiemelten szükséges kezelni. A személyes közreműködést igénylő kontrollmechanizmus mellett, a tanulmány a város honlapján is közzétételre kerül, így a város teljes lakosságának hozzáférése biztosítottá válik a tervezett esélyegyenlőségi folyamatok, tevékenységek megismerésére és a megvalósítás folyamatos ellenőrzésére.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> - foglalkoztatási alulmotiváltság - célcsoport alacsony képzettségi szintje - Elégtelen és helytelen táplálkozás 	<ul style="list-style-type: none"> - képzési és életvezetési tanácsadás szervezése - kompetenciáknak megfelelő munkahely biztosítása - Az élelmiszerellátás elősegítése: kertgondozás, főzés praktikái, élelmiszersegélyek
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> - 0-3 éves korosztály: kevés a bölcsőde befogadó képessége - általános iskola: a dolgozó szülők nem tudják biztosítani a gyermekek felügyeletét a nyári szünetben - sok a mentális segítségre szoruló 18 év alatti gyermek - a végzős diákoknak nincs elképzelése a pályaválasztásról - egyre súlyosabb az iskolán belül megnyilvánuló erőszak 	<ul style="list-style-type: none"> - bölcsőde bővítése és családi napközi szervezése - nyári napközi megszervezése - gyermekpszichológus foglalkoztatása - pályaeorientáció segítése - iskolán belüli erőszak megszüntetése
Nők	<ul style="list-style-type: none"> - sok a munkanélküli diplomás - a háztáji feladatok beszűkülése 	<ul style="list-style-type: none"> - távmunka és részfoglalkoztatás feltételeinek, gyakorlatának megteremtése - szemléletformálás előadások tartásával
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> - idős korosztály alacsony szintű számítógépes ismerete 	<ul style="list-style-type: none"> - idősek informatikai jártasságának bővítése
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> - járda és útburkolatok rossz minősége - önkormányzati tulajdonú épületek korszerűtlenek, nem akadálymentesítettek 	<ul style="list-style-type: none"> - gyalogosforgalom által érintett út- és járdafelújítás, karbantartás - önkormányzati tulajdonú épületek karbantartása, akadálymentesítése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> - képzési és életvezetési tanácsadás megszervezése - kompetenciáknak megfelelő munkahely biztosítása - Az élelmiszerellátás elősegítése: kertgondozás, főzés praktikai, élelmiszersegélyek 	<ul style="list-style-type: none"> - Programszervező; képző, foglalkoztató, egyén, RNÖ, Munkaügyi Központ, mentor - Programszervező; képző, foglalkoztató, egyén, RNÖ, Munkaügyi Központ, mentor - Programszervező; önkormányzat, mentor, tanácsadó, vállalkozók, civil szervezetek
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> - bölcsőde bővítés és családi napközi szervezése - nyári napközi megszervezése - gyermekpszichológus foglalkoztatása - pályaorientáció segítése - iskolán belüli erőszak megszüntetése 	<ul style="list-style-type: none"> - települési önkormányzat; védőnő, szociális ügyintéző, gyermekpszichológus - települési önkormányzat; pedagógusok, civil szervezetek, programszervezők, családsegítő szolgálat, oktatási intézmények - nevelési-oktatási intézmények; szülők, pedagógiai szakszolgálat, nevelő testületek, szakember - közép-és felsőoktatási intézmények; szakemberek, diákok, szülők, támogatók, pedagógusok - oktatási intézmények; pszichológus, szülők, szülői munkaközösség, civil szervezetek, nevelési tanácsadó, gyermekjóléti szolgálat
Nők	<ul style="list-style-type: none"> - távmunka és részfoglalkoztatás feltételeinek és gyakorlatának megteremtése - a háztáji feladatok beszükülése 	<ul style="list-style-type: none"> - munkáltató; munkavállaló, közvetlen felettes, rendszergazda, HR vezető, munkaügyi központ - társadalmi és képző szervek, egyén
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> - idősek informatikai jártasságának bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> - civil szervezetek; oktatási intézmények, Művelődési Központ
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> - gyalogosforgalom által érintett út- és járdafelújítás, karbantartás - önkormányzati tulajdonú épületek karbantartása, akadálymentesítése 	<ul style="list-style-type: none"> - önkormányzat; menedzsment, kivitelező cég - önkormányzat; menedzsment, kivitelező cég

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Mélyszegénységben élők és romák

Intézkedés címe:	Képzési és életvezetési tanácsadás szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Foglalkoztatási alulmotiváltság
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A célcsoport integrálása a munkaerőpiacra Rövid: megfelelő képzés realizálása, foglalkoztató felkutatása, foglalkoztatás megkezdése. Közép: foglalkoztatónál történő továbbfejlődési lehetőség biztosítása: továbbképzéssel, átképzéssel. Hosszú: karrierépítés.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egyéni kompetenciák felmérése piackutatás 2. képzési és foglalkoztatási partnerek felkutatása, azonosítása 3. képzés, életvezetés realizálása 4. foglalkoztatás megkezdése, mentorálás
Résztevők és felelős	programszervező, képző, foglalkoztató, egyén
Partnerek	képző szerv, Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Munkaügyi Központ, foglalkoztató, mentor
Határidő(k) pontokba szedve	rövid táv: 1. 2. 3. pont (1 éven belül), közép táv: 4. pont (1-2 éven belül), hosszú táv: 5. pont (foglalkoztatás megkezdésétől folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: együttműködési megállapodások megkötése, realizált képzések, működő kommunikációs csatornák, foglalkoztatottság %-a, Fenntarthatóság biztosítása: folyamatos mentorjelenlét
Kockázatok és csökkentésük eszközei	egyéni passzivitás – motiváció eszközeinek alkalmazása a foglalkoztatónál megjelenő előítélet – potenciális foglalkoztatók szemléletváltásának elősegítése
Szükséges erőforrások	humán erőforrás (kommunikációs csatornák kiépítése), személyi feltételek biztosítása, pénzügyi forrás, helyiség biztosítása

Mélyszegénységben élők és romák

Intézkedés címe:	Kompetenciáknak megfelelő munkahely biztosítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Célcsoport alacsony képzettségi szintje
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A célcsoport kompetenciáinak megfelelő munkahely kialakítása, alkalmazható tudással történő foglalkoztatással Rövid: tudás szint felmérése, érintettek feltérképezése. Közép: képzési csoportok létrehozása, foglalkoztató telepítése. Hosszú: foglalkoztatás realizálása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. a program menedzsmentjének felállítása 2. együttműködés kialakítása a Munkaügyi Központtal, RNÖ-vel, igényfelmérés 3. kapcsolatépítés a potenciális foglalkoztatóval 4. képzés realizálása, gyakornoki mentorálás 5. foglalkoztatás
Résztevők és felelős	programszerző, képző, foglalkoztató, egyén
Partnerek	képző szerv, RNÖ, Munkaügyi Központ, foglalkoztató, mentor
Határidő(k) pontokba szedve	rövid táv: 1. 2. 3. pont (1 éven belül), közép táv: 4. pont (1-2 éven belül), hosszú táv: 5. pont (foglalkoztatás megkezdésétől folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: együttműködési megállapodások megkötése, realizált képzések, működő kommunikációs csatornák, foglalkoztatottság %-a, Fenntarthatóság biztosítása: folyamatos mentorjelenlét
Kockázatok és csökkentésük eszközei	egyéni passzivitás – motiváció eszközeinek alkalmazása a foglalkoztatonál megjelenő előítélet – potenciális foglalkoztatók szemléletváltozásának elősegítése
Szükséges erőforrások	humán erőforrás (kommunikációs csatornák kiépítése), személyi feltételek biztosítása, pénzügyi forrás, helyiség biztosítása, a foglalkoztató támogatása a munkahely kialakításában, foglalkoztatási támogatás,

Mélyszegénységben élők és romák

Intézkedés címe:	Az élelmiszerellátás elősegítése: kertgondozás, főzés praktikai, élelmiszersegélyek
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Elégtelen és helytelen táplálkozás
Célok - Általános megfogalmazás és	Az ételmezés egyenletességének biztosítása, az alternatív technikák elsajátíttatása életviteli tanácsadással; segélyezési programokban való részvétel. Rövid: mentorhálózat kialakítása, életviteli tanácsadás, a segélyezési programok

rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	összeállításának átformálása (pl, vetőmag támogatás). Közép: kertgondozás, ösztönzés az otthoni főzésre. Hosszú: fenntartás, tapasztalatok hatására módosítás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. a program menedzsmentjének felállítása 2. együttműködések kialakítása a mentorhálózattal 3. életviteli tanácsadás 4. kertgondozás, főzési praktikák elsajátítása 5. folyamatos fenntartás
Résztevők és felelős	programszervező, önkormányzat, mentor, tanácsadó, egyén
Partnerek	RNÖ, Munkaügyi Központ, civil szervezetek, vállalkozók, mentorok, tanácsadók
Határidő(k) pontokba szedve	rövid táv: 1. pont (1 éven belül), közép táv: 2. pont (1-2 éven belül), hosszú táv: 3-5. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: együttműködési megállapodások megkötése, realizált tanácsadások, megmunkált kiskertek száma, étkezési kultúra változással érintett családok száma Fenntarthatóság biztosítása: folyamatos mentorjelenlét
Kockázatok és csökkentésük eszközei	egyéni passzivitás – motiváció eszközeinek alkalmazása
Szükséges erőforrások	humán erőforrás (kommunikációs csatornák kiépítése), személyi feltételek biztosítása, pénzügyi forrás, helyiség biztosítása, terepmunka feltételeinek biztosítása

Gyermekek

Intézkedés címe:	Bölcsőde bővítése és családi napközi szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Kevés a bölcsőde befogadó képessége
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A településen működő bölcsődei ellátás további 1 csoporttal történő bővítése, azon gyermekek részére, akiknek mindkét szülője dolgozik. Családi napközi szervezése az ingerszegény környezetben élő gyermekek felzárkóztatása céljából. Rövid: infrastrukturális és személyes feltételek biztosítása. Közép: a szolgáltatás ellátása. Hosszú: az elért eredmények továbbfejlesztése, az óvodás korúak felzárkóztatása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. szükségletek felmérése 2. az infrastrukturális feltételek biztosítása (helyiség, jogszabályi kötelezés szerint) 3. szakemberek biztosítása 4. az üzemeltetés folyamatos biztosítása, eredmények értékelése

Részvevők és felelős	települési önkormányzat, védőnő, szociális ügyintéző, szakemberek
Partnerek	gyermekpszichológus,
Határidő(k) pontokba szedve	rövid: 1. pont (1-6 hónap között), közép: 2. és 3. pont (1-2 éven belül), hosszú: 4. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	eredményességi mutatók: létrehozott helyiségek száma, felvett gyermekek száma, foglalkoztatott szakemberek száma,
Kockázatok és csökkentésük eszközei	kapacitás kihasználatlanság – a lakosságon kívül gazdálkodó szervezetek munkavállalóinak szolgáltatás biztosítása pályázati források hiánya – pályázatfigyelés, vállalkozások bevonása
Szükséges erőforrások	pályázati forrás: infrastrukturális és foglalkoztatási támogatás, szakemberek biztosítása, tárgyi eszközök biztosítása

Gyermekek

Intézkedés címe:	Nyári napközi megszervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A dolgozó szülők nem tudják biztosítani a gyermekek felügyeletét a nyári szünetben
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Általános iskolás korú gyermekek nyári- szünidei felügyeletének megoldása Rövid táv: igényfelmérés, szakemberek keresése, helyszín biztosítása, étkeztetés szervezése. Közép táv: szolgáltatás ellátása. Hosszú táv: a szolgáltatás fenntartása, kibővítése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. igényfelmérés 2. az infrastrukturális és személyi feltételek biztosítása 3. programok és étkeztetés biztosítása 4. a szolgáltatás fenntartása, eredményességének mérése
Részvevők és felelős	pedagógusok, önkormányzat, támogatók (programszervezők)
Partnerek	családsegítő szolgálat, civil szervezetek, önkormányzat, oktatási intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 1. pont (1 hónap), Közép: 2. 3. pont (2 hónap), Hosszú: 4. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és	Eredményességi mutatók: a gyermekek száma, programok száma, közreműködők száma Fenntarthatóság: tárgyi és személyi feltételek folyamatos biztosítása

hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	információ hiánya, érdektelenség – több kommunikációs csatorna alkalmazása, partnerek bevonásával (szülői munkaszervezet, pedagógusok) programok hiánya – programszervező partnerek bevonása baleset a felügyelet alatt – állandó kapcsolattartás a helyi háziorvossal, védőnővel
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, tárgyi erőforrás, anyagi erőforrás,

Gyermekek

Intézkedés címe:	Gyermekpszichológus foglalkoztatása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Sok a mentális segítségre szoruló 18 év alatti gyermek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A város nevelési-oktatási intézményei megfelelő szakember által nyújtott segítséget tudjanak biztosítani a mentális problémákkal küzdő gyermekek részére. Rövid: szakember munkafeltételeinek megteremtése. Közép: szakember folyamatos foglalkoztatása, munkájának biztosítása, együttműködés. Hosszú: szakemberállomány bővítése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. igényfelmérés 2. szakember felkutatása 3. foglalkoztatás feltételeinek megteremtése 4. a problémák kezelése, együttműködések, folyamatos foglalkoztatás 5. a szakemberállomány bővítése
Résztevők és felelős	nevelési-oktatási intézmények, szakember
Partnerek	szülők, nevelő testületek, nevelési tanácsadó, pedagógiai szakszolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 1.2. pont (1-2hónap), közép: 3.4. pont (folyamatos), hosszú: 5. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményesség: foglalkoztatás óraszám, esetek száma, megoldott problémák száma Fenntarthatóság: folyamatos személyi és tárgyi feltételek biztosítása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	foglalkoztatási alulmotiváltság – foglalkoztatói motiválás juttatások együttműködés hiánya – a partnerek szakirányú tájékoztatása a problémák kezelésének módjáról

	szakemberváltás felmerülése – pozitív munkahelyi légkör megteremtése, egyéni motiváció
Szükséges erőforrások	humán: foglalkoztatás biztosítása, anyagi erőforrás,

Gyermekek

Intézkedés címe:	Pályaorientáció segítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a végzős diákoknak nincs elképzelésük a pályaválasztásról
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Olyan fakultatív programok biztosítása a végzős diákoknak, ahol megismerkedhetnek a főiskolai képzések alaptantárgyaival, annak érdekében, hogy felkeltsük az érdeklődést az új ismeretanyagok iránt. Célunk a továbbképzési szemléletváltás kialakítása. Rövid: fakultatív programok szervezése. Közép: programok palettájának szélesítése. Hosszú: folyamatos fenntartás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. orientációs területek kiválasztása, szakemberek bevonása 2. szükségletek felkeltése 3. tárgyi feltételek biztosítása 4. fenntartás
Részvevők és felelős	szakemberek és pedagógusok, diákok,
Partnerek	közép és felsőoktatási intézmények, szülők, támogatók
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 1.2. pont (1-6 hónap között), közép: 3. pont (1-2 hónap), hosszú: 4. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményesség: együttműködő intézmények száma, résztvevő gyermekek és szülők száma, sikeres fakultációk száma Fenntarthatóság: hosszú távú együttműködések kialakítása a továbbképző intézményekkel
Kockázatok és csökkentésük eszközei	továbbképzők passzivitása – hatékony kommunikáció érdeklődés hiánya – érdeklődés felkeltés
Szükséges erőforrások	tárgyi feltételek, személyi feltételek, anyagköltség,

Gyermekek

Intézkedés címe:	Iskolán belüli erőszak megszüntetése
------------------	---

Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Egyre súlyosabb az iskolán belül megnyilvánuló erőszak
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Országosan megfigyelt probléma, hogy a gyermekek egyre súlyosabb erőszakos közeledéssel oldják meg az egymás közötti vitás kérdéseket, és feszültségük levezetését. Ezért szükséges, hogy a nevelési intézmények a felelősségteljes munkavégzés érdekében következetesen és hatékonyan tudják kezelni a felmerülő problémákat.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. közösségek megfigyelése, hangulatkeltők kiszűrése 2. eljárástechnikák kidolgozása, szakemberek bevonása 3. közreműködő pedagógusok bevonása és felkészítése 4. osztályközösségekben felmerülő feszültség oldása 5. közösségépítés
Résztevők és felelős	intézmény, bevont szakemberek: gyermekjóléti szolgálat, pszichológus, nevelési tanácsadó, szülők
Partnerek	szülői munkaközösség, civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 1.2. pont (1-2hónap), Közép: 3. pont (1-2hónap), hosszú: 4.5. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi: felmért esetek száma, megoldott esetek száma, bevont szakember óraszám, bevont partnerek száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a beavatkozási módszer nem hatékony – jó gyakorlatok átvétele bizonytalanság az alkalmazott pedagógusok részére – szülői és hatósági támogatás deviáns viselkedés kialakulása – deviáns más intézménybe való elhelyezése
Szükséges erőforrások	humán erőforrás,

Nők

Intézkedés címe:	Táv munka és részfoglalkoztatás feltételeinek, gyakorlatának megteremtése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Sok a munkanélküli diplomás; a távmunkához nincs szabályozás, nincs infrastrukturális háttér, nincs tapasztalat
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A távmunka gyakorlatának kiépítése a településen, és ezzel csökkenteni a munkanélküliség szintjét. Rövid: szabályozás kialakítása, forrásfelmérés, IKT beszerzése, képzés lefolytatása, tárgyi eszközök biztosítása, monitoring kialakítása, kommunikációs csatornák kiépítése. Közép: ellenőrzés, monitoring, visszacsatolás, munkavállalók 20%-a így

	dolgozzon, szoftverfejlesztés, létszámnövelés. Hosszú: munkavállalók 50%-a így dolgozzon, IKT bővítése a technikai fejlődés miatt, képzések.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. szabályozni a munkavégzést, munkafolyamat ellenőrzését 2. források felkutatása, aktiválása 3. munkavállalók kiválasztása, képzése 4. IKT biztosítása 5. szoftver fejlesztés, rendszerfejlesztés
Részvevők és felelős	munkáltató, munkavállaló, közvetlen felettes, rendszergazda
Partnerek	rendszergazda, HR vezető, munkaügyi központ
Határidő(k) pontokba szedve	rövid: 1.2.3. pont (1-2 év), közép: 4. pont (folyamatos), hosszú: 5. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményesség: realizált képzés, munkavállalók bizonyos %-a így dolgozik, dokumentált monitoring mappa, működő kommunikációs csatornák Fenntarthatóság: távmunkában végzett munka hatékonysága, IKT park korszerűsítése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	időintervallum nem ellenőrzött – törzsidő ellenőrzés pályázatok hiánya – aktív pályázatfigyelés alulképzettség – képzések kialakítása a jelentkezők számára
Szükséges erőforrások	pénzügyi tőke – pályázatok, tárgyi feltételek, IKT, felhasználói tudás

Nők

Intézkedés címe:	Szemléletformálás: előadások tartásával
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Háztáji feladatok beszűkülése
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A háztáji kertészet és állattartási technikák elsajátítása életviteli tanácsadással. Rövid: mentorhálózat kialakítása, életviteli tanácsadás. Közép: állattartás, kertgondozás, ösztönzés az otthoni főzésre. Hosszú: fenntartás, tapasztalatok hatására módosítás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. a program menedzsmentjének felállítása 2. együttműködések kialakítása a mentorhálózattal 3. életviteli tanácsadás 4. kertgondozás, főzési praktikák elsajátítása 5. folyamatos fenntartás

Részvevők és felelős	programszervező, mentor, tanácsadó, egyén
Partnerek	RNÖ, civil szervezetek, vállalkozók, mentorok, tanácsadók
Határidő(k) pontokba szedve	rövid táv: 1. pont (1 éven belül), közép táv: 2. pont (1-2 éven belül), hosszú táv: 3-5. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: együttműködési megállapodások megkötése, realizált tanácsadások, megmunkált kiskertek száma, étkezési kultúra változással érintett családok száma Fenntarthatóság biztosítása: folyamatos mentorjelenlét
Kockázatok és csökkentésük eszközei	egyéni passzivitás – motiváció eszközeinek alkalmazása
Szükséges erőforrások	humán erőforrás (kommunikációs csatornák kiépítése), személyi feltételek biztosítása, pénzügyi forrás, helyiség biztosítása, terepmunka feltételeinek biztosítása

Idősek

Intézkedés címe:	Idősek informatikai jártasságának bővítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősek a számítógép és internet használat területén alacsonyabb szintű ismeretekkel rendelkeznek, mint a fiatalabb korosztályok
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az idősek számára a hétköznapi internethasználatot és a levelezési készségek elsajátítását célzó képzések indítása. A program célcsoportja az 50 év feletti idős lakosság. Arra az eredményre törekszünk, hogy az idősek hasznosan tudják eltölteni a szabadidejüket, és segítsünk nekik abban, hogy távol lakó rokonaikkal, ismerőseikkel könnyebb legyen a kapcsolattartás. Rövid: igényfelmérés, tájékozódás az idősek informatikai jártasságáról. Közép: civil szervezetek bevonása, oktatási szerv felkeresése, együttműködés a Művelődési Házzal. Hosszú: képzések beindítása és folyamatos fenntartása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. igény és szintfelmérés 2. civil szervezetek bevonása 3. helyszín biztosítása 4. képzések lebonyolítása 5. folyamatos fenntartása
Részvevők és felelős	civil szervezetek, művelődés szervező, művelődési központ, oktatási intézmények
Partnerek	civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	rövid: 1. 2. pont (1-2 hónap), közép: 3. pont (6 hónap), hosszú 4. 5. pont (1 év)

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményesség: beiratkozott idősek száma, képzések száma, partnerek (civil szervezetek száma)
	Fenntarthatóság: folyamatos jelentkezés a képzésre, mely szolgáltatás bővítéssel érhető el
Kockázatok és csökkentésük eszközei	idősek érdektelensége – civil szervezetek részéről motivációs eszközök alkalmazása (ismerősök együttes megkeresése)
Szükséges erőforrások	tárgyi feltételek (terem, eszközök), humán erőforrás

Fogyatékosok

Intézkedés címe:	Gyalogosforgalom által érintett út és járda felújítása, karbantartás
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Járda és útburkolatok rossz minőségűek. A kisgyermekes anyák nem tudják a babakocsikat tolni és az idősek közlekedése is nehezített. A mozgáskorlátozott személyek kevesebb helyre tudnak zökkenőmentesen eljutni.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A települési önkormányzat célul tűzi ki, hogy a település gyalogosforgalom által érintett út- és járdahálózatát felújítja. Rövid: pályázati lehetőségek feltárása, prioritások felállítása, pályázat elkészítése. Közép: felújítások végrehajtása. Hosszú: a felújított szakaszok folyamatos karbantartása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. utak, járdák állapotának felmérése 2. pályázatfigyelés, pályatzkészítés 3. úthálózat felújítása 4. folyamatos ellenőrzés, karbantartás
Résztevők és felelős	önkormányzat, menedzsment, kivitelező
Partnerek	önkormányzat, kivitelező cég
Határidő(k) pontokba szedve	rövid: 1. 2. pont (1-6 hónap), közép: 3. pont (1-2 év), hosszú: 4. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményesség: felújított útszakaszok hossza, lakossági elégedettség %-a, balesetek száma.
	Fenntarthatóság: folyamatos karbantartás, javítás
Kockázatok és csökkentésük	pénzügyi források hiánya – aktív pályázatfigyelés

eszközei	
Szükséges erőforrások	pénzügyi feltételek (önerő, pályázati forrás), humán erőforrás (kivitelező cég tudása)

Fogyatékosok

Intézkedés címe:	Önkormányzati tulajdonú épületek karbantartása, akadálymentesítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Önkormányzati tulajdonú épületek elavultak, rossz állapotúak, nem akadálymentesítettek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	<p>Az önkormányzat célul tűzi ki, hogy megfelelő pályázati források felhasználásával fokozatosan elvégzi az épületek karbantartását, akadálymentesítését.</p> <p>Rövid: szükségletfelmérés, pályázati lehetőségek feltárása, pályázat benyújtása. Közép: európai normáknak megfelelő épületek biztosítása a településen. Hosszú: fenntartás, folyamatos karbantartás.</p>
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. szükségletfelmérés, prioritások felállítása 2. pályázatfigyelés, pályázat készítés 3. kivitelező kiválasztása, kivitelezés 4. folyamatos ellenőrzés, karbantartás
Résztevők és felelős	önkormányzat, menedzsment, kivitelező
Partnerek	önkormányzat, kivitelező cég
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 1. 2. pont (1-6 hónap), Közép: 3. pont (1-2év), Hosszú: 5. pont (folyamatos)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>Eredményesség: felújított épületek száma, ügyfél elégedettség %-a, alkalmazott akadálymentesítési módszerek száma</p> <p>Fenntarthatóság: karbantartás, ellenőrzés</p>
Kockázatok és csökkentésük eszközei	<p>korlátozott építési lehetőségek – szolgáltatás átköltöztetés alkalmas épületbe</p> <p>pénzügyi forrás hiánya – aktív pályázatfigyelés</p>
Szükséges erőforrások	pénzügyi feltételek (önerő, pályázati forrás), humán erőforrás (kivitelező cég tudása)

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	képzési és életvezetési tanácsadás szervezése	foglalkoztatási alulmotiváltság	a célcsoport integrálása a munkaerőpiacra	Helyi Közoktatási Esélyegyenlőségi terv	piackutatás, partnerek keresése, képzés indítás	Programszervező, képző,	1-2 év	együttműködési megállapodások, képzések száma, foglalkoztatottság %-a,	humán, pénzügyi, tárgyi	folyamatos mentorjelenlét
2	kompetenciákna k megfelelő munkahely biztosítása	célcsoport alacsony képzettségi szintje	kompetenciákna k megfelelő munkahelyek kialakítása	Gazdasági Program	menedzsment, igényfelmérés, kapcsolatépítés, képzés, foglalkoztatás	programszervező, képző szerv	1-2 év	képzések száma, kommunikációs csatornák foglalkoztatottság %-a	humán, pénzügyi, tárgyi	folyamatos mentorjelenlét
3	élelmiszerellátás elősegítése	helytelen és elégtelen táplálkozás	élelmezés egyenletessége	Gazdasági Program	menedzsment, együttműködés, tanácsadás, kertgondozás, fenntartás	programszervező, önkormányzat	1-2 év	realizált tanácsadás, megmunkált kiskertek száma,	humán, pénzügyi, tárgyi	folyamatos mentorjelenlét
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	bölcsőde bővítése, családi napközi szervezése	kevés a bölcsőde befogadó képessége	bölcsődei ellátás bővítése, ingerszegény környezetben élők segítése	Helyi Közoktatási Esélyegyenlőségi terv	szükséglet felmérés, infrastruktúra és szakember biztosítása, üzemeltetés	települési önkormányzat, szakemberek	1-2 év	létrehozott helyiségek száma, felvett gyerekek száma, szakemberek száma	pályázati forrás, tárgyi, humán, támogatások	folyamatos igénylés
2	nyári napközi szervezése	nyári gyermekfelügyelet hiánya	általános iskolás gyermekek nyári felügyelete	Helyi Közoktatási Esélyegyenlőségi terv, Szociális Rendelet	igényfelmérés, feltételek biztosítása, szolgáltatás fenntartása	önkormányzat, pedagógusok, oktatási intézmény	1-2 év	gyermekek száma, programok száma, közreműködők száma	humán, tárgyi, anyagi	tárgyi és személyi feltételek folyamatos biztosítása
3	gyermekpszichol	sok a mentális	segítségnyújtás	Helyi	igényfelmérés,	nevelési-	1-2 év	foglalkoztatás	humán, anyagi	tárgyi és

	ógus foglalkoztatása	segítségre szoruló gyermek	a problémás gyerekeknek	Közoktatási Esélyegyenlőségi terv	szakember alkalmazása, feltételek megteremtése, fenntartás, bővítés	oktatási intézmények		óraszám, esetek száma, megoldott problémák száma		személyi feltételek folyamatos biztosítása
4	pályaorientáció	végzős diákoknak nincs elképzelésük a pályaválasztásról	fakultatív programok biztosítása	Helyi Közoktatási Esélyegyenlőségi terv	orientációs területek és szakemberek választása, feltételek biztosítása, fenntartás	közép-és felsőoktatási intézmények	1-2 év	együttműködő intézmények száma, résztvevő gyermekek és szülők száma, sikeres fakultációk száma	tárgyi, humán, anyagköltség	hosszú távú együttműködés a továbbképző intézményekkel
5	iskolán belüli erőszak megszüntetése	egyre súlyosabb a megjelenő erőszak	megelőzés, megszüntetés	Helyi Közoktatási Esélyegyenlőségi terv	megfigyelés, technikák kidolgozása, szakember alkalmazása, feszültség oldása	oktatási intézmény, szakember,	1-2 év	megoldott esetek száma, bevont szakember óraszám, bevont partnerek száma	humán	megoldott esetek számának növekedése
III. A nők esélyegyenlősége										
1	táv munka és részmunka megoldása	sok a munkanélküli diplomás, magas a munkanélküliség	munkanélküliség csökkentése, nők helyzetének könnyítése	Gazdasági Program	szabályozás, forrás kutatás, IKT biztosítás, fejlesztés	munkáltató	1-2 év	képzések, munkavállalók %-a, monitoring mappa	pénzügyi, tárgyi, felhasználói tudás	munka hatékonysága, IKT korszerűsítése
2	szemléletformálás	háztáji feladatok beszükülése	háztáji kertészet kialakítása	Gazdasági Program	menedzsment, együttműködés, tanácsadás, kertgondozás, fenntartás	programszervező, mentor	1-2 év	realizált tanácsadás, megmunkált kiskertek száma,	humán, pénzügyi, tárgyi	folyamatos mentorjelenlét
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	idősek informatikai ismeretének bővítése	alacsony szintű az idősek informatikai jártassága	idősek számára képzések indítása	Szociális Rendelet	igényfelmérés, civil szervezet bevonása, feltételek biztosítása, képzések	civil szervezetek	1-2 év	beiratkozott idősek száma, képzések száma, partnerek száma	tárgyi, humán	folyamatos jelentkezés (szolgáltatás bővítés)

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	út és járda felújítás	rossz minőségű útburkolat, nehéz gyalogos közlekedés	út-járdahálózat felújítása	Gazdasági Program	felmérés, pályázatfigyelés, felújítás, ellenőrzés	önkormányzat	1-2 év	felújított útszakaszok hossza, lakossági elégedettség %-a, balesetek száma	pénzügyi, humán	folyamatos karbantartás
2	önkormányzati épületek akadálymentesítése	akadálymentesít és hiánya	épületek felújítása	Gazdasági Program	szükségletfelmérés, pályázatfigyelés és írás, kivitelezés, ellenőrzés	önkormányzat	1-2 év	felújított épületek száma, ügyfél elégedettség %-a, akadálymentesítési módszerek száma,	pénzügyi, humán	karbantartás, ellenőrzés

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hozott létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

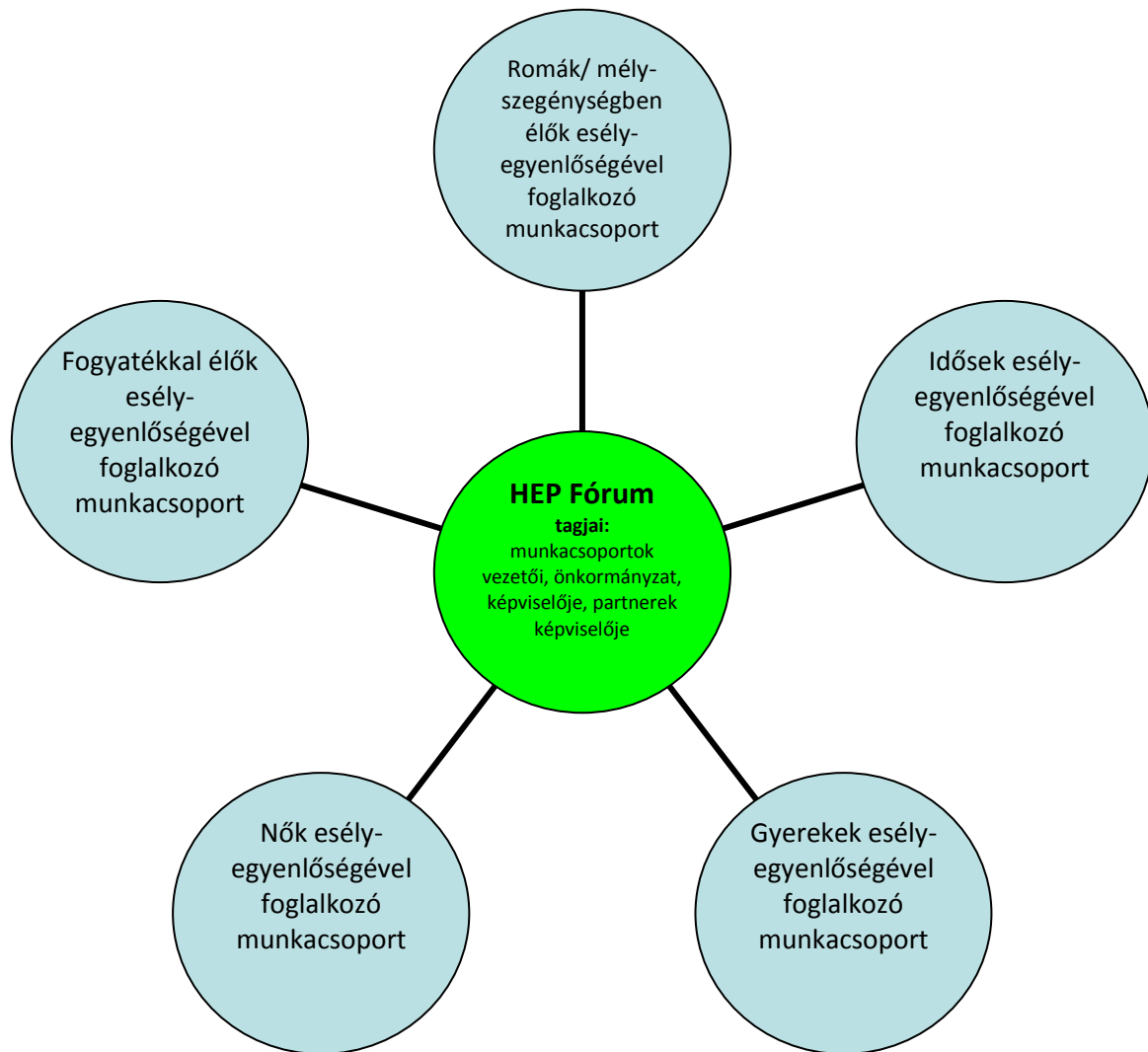
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hoztunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről Dr. Kiss Csilla Magdolna felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a

szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Sümeg Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Sümeg Város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 222/ 2013. (VI. 27.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Végh László

polgármester

Sümeg, 2015. június 22.

A Sümegi Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

A partnerek a HEP elkészítési jegyzékében láthatóak.

HEP elkészítési jegyzék²

NÉV ³	HEP részlet ⁴											Aláírás ⁵
	Legszámbeli háttér bemutatás	Szociális környezeti bemutatás	A. Művelődési, kulturális és sport tevékenységei	A. Partneri kapcsolatok, szociális tevékenységei	A. Nők helyzete, esélyegyenlősége	A. Idősok helyzete, esélyegyenlősége	A. Foglalkozási állás helyzete, esélyegyenlősége	helyi partneri, szociális kapcsolatok, civil szervezetek és for-profit szervezetek társadalmi felelősségvállalása	Helyi esélyegyenlőségi program megvalósulása	Integrációs tervek		
Sólyi Zoltán	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	[Signature]
Liliás Boróka	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	[Signature]
Tóth Zoltán	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	[Signature]
Mullner György	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	[Signature]
Kovács Zoltán	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	[Signature]

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szolgálja a bizonyítást, hogy a HEP szükségesül egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolható dokumentum.
³ A jegyzék sorrendje jelöli a HEP elkészítés folyamataiban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.
⁴ A jegyzék oszlopokba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű jelöléssel jelölt lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, és részt vett, és bevezetésre került, és nem került bevezetésre.
⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

NÉV	Alapszöveg háttér bemutatása	Stratégiai irányítást bemutatása	A) Működési folyamatok, élet és romlás helyrehozás, esélyegyenlőség	A) Átvétel, helyrehozás, esélyegyenlőség	A) Adatok helyrehozás, esélyegyenlőség	A) Igényekkel és helyrehozás esélyegyenlőség	HOVY JÁRUNK, lakossági, intézményekkel, és szervezetekkel együttműködés, azonosítás, bevonás, koordináció, feladat	helyi esélyegyenlőség program nyújtásának	valósuló formák	ALAPIS
Szabó, Anna, Anna	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	Szabó Anna
FRANCOIS KISSAN KARREKIRI GICHELLE SOMMO, HELENE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	FRANCOIS KISSAN KARREKIRI GICHELLE SOMMO, HELENE
KISSAN, GICHELLE ES BERTHOUD MILYEN JAMONA	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	MILYEN JAMONA
SOMMO, GICHELLE FRANCOIS ES HELENE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	SOMMO, GICHELLE FRANCOIS ES HELENE
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	